

BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

*SITUAȚIA
SOCIAL-ECONOMICĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
în ianuarie-septembrie 2014*

CUPRINS

I. INFORMAȚIE SUCCINTĂ PRIVIND SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA în ianuarie-septembrie 2014.....	3
1.1. Principalii indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2014*	5
II. PRODUSUL INTERN BRUT	6
III. PRODUCȚIA BUNURILOR ȘI SERVICIILOR	
3.1. Industrie.....	9
3.2. Agricultură	14
3.3. Investiții în active materiale pe termen lung	16
3.4. Transporturi	20
3.5. Comunicații.....	22
3.6. Turism.....	23
3.7. Cifra de afaceri în comerț și servicii	26
3.8. Comerț exterior.....	29
IV. PREȚURI.....	41
V. FINANȚE	
5.1. Executarea bugetului public național.....	44
5.2. Credite, depozite și rulajul de casă	46
5.3. Asigurări	47
5.4. Piața valorilor mobiliare	48
VI. SITUAȚIA SOCIALĂ	
6.1. Nivelul de trai al populației	49
6.2. Situația demografică.....	56
6.3. Ocrotirea sănătății	58
6.4. Infracțiuni.....	59
PRECIZĂRI METODOLOGICE	61

I. INFORMAȚIE SUCCINTĂ PRIVIND SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ A REPUBLICII MOLDOVA în ianuarie-septembrie 2014¹

Rezultatele activității economiei naționale se prezintă astfel:

- **Produsul intern brut** în ianuarie-iunie 2014 a constituit 47695 milioane lei, prețuri curente de piață, fiind în creștere, în termeni reali, cu 3,9% față de ianuarie-iunie 2013.

- **Indicele volumului producției industriale** în ianuarie-septembrie 2014 în raport cu ianuarie-septembrie 2013 a constituit 104,7%. Majorarea volumului producției industriale a fost determinată de creșterea volumului producției în industria extractivă cu 3,9% și în industria prelucrătoare cu 6,3%.

- **Producția globală agricolă** obținută în gospodăriile de toate categoriile în ianuarie-septembrie 2014, conform estimărilor preliminare, a însumat 18933,2 milioane lei (în prețuri curente) și a crescut cu 8,6% (în prețuri comparabile) față de perioada respectivă a anului precedent. Majorarea producției globale agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 12,4% și a producției animaliere - cu 2,5%.

- **Investițiile în active materiale pe termen lung** din contul tuturor surselor de finanțare realizate în economia națională în ianuarie-septembrie 2014 au fost însușite în valoare de 10435,2 milioane lei (în prețuri curente), din care lucrările de construcții-montaj au constituit 5485,3 milioane lei sau respectiv 102,1% și 105,2% (în prețuri comparabile) în raport cu ianuarie-septembrie 2013. Darea în folosință a caselor de locuit a constituit 84,5% față de perioada similară din anul 2013.

- **Întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian** au transportat în ianuarie-septembrie 2014 mărfuri în volum de 9957,8 mii tone, cu 6,8% mai mult față de perioada corespunzătoare din anul 2013. **Parcursul mărfurilor** a totalizat 2974,0 mil. tone-km, cu 5,2% mai puțin comparativ cu cel înregistrat în ianuarie-septembrie 2013.

- **Volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) în ianuarie-septembrie 2014 s-a majorat cu 4,4% (în prețuri comparabile) comparativ cu perioada similară din anul 2013.

- **Volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate populației** în ianuarie-septembrie 2014 a înregistrat o creștere cu 7,5% (în prețuri comparabile) față de perioada corespunzătoare din anul 2013.

- **Valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) în ianuarie-septembrie 2014 a fost în creștere cu 16,9% (în prețuri curente), comparativ cu aceeași perioadă din anul 2013.

- **Valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor** în ianuarie-septembrie 2014 s-a majorat cu 21,1% (în prețuri curente) comparativ cu perioada similară din anul 2013.

- **Valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitatea principală de servicii de piață prestate întreprinderilor** în ianuarie-septembrie 2014 a crescut cu 11,0% (în prețuri curente) față de perioada corespunzătoare din anul 2013.

¹ Indicatorii economico-sociali sînt prezentați fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stîngă a Nistrului și municipiul Bender

- **Exporturile** de mărfuri realizate în ianuarie-septembrie 2014 au totalizat 1737,7 milioane dolari SUA, volum inferior celui realizat în perioada similară din anul 2013 cu 0,2%. **Importurile** de mărfuri au însumat 3865,8 milioane dolari SUA, cu 2,6% mai puțin comparativ cu ianuarie-septembrie 2013. **Balanța comercială** s-a soldat cu un **deficit** de 2128,1 milioane dolari SUA, cu 101,0 milioane dolari SUA (-4,5%) mai mic față de cel înregistrat în ianuarie-septembrie 2013.

- **Câștigul salarial nominal mediu brut** al unui salariat din economia națională în luna septembrie 2014 a constituit 4267,7 lei sau cu 13,5% mai mult față de luna septembrie 2013. În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 3595,8 lei (+12,0% față de luna septembrie 2013), iar în sectorul real al economiei – 4540,1 lei (+14,1%).

- **Numărul șomerilor oficial înregistrați**, conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, la 1 octombrie 2014 a fost circa 15,9 mii persoane. Numărul șomerilor, determinat *conform definiției Biroului Internațional al Muncii*, în trimestrul II 2014 a fost de 48,5 mii persoane.

- **Indicele prețurilor de consum (IPC)** în luna septembrie 2014 față de luna august 2014 a constituit 100,8 la sută, față de luna decembrie 2013 – 101,8 la sută, iar față de luna septembrie 2013 – 104,8 la sută (IPC în luna septembrie 2013 față de luna august 2013 a constituit 101,1%, față de luna decembrie 2012 – 102,3 la sută, iar față de luna septembrie 2012 – 103,9%).

1.1. Principalii indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2014*

	Valoarea în prețuri curente	În % față de ianuarie- septembrie 2013	Septembrie 2014 în % față de:		Ianuarie- septembrie 2013 în % față de ianuarie- septembrie 2012
			septembrie 2013	august 2014	
Indicele volumului producției industriale, %	x	104,7	107,4	118,8	...
Producția agricolă, mil. lei	18933,2	108,6	x	x	130,2
Investiții în active materiale pe termen lung din contul tuturor surselor de finanțare, mil. lei	10435,2	102,1	x	x	103,3
inclusiv lucrări de construcții-montaj	5485,3	105,2	x	x	100,0
Darea în folosință a caselor de locuit (suprafața totală) din contul tuturor surselor de finanțare, mii m²	246,6	84,5	x	x	139,0
Parcursul mărfurilor realizat de întreprinderile de transport – total, mil. tone-km	2974,0	94,8	94,4	112,0	114,4
din care:					
feroviar	865,5	97,6	97,2	112,6	123,8
auto ¹	2107,2	93,7	93,2	111,8	111,1
Mărfuri transportate de întreprinderile de transport – total, mii tone	9957,8	106,8	118,5	137,1	122,7
din care:					
feroviar	3683,6	95,7	88,2	105,3	130,3
auto ¹	6101,6	113,9	136,0	158,4	118,0
Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete), mil. lei	26765,9	104,4 ²	103,0 ²	92,2 ²	x
Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate populației, mil. lei	9399,7	107,5 ²	96,7 ²	104,7 ²	x
Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete), mil. lei	51116,4	116,9 ³	119,7 ³	108,4 ³	x
Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor, mil. lei	4296,2	121,1 ³	107,5 ³	98,0 ³	x
Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate întreprinderilor, mil. lei	23750,8	111,0 ³	108,4 ³	105,0 ³	x
Export, mil. dolari SUA	1737,7	99,8	93,8	104,9	112,4
Import, mil. dolari SUA	3865,8	97,4	100,7	111,1	106,3
Deficitul balanței comerciale, mil. dolari SUA	2128,1	95,5	105,9	115,8	102,0
Cîștigul salarial mediu lunar al unui salariat din economia națională, lei	4060,4	109,6	113,5	99,8	108,1
Cîștigul salarial real al unui salariat, %	x	104,2	108,3	99,0	103,4
Numărul șomerilor oficial înregistrați (la 1 octombrie 2014), mii persoane	15,9	94,2	94,2	95,7	65,9
Indicele prețurilor de consum	x	105,2	104,8	100,8	104,5
mărfuri alimentare	x	107,0	104,7	100,7	106,5
mărfuri nealimentare	x	105,3	106,3	101,4	104,2
servicii	x	102,7	102,6	100,2	102,6

* Date preliminare

¹ Inclusiv întreprinderile cu alte genuri de activitate, care efectuează transportări auto de mărfuri și dispun de 10 și mai multe autovehicule de marfă proprii sau închiriate

² În prețuri comparabile

³ În prețuri curente

II. PRODUSUL INTERN BRUT

În trimestrul II 2014, produsul intern brut a însumat 26226 mil. lei prețuri curente de piață, în creștere – în termeni reali – cu 4,2% față de trimestrul II 2013 **pe seria brută** și cu 1,9 % față de trimestrul I 2014 **pe seria ajustată sezonier**.

În semestrul I 2014 produsul intern brut a constituit în valoare nominală 47695 mil. lei, prețuri curente de piață, fiind în creștere – în termeni reali – cu 3,9% față de ianuarie-iunie 2013.

Produsul intern brut

	2014		
	Trimestrul I	Trimestrul II	Semestrul I
Milioane lei, prețuri curente	21 469	26 226	47 695
În % față de perioada respectivă din anul precedent – serie brută	103,6	104,2	103,9
În % față de trimestrul precedent – serie ajustată sezonier	98,2	101,9	–

Valoarea adăugată brută produsă în sectorul de bunuri s-a majorat, în ianuarie-iunie curent, cu 6,1% în raport cu perioada respectivă a anului anterior, influențând pozitiv (+1,3%) evoluția produsului intern brut. Valoarea adăugată brută produsă în „agricultură, economia vânatului, silvicultură, pescuit, piscicultură” și „industrie” a depășit realizările perioadei respective a anului precedent respectiv cu 7,4% și 5,5%. Contribuția sectorului de bunuri la formarea produsului intern brut a constituit în perioada de referință 22,1%.

Valoarea adăugată brută produsă în sectorul de servicii s-a majorat comparativ cu semestrul I al anului precedent cu 4,3%, contribuind la sporirea produsului intern brut cu 2,6%. Valoarea adăugată brută din construcții a crescut cu 9,8%, urmată de comerțul cu ridicata și cu amănuntul (+4,9%), transporturi și comunicații (+4,7%) și „alte activități de servicii” (+3,3%). Din „alte activități de servicii” majorări considerabile s-au produs pentru alte activități de servicii colective, sociale, personale și servicii acordate gospodăriilor particulare de către personalul angajat (+10,9%), activități financiare (+6,4%), tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor (+5,6%), hoteluri și restaurante (+4,2%). Creșteri ușoare ale valorii adăugate brute s-au înregistrat pentru sănătate și asistență socială (+0,5%) și administrația publică (+0,8%). Reducere a valorii adăugate brute s-a produs în învățământ (-2,7%). Contribuția sectorului de servicii la formarea produsului intern brut a constituit în perioada de referință 63,7%.

Volumul impozitelor pe produse colectat la Bugetul Public Național s-a majorat cu 0,7% în raport cu perioada similară a anului anterior, contribuind la formarea produsului intern brut cu 16,9%.

Consumul final a fost în creștere cu 0,9% în raport cu perioada respectivă a anului precedent, influențând pozitiv (+1,1%) sporul produsului intern brut. Creșterea a fost condiționată de majorarea cu 1,3% a consumului final al gospodăriilor populației. Formarea brută de capital fix a depășit cu 8,0% realizările perioadei respective a anului precedent, contribuind în perioada de referință cu 24,3% la formarea produsului intern brut. Exporturile de bunuri și servicii s-au majorat cu 6,7%, atunci când importurile de bunuri și servicii s-au diminuat cu 0,2% față de perioada respectivă a anului precedent..

Resursele și utilizările produsului intern brut

	Ianuarie-iunie 2014			
	Prețuri curente, mil. lei	Modificări față de ianuarie-iunie 2013 (+/-), %	Contribuția la formarea PIB, %	Contribuția la creșterea/descreșterea PIB (+/-), %
RESURSE				
Valoarea adăugată brută – total	39820	4,6	83,5	3,7
Bunuri	10496	6,1	22,1	1,3
Agricultura, economia vânatului, silvicultura; pescuitul și piscicultura	3365	7,4	7,1	0,5
Industria	7131	5,5	15,0	0,8
Servicii	30424	4,3	63,7	2,6
Construcții	2016	9,8	4,2	0,4
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	6124	4,9	12,8	0,6
Transporturi și comunicații	5160	4,7	10,8	0,5

	Ianuarie-iunie 2014			
	Prețuri curente, mil. lei	Modificări față de ianuarie-iunie 2013 (+/-), %	Contribuția la formarea PIB, %	Contribuția la creșterea/ descreșterea PIB (+/-), %
Alte activități de servicii ¹⁾	17124	3,3	35,9	1,1
Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-1100	x	-2,3	-0,2
Impozite nete pe produse (impozite minus subvenții)	7875	1,0	16,5	0,2
din care: impozite pe produse	8049	0,7	16,9	0,1
PRODUSUL INTERN BRUT	47695	3,9	100,0	3,9
UTILIZĂRI				
Consumul final – total	54567	0,9	114,4	1,1
Consumul final al gospodăriilor populației	43811	1,3	91,9	1,2
Consumul final al administrației publice și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	10756	-0,5	22,5	-0,1
Formarea brută de capital	11276	x	23,6	-0,4
Formarea brută de capital fix	11622	8,0	24,3	1,8
Variația stocurilor	-346	x	-0,7	-2,2
Exportul net de bunuri și servicii	-18148	x	-38,0	3,2
Exportul de bunuri și servicii	22640	6,7	47,5	3,0
Importul de bunuri și servicii (-)	40788	-0,2	85,5	-0,2

¹⁾ Cuprind activitățile: hoteluri și restaurante, activități financiare, tranzacții imobiliare, administrația publică, învățământ, sănătate și asistență socială, alte activități de servicii colective, sociale și personale și activități ale personalului angajat în gospodării particulare.

În unele cazuri pot apărea decalaje neînsemnate între totalurile indicate și sumele componente incluse, fapt ce se explică prin rotunjirea datelor.

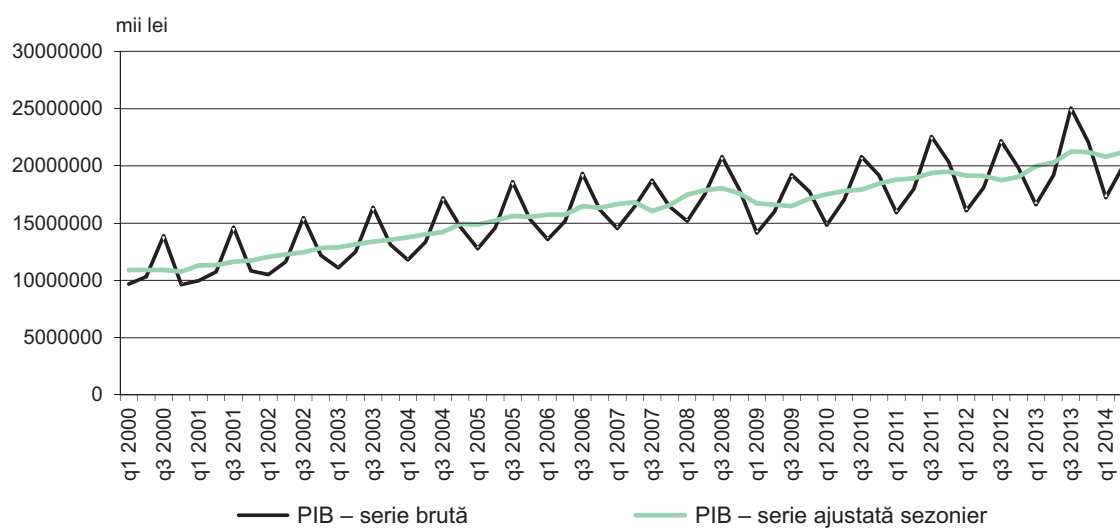
Conform estimărilor, în perioada de referință, elementele economiei neobservate au contribuit la formarea produsului intern brut în proporție de 24,6% față de 23,7% în perioada similară a anului precedent. Creșterea a fost condiționată de majorarea cu 1,7 puncte procentuale a volumului producției gospodăriilor casnice pentru consum propriu. Producția sectorului formal s-a redus cu 0,8 puncte procentuale față de perioada analogică a anului precedent, iar cea din sectorul informal s-a situat la nivelul perioadei respective a anului precedent.

Economia neobservată în ianuarie-iunie

procente

Activități economice	Contribuția în produsul intern brut							
	sectorul formal		sectorul informal		producția gospodăriilor casnice pentru consum propriu		total	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Agricultura, economia vânatului, silvicultura, pescuitul și piscicultura	0,0	0,1	1,7	1,0	1,6	3,1	3,3	4,2
Industria	2,6	3,1	0,5	0,6	0,7	0,8	3,8	4,5
Construcții	0,5	0,9	1,4	1,7	0,1	0,0	2,0	2,6
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	3,1	2,2	2,2	2,3	–	–	5,3	4,5
Hoteluri și restaurante	0,5	0,5	0,0	0,0	–	–	0,5	0,5
Transporturi și comunicații	1,6	1,1	0,5	0,4	–	–	2,1	1,5
Alte activități de servicii	2,6	2,2	0,4	0,7	3,7	3,9	6,7	6,8
Produsul intern brut	10,9	10,1	6,7	6,7	6,1	7,8	23,7	24,6

Dinamica produsului intern brut (PIB) **2000 – 2014**

III. PRODUCȚIA BUNURILOR ȘI SERVICIILOR

3.1. Industrie

În ianuarie-septembrie 2014 indicele volumului producției industriale în raport cu ianuarie-septembrie 2013 a constituit 104,7%. În luna septembrie în raport cu septembrie 2013 acest indice a marcat 107,4%.

Nivelul veniturilor din vânzări, producției fabricate și livrate ale întreprinderilor industriale, cuprinse în cercetare statistică lunară, după genuri de activități¹ se prezintă în tabelul ce urmează:

	Ianuarie-septembrie 2014				
	Venituri din vânzări, mil. lei	Valoarea producției fabricate		Valoarea producției livrate, mil. lei	
		mil. lei (prețuri curente)	în % față de ianuarie-septembrie 2013	total	inclusiv pe piața externă
Industrie, total	33865,1	24919,5	104,7	25452,4	8747,6
Industria extractivă	559,2	493,1	103,9	483,3	2,8
Industria prelucrătoare	25205,3	20708,1	106,3	21252,4	8452,1
din care:					
Industria alimentară	9381,0	7424,1	114,5	7973,6	2226,3
producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne	2094,9	2137,1	125,3	2106,4	352,0
prelucrarea și conservarea peștelui, crustaceelor și moluștelor	221,7	158,7	110,8	158,8	—
prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor	1175,9	1138,4	106,1	1090,5	899,9
fabricarea uleiurilor și a grăsimilor vegetale și animale	455,9	304,3	de 2,6 ori	298,6	68,0
fabricarea produselor lactate	2001,0	1594,1	108,0	1459,5	109,1
fabricarea produselor de morărit, a amidonului și a produselor din amidon	325,7	129,3	89,1	130,5	21,1
fabricarea produselor de brutărie și a produselor făinoase	1279,9	1089,3	98,3	1090,8	160,1
fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	978,3	833,4	98,4	828,9	42,9
fabricarea macaroanelor, tăițelilor, cus-cus-ului și a altor produse făinoase similare	50,4	26,5	92,7	23,9	0,5
fabricarea altor produse alimentare	1755,9	731,4	126,8	1561,2	616,1
fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase	360,0	399,1	105,8	392,7	31,1
fabricarea băuturilor	3227,4	2740,0	83,0	2782,7	1422,4
distilarea, rafinarea și mixarea băuturilor alcoolice	637,8	540,9	72,3	556,6	401,8
fabricarea vinurilor din struguri	1539,3	1267,9	77,3	1310,1	1002,1
producția de băuturi răcoritoare nealcoolice; producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate	462,1	346,0	111,2	340,2	—
Fabricarea produselor din tutun	192,4	243,9	60,1	190,5	75,5
Fabricarea produselor textile	1157,6	1130,1	124,0	1148,5	1041,5
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	1230,5	1152,6	114,0	1164,4	931,1
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte;					
prepararea și vopsirea blănurilor	286,3	254,3	102,7	266,5	175,9
fabricarea încălțăminte	215,7	185,0	104,5	197,1	108,2
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	99,4	70,7	135,6	70,1	37,6
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	351,0	230,7	107,5	225,3	35,4

	Ianuarie-septembrie 2014				
	Venituri din vânzări, mil. lei	Valoarea producției fabricate		Valoarea producției livrate, mil. lei	
		mil. lei (prețuri curente)	în % față de ianuarie- septembrie 2013	total	inclusiv pe piața externă
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	1032,9	629,8	146,0	624,2	45,4
Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice	370,2	346,0	84,2	350,6	129,5
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	1064,6	867,5	101,1	864,2	327,1
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	2843,5	2316,0	102,3	2330,7	525,6
Industria metalurgică	341,4	238,1	112,0	244,1	13,1
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	493,6	347,8	96,1	349,6	88,4
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	325,2	315,9	102,7	314,8	278,0
Fabricarea echipamentelor electrice	941,6	881,9	86,1	872,1	580,2
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	369,5	294,3	84,1	290,7	157,3
Fabricarea de mobilă	547,5	489,1	109,2	467,3	134,1
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	6997,1	2615,6	97,7	2614,2	–
Producția, transportul și distribuția energiei electrice	6135,1	2107,7	99,5	2106,3	–
Furnizarea de abur și aer condiționat	862,1	507,9	91,6	507,9	–
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1103,5	1102,6	92,1	1102,5	292,7

¹ Începând cu ianuarie 2014 activitățile se prezintă conform noului Clasificator al Activităților din Economia Moldovei (CAEM, Rev.2).

Veniturile din vânzări, realizate în ianuarie-septembrie 2014 de către întreprinderile industriale, cuprinse în cercetare statistică lunară, s-au cifrat la 33865,1 mil. lei (în ianuarie-septembrie 2013 – 30461,0 mil. lei).

Ponderea **producției livrate** pe piața externă de către întreprinderile nominalizate în perioada de raport a constituit 34,4% din totalul producției livrate (în ianuarie-septembrie 2013 – 34,9%) și respectiv pe piața internă – 65,6% (în ianuarie-septembrie 2013 – 65,1%).

Întreprinderile din *industria extractivă* au obținut producție cu 3,9% mai mult, decât în ianuarie-septembrie 2013.

Situația din sectorul industrial al economiei este determinată preponderent de activitatea întreprinderilor din *industria prelucrătoare*, cărora în ianuarie-septembrie 2014 le-au revenit 83,1% din valoarea totală a producției, obținute la întreprinderile cu activități principale de industrie, cuprinse în cercetare statistică lunară. Nivelul producției fabricate de către aceste întreprinderi a crescut cu 6,3% față de ianuarie-septembrie 2013.

Industria alimentară în ansamblu a înregistrat o creștere a volumului de producție cu 14,5%, în special la următoarele activități: fabricarea uleiurilor și a grăsimilor vegetale și animale – de 2,6 ori; producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne – cu 25,3%; producția de băuturi răcoritoare nealcoolice; producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate – cu 11,2%; prelucrarea și conservarea peștelui, crustaceelor și moluștelor – cu 10,8%; fabricarea produselor lactate – cu 8,0%; prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor – cu 6,1%; fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase – cu 5,8%.

Majorarea volumului producției industriale în ansamblu a fost motivată de creșteri și în alte activități ale industriei prelucrătoare, cum ar fi: fabricarea substanțelor și a produselor chimice – cu 46,0%; prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite – cu 35,6%; fabricarea produselor textile – cu 24,0%; fabricarea articolelor de îmbrăcăminte – 14,0%; industria metalurgică – cu 12,0%; fabricarea de mobilă – cu 9,2%; fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice – cu 2,7%; tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor – cu 2,7%.

În același timp, a avut loc reducerea volumului de producție la alte activități, cum ar fi: fabricarea produselor de tutun – cu 39,9%; distilarea, rafinarea și mixarea băuturilor alcoolice – cu 27,7%; fabricarea vinurilor din struguri – cu 22,7%; fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. – cu 15,9%; fabricarea produselor

farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice – cu 15,8%; fabricarea echipamentelor electrice – cu 13,9%; fabricarea produselor de morărit, a amidonului și a produselor din amidon – cu 10,9%; fabricarea macaroanelor, tăiețelilor, cus-cus-ului și a altor produse făinoase similare – cu 7,3%; fabricarea construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații – cu 3,9%; fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie – cu 1,6%.

Sectorul energetic în perioada de raport a marcat o descreștere cu 2,3%, inclusiv la activitățile: furnizarea de abur și aer condiționat – cu 8,4%; producția, transportul și distribuția energiei electrice – cu 0,5%.

Producția principalelor produse industriale în întreprinderile, cuprinse în cercetare statistică lunară, se prezintă în următorul tabel:

	Unitatea de măsură	Septembrie 2014		Ianuarie-septembrie 2014	
		cantitatea	în % față de septembrie 2013	cantitatea	în % față de ianuarie-septembrie 2013
Industria extractivă					
ecausin și alte pietre calcaroase pentru cioplit sau pentru construcții cu greutatea specifică ≥ 2,5	mii tone	24,3	112,5	187,3	99,0
alte pietre pentru cioplit sau pentru construcții, exclusiv granit sau gresie	- " -	67,1	123,7	473,9	121,3
pietriș, prundiș, bolovani și silex	- " -	321,9	135,4	1859,0	121,5
Industria alimentară					
carne, inclusiv subproduse de categoria I	tone	1827,9	179,0	10862,9	147,4
carne de pasăre	- " -	1967,3	113,3	16470,6	128,4
mezeluri	- " -	1553,1	101,4	11364,3	97,0
conserve din carne	- " -	83,9	94,3	659,3	85,6
pește uscat, nesărat; uscat și sărat, în saramură, exclusiv afumat și fileu	- " -	351,7	98,7	2189,4	103,5
pește afumat, inclusiv fileuri	- " -	186,2	123,2	1354,1	112,9
sucuri de fructe și legume	mii litri	10358,1	133,5	27973,7	101,1
conserve de legume și fructe	tone	2752,3	120,7	25539,7	122,4
fructe prelucrate și conservate	- " -	1924,1	140,9	4522,0	64,2
lapte și frișcă cu grăsime de până la 6%, neconcentrate, neîndulcite	- " -	7323,9	122,7	61304,8	124,3
unt	- " -	430,2	110,8	3760,5	123,6
cașcaval și brânză grase	- " -	292,1	120,2	1992,1	101,0
lapte prins, cremă de lapte prins, iaurt, chefir, smântână, lapte acru, lapte acidulat și lapte covăsit	- " -	2710,3	111,8	23757,1	104,5
înghețată și alte forme de gheață comestibilă, cu sau fără cacao	mii litri	1299,9	115,3	14888,3	101,7
făină	tone	6252,1	90,8	44174,6	93,9
crupe, grișuri și aglomerate	- " -	300,9	88,8	2112,7	100,7
produse de cofetărie făinoase	- " -	2735,9	101,2	20760,7	98,9
pâine proaspătă fără adaos de miere, ouă, cașcaval, fructe	- " -	7786,5	100,2	65514,5	97,5
paste făinoase, fără umplutură	- " -	376,3	75,6	3803,7	85,8
produse de cofetărie zaharoase	- " -	1294,4	91,7	8760	102,1
	mii litri				
rachiuri și lichioruri	100% alcool	324,7	93,7	2768,9	92,4
divin	- " -	162,5	87,0	1253,4	49,3
vinuri spumante	mii dal	73,4	157,5	265,3	79,8
vinuri naturale de struguri	- " -	974,5	122,1	6551,8	80,9
vinuri de Porto, Madeira, Sheary, Tokay și alte vinuri speciale avînd o concentrație alcoolică mai mare de 15% vol.	- " -	19,6	69,8	267,1	51,6
ape minerale și gazoase	- " -	863,6	164,3	7736,6	111,7
băuturi nealcoolice	- " -	576,8	127,2	5074,6	99,5

	Unitatea de măsură	Septembrie 2014		Ianuarie-septembrie 2014	
		cantitatea	în % față de septembrie 2013	cantitatea	în % față de ianuarie-septembrie 2013
Fabricarea produselor textile					
articole tricotate	mii buc.	986,4	95,9	11507,9	107,7
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte					
articole de îmbrăcăminte pentru lucru	mii buc.	236,8	122,8	2275,5	84,0
paltoane, impermeabile, canadiene, pelerine și articole similare	- " -	26,1	195,6	180,7	166,0
sacouri, jachete și blazere	- " -	38,2	87,1	495,3	131,5
pantaloni lungi și scurți, salopete și șorturi	- " -	82,3	88,3	897,5	107,3
fuste și fuste-pantaloni	- " -	8,9	7,4	167,2	20,7
bluze și cămăși pentru femei și fete	- " -	120,3	79,2	1283,5	97,9
Fabricarea încălțămintei					
încălțăminte	mii per.	224,0	61,8	1976,4	98,9
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite					
uși plane și ramele lor, pervaze și praguri, din lemn	buc.	739	111,0	6496	170,4
Fabricarea articolelor din hârtie și carton					
cutii și lăzi din hârtie sau cartoane ondulate	tone	922,3	57,8	6868,8	69,5
hârtie și articole din hârtie, de uz gospodăresc	- " -	51,7	62,6	579,5	84,9
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice					
tuburi și țevi din materiale plastice	tone	171,3	103,6	1606,3	114,7
ferestre, uși, vitralii și cadrele acestora din material plastic	mii buc.	7,7	152,8	40,3	128,1
Producția altor produse din minerale nemetalifere					
sticlă izolantă cu straturi multiple	mii m²	43,5	112,1	258,3	104,7
sticle și flacoane din sticlă	mil. buc.	16,0	62,3	180,2	88,7
amestecuri uscate de ghips	mii tone	16,1	134,6	132,5	105,9
elemente prefabricate pentru construcții din ciment, beton sau piatră artificială	- " -	22,4	137,6	168,3	124,6
Industria metalurgică					
piese turnate din fontă cenușie	tone	105,4	136,8	650,9	105,0
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații					
uși, ferestre și cadrele lor, praguri, pervazuri, din metale feroase	buc	170	de 3,2 ori	793	de 2,3 ori
uși, ferestre și cadrele lor, praguri, pervazuri, din aluminiu	- " -	1314	93,7	10445	48,6
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat					
energie electrică	mil. kWh	41,0	111,9	595,2	98,6
energie termică	mii Gcal	71,6	114,1	1102,1	90,2

Producția industrială, fabricată de către întreprinderile cu genul principal de activitate de industrie, cuprinse în cercetare statistică lunară, pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-septembrie 2014 a evoluat în felul următor:

	Valoarea producției fabricate în prețuri curente, mil. lei	Ponderea în total industrie, %	În % față de ianuarie-septembrie 2013	Valoarea producției livrate în prețuri curente, total mil. lei	din care, pe piața externă	
					mil. lei	ponderea în total livrări, %
Industrie – total	24919,5	100,0	104,7	25452,4	8747,6	34,4
Mun. Chișinău	14624,9	58,7	98,8	14444,9	3760,6	26,0
Nord	4812,9	19,3	135,3	5362,1	2077,4	38,7
Centru	4203,2	16,9	111,9	4204,5	1963,0	46,7
Sud	676,4	2,7	85,0	810,6	519,7	64,1
UTA Găgăuzia	602,1	2,4	96,4	630,3	426,9	67,7

Datele în profil pe regiuni de dezvoltare atestă faptul concentrării activităților industriale în proporție de 58,7% în municipiul Chișinău; 19,3% - în regiunea Nord și 16,9% – în regiunea Centru. Regiunea Sud și UTA Găgăuzia dețin cele mai mici ponderi în totalul producției pe țară: 2,7% și 2,4%, respectiv.

Regiunea Nord a înregistrat cel mai înalt indice al producției industriale față de ianuarie-septembrie 2013, marcînd 135,3%, urmată de regiunea Centru – 111,9%. Regiunea Sud a atestat cel mai scăzut nivel al producției industriale – 85%. Mun. Chișinău și UTA Găgăuzia au înregistrat respectiv 98,8% și 96,4%.

În cadrul regiunilor de dezvoltare cea mai mare pondere a producției livrate pe piața externă o deține UTA Găgăuzia – 67,7% urmată și regiunea de dezvoltare Sud – 64,1% și regiunea de dezvoltare Centru – 46,7%.

3.2. Agricultură

Producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile (întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier) și gospodăriile populației) în ianuarie-septembrie 2014, conform estimărilor preliminare, a însumat în prețuri curente 18933 mil. lei, constituind 108,6% în prețuri comparabile față de perioada respectivă a anului 2013. Majorarea producției globale agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 12,4% și a producției animaliere – cu 2,5%.

Fitotehnie. Recolta anului 2014 în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) mari¹ se caracterizează prin creșterea recoltei medii la majoritatea culturilor agricole.

Roadă medie la hectar a culturilor agricole în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) mari¹, în perioada de recoltare pînă la 1 octombrie 2014, se prezintă prin următoarele date:

	Roadă medie la hectar, chintale	
	2014	în % față de 2013
Cereale și leguminoase boabe – total	32,1	117,2
din care:		
grâu de toamnă și primăvară	33,8	116,6
orz de toamnă și primăvară	24,9	112,2
porumb pentru boabe	36,5	107,0
Floarea soarelui	19,3	92,8
Sfecla de zahăr	472,7	132,6
Rapiță	25,3	139,8
Cartofi	196,1	128,5
Legume de câmp	88,4	138,6
Fructe sămînțoase	98,3	121,5
Fructe sîmburoase	52,4	109,4
Struguri	45,2	70,0

Recolta medie a culturilor cerealiere și leguminoase boabe în perioada de referință a constituit 32,1 chintale la hectar sau cu 17% mai mult în comparație cu perioada respectivă a anului 2013, din care a grîului – 33,8 (cu 17%) și a orzului – 24,9 (cu 12%). Recolta medie a porumbului pentru boabe a marcat 36,5 chintale la hectar sau cu 7% mai mult în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent. Este în creștere și recolta medie a rapiței – cu 40%, a legumelor de câmp – cu 39%, a sfeclei de zahăr – cu 33%, a cartofilor – cu 28%, a fructelor sămînțoase – cu 21% și a fructelor sîmburoase – cu 9%. Totodată, roadă medie a strugurilor s-a micșorat cu 30%, iar a floarea soarelui – cu 7%.

Analiza roadei medii a culturilor agricole în întreprinderile agricole, (inclusiv gospodăriile țărănești (de fermier) mari)¹ în profil teritorial arată, că cei mai înalți indici la culturile cerealiere și leguminoase pentru boabe au fost înregistrați în regiunea de dezvoltare Nord – 36,9 chintale la 1 hectar (cu 15% mai mult față de total pe țară), în restul regiunilor de dezvoltare roadă medie a culturilor cerealiere și leguminoase pentru boabe variază de la 21,6 chintale pînă la 29,9 chintale la 1 hectar.

Cea mai înaltă, față de nivelul mediu pe republică, roadă la un hectar de bostănoase alimentare (cu 57%), de porumb boabe (cu 38%), de fructe sîmburoase (cu 37%), de orz (cu 22%), de grâu și de leguminoase boabe (cu cîte 13%), de floarea soarelui (cu 12%), de cartofi (cu 8%), de soia și de rapiță (cu cîte 6%) a fost înregistrată în regiunea de dezvoltare Nord, în regiunea de dezvoltare Sud – de legume (cu 32%) și de tutun (cu 25%), iar în UTA Găgăuzia – de fructe sămînțoase (cu 70%) și de struguri (cu 16%).

Zootehnie. În ianuarie-septembrie 2014 în gospodăriile de toate categoriile a fost înregistrată majorarea producției (creșterii) vitelor și păsărilor în masă vie cu 4,8% (în întreprinderile agricole – cu 3,1%, în gospodăriile populației – cu 5,7%) în rezultatul majorării sporurilor în greutate a bovinelor și porcinelor, precum și a creșterii efectivului mediu de animale și păsări.

Sporirea moderată a producției de ouă (cu 1,0%) în gospodăriile de toate categoriile a fost determinată de creșterea producției în gospodăriile populației cu 4,5%, totodată, în gospodăriile agricole producția de ouă s-a micșorat cu 4,3% drept urmare a micșorării efectivului găinilor ouătoare cu 14%.

Producția de lapte în gospodăriile de toate categoriile s-a diminuat cu 0,7% în rezultatul scăderii efectivului mediu de vaci în gospodăriile populației cu 2,8%.

¹ Întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) cu suprafața terenurilor agricole de 50 ha și peste

Producția animală pe principalele tipuri, conform estimărilor, se caracterizează prin următoarele date:

	Ianuarie-septembrie 2014		
	total	în % față de ianuarie-septembrie 2013 ¹	ponderea (în % față de total)
Producția (creșterea) vitelor și păsărilor			
(în masă vie) – total, mii tone	136,1	104,8	100
din care:			
întreprinderile agricole ²	44,7	103,1	32,8
gospodăriile populației	91,4	105,7	67,2
Lapte – total, mii tone	389,5	99,3	100
din care:			
întreprinderile agricole ²	15,6	133,6	4,0
gospodăriile populației	373,9	98,3	96,0
Ouă – total, mil. buc.	475,5	101,0	100
din care:			
întreprinderile agricole ²	180,5	95,7	38,0
gospodăriile populației	295,0	104,5	62,0

¹ Reieșind din volumul producției în expresie naturală

² Întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) care au la bilanț animale (ferme)

În ianuarie-septembrie 2014 în gospodăriile populației s-a produs cea mai mare parte a producției laptelui – 96,0%, producției creșterii vitelor și păsărilor – 67,2 %, producției ouălor – 62,0%

Efectivul de animale pe principalele specii se prezintă astfel:

	La 1 octombrie 2014		Ponderea (în % față de total)
	mii capete	în % față de 1 octombrie 2013	
Bovine – total	193,6	99,0	100
din care:			
întreprinderile agricole ¹	13,8	116,0	7,2
gospodăriile populației	179,8	97,9	92,8
din ele vaci – total	132,3	97,7	100
din care:			
întreprinderile agricole ¹	5,4	115,2	4,1
gospodăriile populației	126,9	97,1	95,9
Porcine – total	489,5	110,1	100
din care:			
întreprinderile agricole ¹	194,2	121,1	39,7
gospodăriile populației	295,3	103,9	60,3
Ovine și caprine – total	899,8	102,5	100
din care:			
întreprinderile agricole ¹	26,0	125,5	2,9
gospodăriile populației	873,8	101,9	97,1
Păsări (întreprinderile agricole)¹	4009,1	115,4	x

¹ Întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) care au la bilanț animale (ferme)

La 1 octombrie 2014 față de dată respectivă a anului precedent a fost înregistrată o majorare a efectivelor de vite de toate speciile și păsări în întreprinderile agricole, totodată, în gospodăriile populației efectivul de bovine și vaci s-a micșorat.

În ianuarie-septembrie 2014 volumul de creștere a vitelor și păsărilor s-a majorat față de perioada respectivă a anului precedent în întreprinderile agricole din regiunile de dezvoltare: municipiul Chișinău – de 2,0 ori și UTA Găgăuzia – de 1,8 ori. Volumul de creștere a vitelor și păsărilor în întreprinderile agricole din regiunea de dezvoltare Nord a rămas la nivelul perioadei respective a anului precedent (100,1%). În întreprinderile agricole din regiunile de dezvoltare Sud și Centru, volumul de creștere s-a micșorat, corespunzător, cu 3,8% și cu 1,1%.

Volumul de vânzare a vitelor și păsărilor pentru sacrificare a crescut în regiunile de dezvoltare ale țării: UTA Găgăuzia – cu 59%, municipiul Chișinău – cu 52% și Nord – cu 7%. Totodată, volumul vânzărilor s-a micșorat în regiunile de dezvoltare Centru – cu 4% și Sud – cu 0,7%.

În întreprinderile agricole în ianuarie-septembrie 2014 față de ianuarie-septembrie 2013 s-a ameliorat păstrarea efectivului de bovine, ovine și caprine. Nivelul mortalității bovinelor a scăzut și a constituit 1,8% (în 9 luni 2013 – 2,1%), ovinelor și caprinelor – 2,5% (3,4%). Nivelul mortalității porcinelor a crescut și a constituit 9,6% (9,4%).

Volumul producției de lapte de vacă în întreprinderile agricole s-a majorat cu 34% în rezultatul creșterii efectivului de vaci și productivității lor cu cîte 16%. Majorarea producției de lapte de vacă s-a înregistrat în întreprinderile agricole din regiunile de dezvoltare: UTA Găgăuzia – de 1,8 ori, Centru – cu 46%, Nord – cu 24% și Sud – cu 1%. Totodată, în întreprinderile agricole din municipiul Chișinău volumul producției de lapte s-a micșorat cu 8%.

3.3. Investiții în active materiale pe termen lung

În ianuarie-septembrie 2014 investițiile realizate în economia națională au constituit 10435,2 mil. lei (în prețuri curente). Comparativ cu perioada respectivă a anului 2013, acest volum s-a majorat cu 2,1% (în prețuri comparabile).

Investițiile realizate în economia națională pe elemente de structură tehnologică se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie 2014			Informativ: ianuarie- septembrie 2013 în % față de total
	Realizări, mil. lei	în % față de:		
		ianuarie- septembrie 2013	total	
Investiții în active materiale pe termen lung – total	10435,2	102,1	100,0	100,0
din care:				
lucrări de construcții-montaj	5485,3	105,2	52,6	51,1
utilaje și mașini, mijloace de transport	4423,1	98,0	42,4	44,1
alte cheltuieli	526,8	106,8	5,0	4,8

În ianuarie-septembrie 2014 investițiile concentrate în lucrările de construcții-montaj au însumat 5485,3 mil. lei, fiind în creștere cu 5,2% față de perioada respectivă a anului precedent. Investițiile în utilaje, mașini și mijloace de transport au însumat 4423,1 mil. lei (reprezentând 42,4% din total), fiind în descreștere cu 2,0% față de ianuarie-septembrie 2013.

În ianuarie-septembrie 2014 se constată majorarea ponderii la lucrările de construcții-montaj și investițiilor în alte cheltuieli în total investiții respectiv cu 1,5 și 0,2 puncte procentuale. Cota-parte a investițiilor în utilaje, mașini și mijloace de transport s-a micșorat cu 1,7 puncte procentuale față de perioada respectivă a anului precedent.

Analiza structurii investiționale pe forme de proprietate a arătat că intensificarea activității investiționale s-a produs, în fond, din contul sectorului privat al economiei naționale.

Agenții economici și persoanele fizice ai sectorului nominalizat au valorificat 4573,2 mil. lei investiții, ceea ce constituie 43,8% din volumul total al investițiilor realizate. Comparativ cu ianuarie-septembrie 2013 acest volum s-a micșorat cu 1,0% (în prețuri comparabile).

Întreprinderilor din sectorul public le-au revenit 38,5% din investițiile utilizate în total pe țară, sau 4019,5 mil. lei, fiind în creștere cu 13,1% față de realizările perioadei respective a anului precedent.

Întreprinderilor mixte și celor cu proprietate străină le-au revenit 16,7% din investițiile utilizate în total pe țară, sau cu 2,2 puncte procentuale mai puțin față de realizările pentru ianuarie-septembrie 2013.

Structura investițiilor pe forme de proprietate se prezintă după cum urmează:

	Ianuarie-septembrie 2014			Informativ: ianuarie- septembrie 2013 în % față de total
	Realizări, mil. lei	în % față de:		
		ianuarie- septembrie 2013	total	
Investiții în active materiale pe termen lung – total	10435,2	102,1	100,0	100,0
din care pe forme de proprietate:				
Publică	4019,5	113,1	38,5	34,8
Privată	4573,2	99,0	43,8	45,2
Mixtă (publică și privată), fără participare străină	96,6	86,7	1,0	1,1
Străină	807,5	104,4	7,7	7,6
A întreprinderilor mixte	938,3	81,0	9,0	11,3

Pentru realizarea procesului investițional în ianuarie-septembrie 2014 au fost însușite preponderent mijloacele proprii ale agenților economici și populației, constituind 6263,9 mil. lei investiții, cota-parte a căroră a constituit 60,0% din volumul total al mijloacelor utilizate în total pe țară.

În ianuarie-septembrie 2014, pentru asigurarea necesităților investiționale din contul surselor bugetare au fost utilizate 1588,7 mil. lei, sau 15,3% din total investiții, fiind în creștere față de perioada similară a anului 2013 cu 59,4% (în prețuri comparabile).

Ponderea mijloacelor investitorilor străini s-a micșorat cu 2,1 puncte procentuale față de realizările din ianuarie-septembrie 2013, constituind 4,2% în volumul total al investițiilor utilizate.

Structura investițiilor în active materiale pe surse de finanțare se caracterizează prin următoarele date:

	Ianuarie-septembrie 2014			Informativ: ianuarie- septembrie 2013 în % față de total
	Realizări, mil. lei	în % față de:		
		ianuarie- septembrie 2013	total	
Investiții în active materiale pe termen lung – total	10435,2	102,1	100,0	100,0
din care, finanțate din contul:				
bugetului de stat	1059,2	167,8	10,2	6,2
bugetelor unităților administrativ-teritoriale	529,5	144,8	5,1	3,6
mijloacelor proprii ale agenților economici și populației	6263,9	98,6	60,0	62,2
mijloacelor investitorilor străini	442,7	68,8	4,2	6,3
altor surse	2139,9	96,2	20,5	21,7

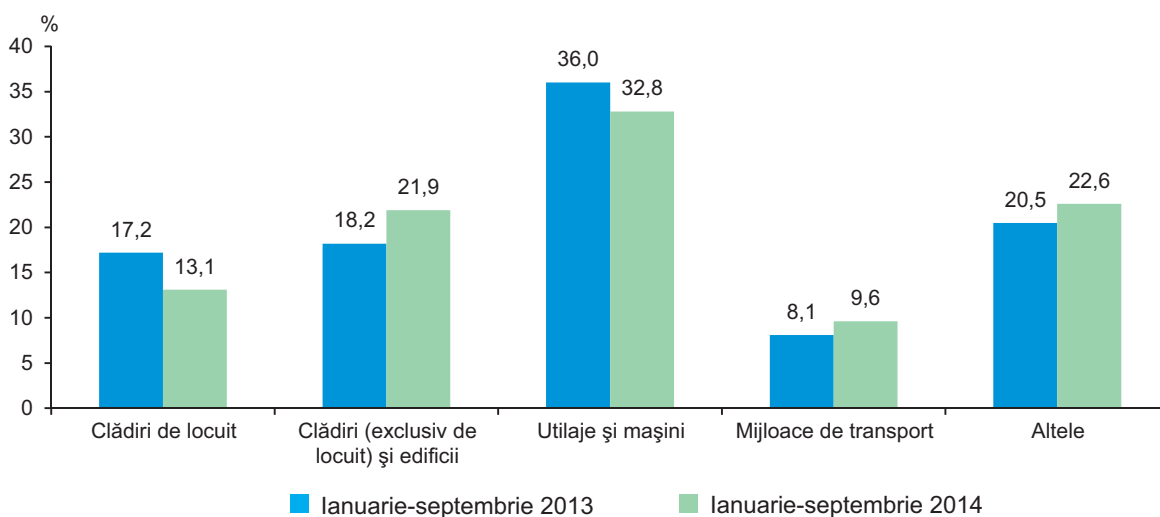
Analiza structurii investițiilor pe tipuri de mijloace fixe arată, că volumul considerabil al investițiilor a revenit valorii utilajelor, mașinilor și mijloacelor de transport, cota-parte a cărora în totalul investițiilor realizate a constituit 42,4% (comparativ cu 44,1% în ianuarie-septembrie 2013).

Ponderea investițiilor utilizate la construcția clădirilor și edificiilor a constituit 35,0% din volumul total al investițiilor însușite (din care 13,1% – clădirilor de locuit și 21,9% – altor clădiri și edificii). Cota-parte a investițiilor la construcția clădirilor de locuit s-a micșorat cu 4,1 puncte procentuale față de ianuarie-septembrie 2013, iar la construcția clădirilor (exclusiv de locuit) și edificiilor s-a mărit cu 3,7 puncte procentuale.

Structura investițiilor în active materiale pe tipuri de mijloace fixe se prezintă astfel:

	ianuarie-septembrie 2014			Informativ: ianuarie- septembrie 2013 în % față de total
	Realizări, mil. lei	în % față de:		
		ianuarie- septembrie 2013	total	
Investiții în active materiale pe termen lung – total	10435,2	102,1	100,0	100,0
din care:				
clădiri de locuit	1369,8	78,2	13,1	17,2
cladiri (exclusiv de locuit) și edificii	2285,8	122,7	21,9	18,2
utilaje, mașini și mijloace de transport	4423,1	98,0	42,4	44,1
alte	2356,5	112,3	22,6	20,5

Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe tipuri de mijloace fixe

În ianuarie-septembrie 2014 din volumul total al investițiilor în construcția locativă au fost însușite 1369,8 mil. lei sau 13,1% din totalul investițiilor în active materiale și fiind în descreștere cu 21,8% față de perioada respectivă a anului precedent.

Construcția de locuințe. În ianuarie-septembrie 2014 au fost date în folosință 2365 apartamente noi cu suprafața totală de 246,6 mii m², ceea ce a constituit 84,5% față de ianuarie-septembrie 2013.

Darea în folosință a clădirilor de locuit se prezintă astfel:

	ianuarie-septembrie 2014				Informativ: ianuarie- septembrie 2013 în % față de total
	Apartamente construite, unități	suprafața totală			
		mii m ²	în % față de:		
			ianuarie- septembrie 2013	total	
Total	2365	246,6	84,5	100,0	100,0
din care, pe forme de proprietate:					
privată	2120	228,5	81,9	92,7	95,6
din aceasta, de beneficiari individuali	1097	155,9	87,3	63,2	61,2
străină	156	10,9	de 2,1 ori	4,4	1,8
a întreprinderilor mixte	89	7,1	92,8	2,9	2,6
din total în:					
mediul urban	1896	189,1	82,1	76,7	78,9
mediul rural	469	57,5	93,7	23,3	21,1

Din contul mijloacelor proprii ale populației în ianuarie-septembrie 2014 au fost date în folosință 1097 case de locuit individuale cu suprafața totală de 155,9 mii m², constituind 63,2% din volumul total al locuințelor date în folosință în total pe țară, fiind în descreștere cu 12,7% față de perioada similară a anului 2013.

Distribuția după mediul de rezidență arată, că din volumul total al locuințelor în mediul urban au fost date în folosință 1896 apartamente cu suprafața totală de 189,1mii m² sau 76,7% din total și fiind în descreștere cu 17,9% față de nivelul înregistrat în ianuarie-septembrie 2013. Comparativ cu ianuarie-septembrie 2013 cota-parte a locuințelor date în folosință în mediul rural s-a majorat cu 2,2 puncte procentuale.

Activitatea în antrepriză. În ianuarie-septembrie 2014 volumul lucrărilor executate de organizațiile cu genul principal de activitate „Construcții” a constituit 4280,7 mil. lei și a constituit 100,5% (în prețuri comparabile) față de nivelul înregistrat în perioada respectivă a anului 2013.

Analiza volumului lucrărilor de construcții executate pe forme de proprietate a arătat că, volumul considerabil de lucrări a fost realizat de către agenții economici cu forma de proprietate privată, care au executat lucrări de construcții în sumă de 3024,5mil. lei sau 70,7% din volumul total al lucrărilor executate, și 99,9% față de ianuarie-septembrie 2013.

Evoluția și structura lucrărilor de construcții, realizate în antrepriză pe forme de proprietate ale organizațiilor-executante în ianuarie-septembrie 2014 se prezintă astfel:

	Realizări, mil. lei	În % față de:		Informativ: ianuarie- septembrie 2013 în % față de total
		ianuarie- septembrie 2013	total	
Total	4280,7	100,5	100,0	100,0
din care pe forme de proprietate:				
Publică	109,3	71,5	2,6	3,6
Privată	3024,5	99,9	70,7	71,1
Mixtă (publică și privată), fără participare străină	376,0	93,4	8,8	9,4
Străină	648,3	107,1	15,1	14,2
A întreprinderilor mixte (cu participare străină)	122,6	173,4	2,9	1,7

Datele privind lucrările de construcții pe elemente de structură și obiecte de construcții în ianuarie-septembrie 2014 se prezintă după cum urmează:

	ianuarie-septembrie 2014			Informativ: ianuarie- septembrie 2013 în % față de total
	Realizări, mil. lei	în % față de:		
		ianuarie- septembrie 2013	total	
Volumul lucrărilor de construcții executate – total	4280,7	100,5	100,0	100,0
din care:				
Pe elemente de structură				
construcții noi	2412,9	93,9	56,4	60,3
reparații capitale	768,2	117,6	17,9	15,3
lucrări de întreținere și reparații curente	914,0	101,9	21,4	21,1
alte lucrări	185,6	134,4	4,3	3,2
Pe obiecte de construcții				
clădiri rezidențiale	989,9	77,0	23,1	30,2
clădiri nerezidențiale	749,9	89,7	17,5	19,6
construcții ingineresti	2355,3	117,8	55,0	47,0

Pe elemente de structură a lucrărilor executate, predomină efectuarea lucrărilor de construcții noi, realizate în volum de 2412,9 mil. lei, ponderea cărora a constituit 56,4% din volumul total al lucrărilor de construcții executate, înregistrând o scădere cu 6,1% față de realizările perioadei respective a anului precedent. Lucrărilor de reparații capitale și curente le-au revenit 1682,2 mil. lei, sau 39,3% din volumul total al lucrărilor de construcții executate.

Pe obiecte de construcții, volumul lucrărilor de construcții s-a majorat la construcții ingineresti cu 17,8%, față de realizările pentru ianuarie-septembrie 2013. La clădirile rezidențiale și nerezidențiale volumul lucrărilor de construcții a scăzut cu 23,0%, respectiv 10,3% față de perioada similară a anului 2013.

3.4. Transporturi

În ianuarie-septembrie 2014 **întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat mărfuri** în volum de 9957,8 mii tone, sau cu 6,8% mai mult față de perioada corespunzătoare din anul 2013. Majorarea volumelor de mărfuri transportate a fost înregistrată la întreprinderile de transport fluvial (+43,2%) și auto (+13,9%), pe când la întreprinderile de transport aerian și feroviar volumele s-au redus, respectiv cu 43,5% și 4,3%.

Parcursul mărfurilor realizat de întreprinderile de transport în ianuarie-septembrie 2014 a totalizat 2974,0 mil. tone-km, cu 5,2% mai puțin comparativ cu cel înregistrat în aceeași perioadă din anul 2013. Micșorarea parcursului mărfurilor s-a marcat la întreprinderile de transport aerian (-16,5%), auto (-6,3%) și feroviar (-2,4%), totodată la întreprinderile de transport fluvial acesta s-a majorat cu 57,9%.

Volumul de mărfuri transportate și parcursul mărfurilor în ianuarie-septembrie 2014, pe moduri de transport se prezintă astfel:

	Mărfuri transportate		Parcursul mărfurilor	
	mii tone	în % față de ianuarie-septembrie 2013	mil. tone-km	în % față de ianuarie-septembrie 2013
Întreprinderi de transport – total	9957,8	106,8	2974,0	94,8
din care:				
feroviar	3683,6	95,7	865,5	97,6
auto ¹	6101,6	113,9	2107,2	93,7
fluvial	172,1	143,2	0,6	157,9
aerian	0,5	56,5	0,7	83,5

În ianuarie-septembrie 2014 întreprinderile de transport auto au transportat 6101,6 mii tone de mărfuri, cu 13,9% mai mult față de perioada similară din anul 2013.

Volumul de mărfuri transportate cu transportul auto și parcursul mărfurilor în ianuarie-septembrie 2014, pe regiuni de dezvoltare se prezintă astfel:

	Mărfuri transportate		Parcursul mărfurilor	
	mii tone	în % față de ianuarie-septembrie 2013	mil. tone-km	în % față de ianuarie-septembrie 2013
Întreprinderi de transport auto¹ – total	6101,6	113,9	2107,2	93,7
din care:				
mun. Chișinău	3175,1	109,1	1178,9	87,8
Nord	1366,0	128,4	320,7	100,3
Centru	1265,0	111,1	416,3	104,4
Sud	246,5	124,2	170,8	103,4
UTA Găgăuzia	49,0	103,2	20,5	85,8

Ponderi considerabile în volumul total de mărfuri transportate cu transportul auto revin întreprinderilor din municipiul Chișinău (52,0%), regiunile Nord (22,4%) și Centru (20,7%).

Cu mijloacele de transport feroviar în ianuarie-septembrie 2014 au fost transportate 3683,6 mii tone de mărfuri, volum inferior celui înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2013 cu 4,3%. În structura mărfurilor încărcate în vagoane la stațiile de cale ferată din țară ponderi mai mari s-au înregistrat la următoarele grupe de mărfuri: cereale și produse de panificație – 44,4% (în ianuarie-septembrie 2013 – 41,3%), metale feroase și fier vechi – 13,9% (în ianuarie-septembrie 2013 – 15,8%), materiale de construcție și ciment – 9,7% (în ianuarie-septembrie 2013 – 12,5%).

În transportul feroviar a crescut durata medie de staționare în stațiile tehnice a vagoanelor de marfă în tranzit, de la 41,12 ore în ianuarie-septembrie 2013 la 41,55 ore în ianuarie-septembrie 2014, durata medie de rotație a vagoanelor de marfă de la 8,17 zile la 8,43 zile, durata medie de staționare a vagoanelor de marfă la operațiile de încărcare-descărcare de la 43,79 ore la 46,62 ore.

În ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu perioada similară din anul 2013 s-a micșorat numărul de **pasageri transportați** cu transportul public (-1,2%), pe când **parcursul pasagerilor** a fost în creștere cu 0,6%.

¹ Inclusiv întreprinderile cu alte genuri de activitate, care efectuează transportări auto de mărfuri contra plată și dispun de 10 și mai multe autovehicule de marfă proprii sau închiriate

Numărul de pasageri transportați și parcursul pasagerilor în ianuarie-septembrie 2014, pe moduri de transport public se prezintă astfel:

	Pasageri transportați		Parcursul pasagerilor	
	mii pasageri	în % față de ianuarie-septembrie 2013	mil. pasageri-km	în % față de ianuarie-septembrie 2013
Total	172679,4	98,8	3421,7	100,6
din care:				
transportul feroviar	2898,9	94,5	200,0	80,0
autobuze și microbuze	82257,4	95,9	2030,3	89,9
transportul fluvial	108,3	121,1	0,2	121,1
transportul aerian	655,4	142,4	890,5	152,0
taximetre	2118,4	73,4	43,9	75,2
troleibuze	84641,0	102,6	256,8	103,6

Cu autobuze și microbuze în ianuarie-septembrie 2014 au fost transportați 82,3 mil. pasageri, cu 4,1% mai puțin decât în aceeași perioadă din anul 2013.

Numărul de pasageri transportați cu autobuze și microbuze și parcursul pasagerilor în ianuarie-septembrie 2014, pe regiuni de dezvoltare se prezintă astfel:

	Pasageri transportați		Parcursul pasagerilor	
	mii pasageri	în % față de ianuarie-septembrie 2013	mil. pasageri-km	în % față de ianuarie-septembrie 2013
Total	82257,4	95,9	2030,3	89,9
din care:				
Mun. Chișinău	50783,7	91,6	1226,2	85,5
Nord	9800,2	109,5	244,9	100,1
Centru	13740,1	103,0	390,9	97,2
Sud	6427,0	97,6	133,7	92,1
UTA Găgăuzia	1506,4	101,3	34,6	100,5

Ponderi semnificative în numărul total de pasageri transportați cu autobuze și microbuze dețin agenții transportatori din municipiul Chișinău (61,7%), regiunile Centru (16,7%), Nord (11,9%) și Sud (7,8%).

3.5. Comunicații

Servicii de comunicații. În ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2013, a sporit numărul de expedieri poștale a telegramelor (+23,4%) și coletelor (+20,8%). Totodată, s-a diminuat numărul de pensii, subvenții și indemnizații plătite (-4,5%), mandate bănești poștale și telegrafice (-2,2%), ziare și reviste (-0,2%).

Evoluția volumului de servicii pe tipuri de comunicații se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie 2014		Informativ: Ianuarie-septembrie 2013 în % față de ianuarie-septembrie 2012
	mii unități	în % față de ianuarie-septembrie 2013	
Expedieri poștale (trafic de ieșire):			
ziare și reviste (abonamente și vânzare cu bucată)	14657,7	99,8	95,4
corespondență	37050,1	100,0	103,9
colete	172,9	120,8	119,4
mandate bănești poștale și telegrafice	70,9	97,8	91,1
telegrame	23,7	123,4	91,5
Pensii, subvenții și indemnizații plătite	6684,0	95,5	104,2
Convorbiri telefonice prin rețeaua telefonică fixă:	174704	106,2	97,8
interurbane (naționale)	164964	93,0	97,1
internaționale	9740	75,3	89,2
Conectări telefonice prin rețeaua telefonică fixă, mii ore:	5430,2	95,0	91,8
interurbane (naționale)	4899,4	97,5	92,5
internaționale	530,8	76,8	86,7

Mijloace de telefonie fixă. La 30 septembrie 2014 în rețeaua publică au fost în funcțiune 1103,1 mii posturi telefonice principale, din care 1003,8 mii - la domiciliu.

Numărul posturilor telefonice principale în rețeaua publică se prezintă după cum urmează:

	Existent la 30.09.2014	În % față de 30.09.2013	Informativ: 30.09.2013 în % față de 30.09.2012
Posturi telefonice principale în rețeaua publică – total, mii unități	1103112	98,5	99,6
din care în:			
rețeaua urbană	585443	97,7	99,4
inclusiv la domiciliu	503190	97,9	99,7
rețeaua rurală	517669	99,5	99,9
inclusiv la domiciliu	500652	99,5	99,9

3.6. Turism

3.6.1. FRECVENTAREA STRUCTURILOR DE PRIMIRE TURISTICĂ COLECTIVĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE

În ianuarie-septembrie 2014 structurile de cazare turistică colective au fost frecventate de 227,9 mii de turiști, din care 160,8 mii de turiști moldoveni (70,6% din total) și 67,0 mii de turiști străini (29,4%). Comparativ cu ianuarie-septembrie 2013 s-a majorat numărul de turiști cazați la structurile de primire turistică colective (+3,5%), pe seama creșterii acestuia la vile turistice, sate de vacanță și alte structuri (+51,5%), hoteluri și moteluri (+4,7%) și la structuri de întremare (+3,6%).

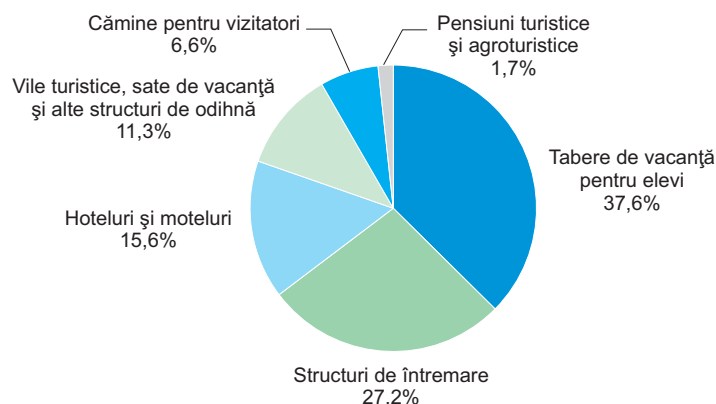
Numărul de turiști cazați în structurile de primire turistică colective, se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie 2014		Ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013	
	turiști	din care, nerezidenți	turiști	din care, nerezidenți
Total	227873	67030	103,5	93,6
din care:				
Hoteluri și moteluri	97900	61706	104,7	98,1
Pensiuni turistice și agroturistice	6907	1086	76,3	33,4
Cămine pentru vizitatori	6462	773	60,5	69,5
Structuri de întremare	24451	576	103,6	85,7
Tabere de vacanță pentru elevi	47132	45	87,9	–
Vile turistice, sate de vacanță și alte structuri de odihnă	45021	2844	151,5	77,6

Ponderi mai însemnate în numărul total de turiști străini cazați la structurile de primire turistică colective le-au revenit turiștilor din România (24,1%), Ucraina (11,0%), Federația Rusă (9,0%), Statele Unite ale Americii (7,0%), Italia (5,5%), Germania (4,9%), Turcia (3,7%), Regatul Unit al Marii Britanii Irlandei de Nord (3,0%), Polonia (2,6%), Franța (2,4%), Bulgaria (2,2%), Israel (1,7%), Austria (1,5%), Olanda (1,4%), Suedia (1,2%), Georgia, Spania și Grecia (cîte 1,0%), Belarus și Republica Cehă (cîte 0,9%).

La structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare în ianuarie-septembrie 2014 au fost înregistrate 1258,1 mii de înnoptări ale turiștilor, cu 1,3% mai mult față de perioada corespunzătoare din anul 2013. În numărul total de înnoptări înregistrate la structurile de primire turistică colective ponderea cea mai mare o dețin înnoptările cetățenilor moldoveni (87,7%).

Numărul de înnoptări înregistrate la structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare, pe tipuri de structuri, în ianuarie-septembrie 2014 (în % față de total înnoptări)

În ianuarie-septembrie 2014 indicele de utilizare netă al capacității de cazare turistică în funcțiune pe total structuri de primire turistică colective a constituit 36,6%, inclusiv la structuri de întremare – 67,0%, tabere de vacanță pentru elevi – 55,2%, cămine pentru vizitatori – 49,3%, vile turistice, sate de vacanță și alte structuri de odihnă – 21,7%, hoteluri și moteluri – 17,6%, pensiuni turistice și agroturistice – 16,4%.

3.6.2. TURISMUL ORGANIZAT DE AGENȚIILE DE TURISM ȘI TUROPERATORI

Agențiile de turism și turoperatorii au acordat în ianuarie-septembrie 2014 servicii turistice la 202,8 mii de turiști și excursioniști, cu 15,7% mai mult decât în perioada corespunzătoare din anul 2013.

Numărul de turiști și excursioniști după scopul vizitelor se prezintă după cum urmează:

	ianuarie-septembrie 2014		ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013	
	turiști și excursioniști	turiști-zile	turiști și excursioniști	turiști-zile
Total	202815	1412258	115,7	115,7
Turism receptor				
<i>(primirea cetățenilor străini în țară) – total</i>	9167	26522	94,5	86,9
din care, în scopuri de:				
odihnă, recreere și agrement	4981	10138	107,9	93,6
afaceri și profesionale	3190	8626	72,6	71,2
tratament	500	6788	112,6	112,5
alte scopuri	496	970	de 2,0 ori	62,9
Turism emițător (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în străinătate) – total	160474	1160119	114,3	117,9
din care, în scopuri de:				
odihnă, recreere și agrement	158560	1146527	115,1	118,9
afaceri și profesionale	841	4865	70,9	90,1
tratament	995	8458	87,9	72,1
alte scopuri	78	269	25,3	9,8
Turism intern (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în interiorul țării, în scop turistic)	33174	225617	131,9	109,8

În ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2013 s-a majorat numărul de turiști și excursioniști participanți la turismul intern și emițător, respectiv cu 31,9% și 14,3%, pe când la turismul receptor numărul acestora s-a diminuat cu 5,5%.

Din cei 9,2 mii de turiști și excursioniști străini, care au vizitat Republica Moldova în ianuarie-septembrie 2014 și au beneficiat de serviciile agențiilor de turism și turoperatorilor 54,3% au sosit în scopuri de odihnă, recreere și agrement, 34,8% – de afaceri și profesionale și 5,5% – de tratament.

Prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor în ianuarie-septembrie 2014 au plecat în străinătate 160,5 mii de turiști și excursioniști, cu 14,3% mai mult comparativ cu aceeași perioadă din anul 2013. Majoritatea cetățenilor moldoveni au plecat în străinătate în scopuri de odihnă, recreere și agrement (98,8%).

Numărul de turiști și excursioniști străini, care au vizitat Republica Moldova și turiști și excursioniști moldoveni, care au plecat în străinătate prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor în ianuarie-septembrie 2014 se prezintă astfel:

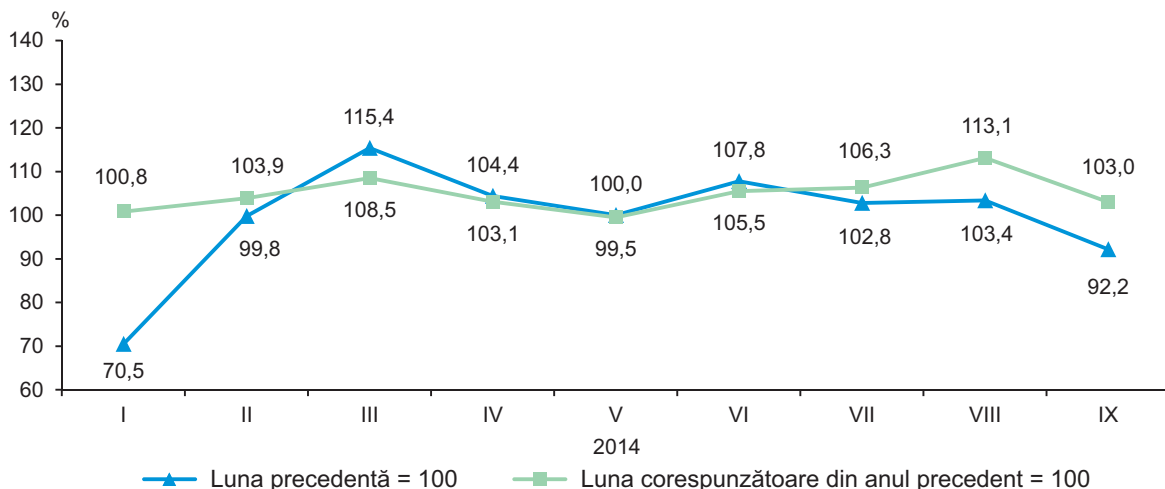
	Turiști și excursioniști străini sosiți în țară		Turiști și excursioniști moldoveni plecați în străinătate	
	total	în % față de total	total	în % față de total
TOTAL	9167	100,0	160474	100,0
din care:				
România	1701	18,6	12582	7,8
Federația Rusă	1246	13,6	369	0,2
Ucraina	879	9,6	2734	1,7
Germania	504	5,5	375	0,2
Statele Unite ale Americii	466	5,1	109	0,1
Israel	451	4,9	227	0,1
Turcia	411	4,5	58255	36,3
Italia	392	4,3	1458	0,9
Polonia	299	3,3	207	0,1
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	263	2,9	70	0,0
Bulgaria	236	2,6	58080	36,2
Olanda	233	2,5	87	0,1
Belarus	202	2,2	1	0,0

	Turiști și excursioniști străini sosiți în țară		Turiști și excursioniști moldoveni plecați în străinătate	
	total	în % față de total	total	în % față de total
Austria	152	1,7	632	0,4
Lituania	142	1,5	8	0,0
Suedia	139	1,5	8	0,0
Franța	129	1,4	514	0,3
Maroc	100	1,1	6	0,0
Spania	89	1,0	1343	0,8
Grecia	70	0,7	14880	9,3
Emiratele Arabe Unite	13	0,1	2171	1,4
Egipt	–	–	1759	1,1
Alte țări	1050	11,4	4599	3,0

3.7. Cifra de afaceri în comerț și servicii

În luna septembrie 2014 **volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) a înregistrat o scădere de 7,8% (în prețuri comparabile) față de luna precedentă și o creștere de 3,0 %, comparativ cu luna septembrie 2013.

Evoluția lunară a indicilor de volum ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu amănuntul

În ianuarie-septembrie 2014 **volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) s-a majorat cu 4,4% (în prețuri comparabile) față de perioada corespunzătoare din anul precedent.

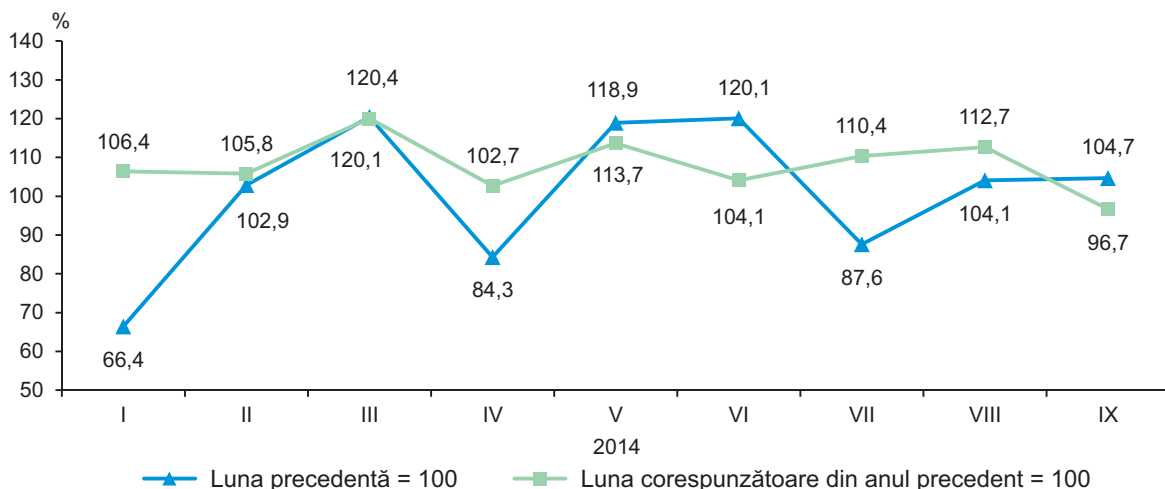
Indicii de volum ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) și serviciile de piață prestate populației, conform CAEM Rev.2

Activitate economică	Septembrie 2014 în % față de:		Ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013 ¹
	august 2014 ¹	septembrie 2013 ¹	
Comerț cu amănuntul	92,2	103,0	104,4
Servicii de piață prestate populației	104,7	96,7	107,5

¹ În prețuri comparabile

În luna septembrie 2014 **volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate populației** a fost în creștere cu 4,7% (în prețuri comparabile) față de luna precedentă și în scădere cu 3,3% - comparativ cu luna septembrie 2013.

Evoluția lunară a indicilor de volum ai cifrei de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației

În ianuarie-septembrie 2014 **volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate populației** s-a majorat cu 7,5% (în prețuri comparabile), comparativ cu perioada similară din anul 2013.

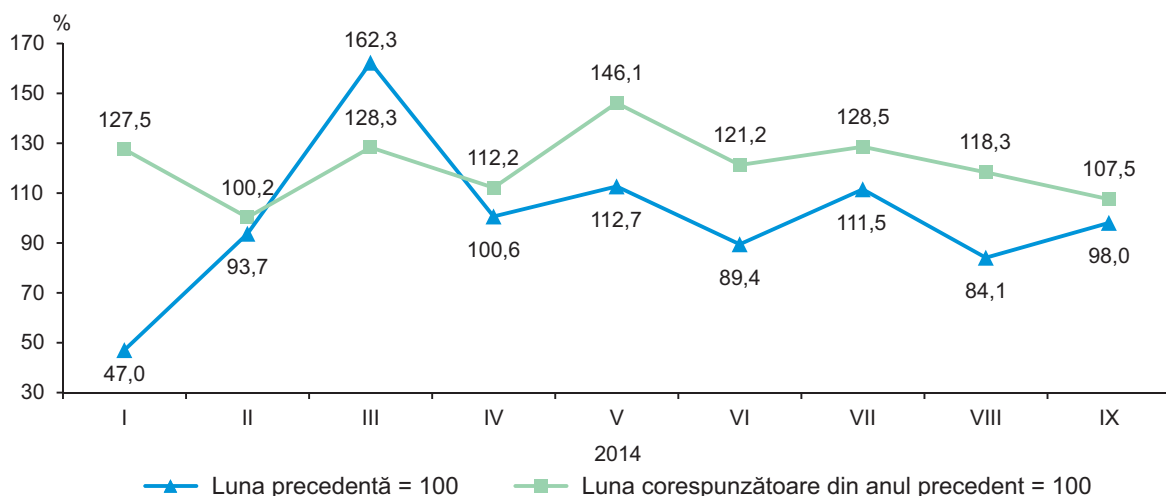
Indicii valorici ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor, comerțul cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) și serviciile de piață prestate întreprinderilor, conform CAEM Rev.2

Activitate economică	Septembrie 2014 în % față de:		Ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013 ¹
	august 2014 ¹	septembrie 2013 ¹	
Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	98,0	107,5	121,1
Comerț cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete)	108,4	119,7	116,9
Servicii de piață prestate întreprinderilor	105,0	108,4	111,0

¹ În prețuri curente

În luna septembrie 2014 **valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor** s-a redus cu 2,0% (în prețuri curente) față de luna precedentă și a crescut cu 7,5% comparativ cu luna septembrie 2013.

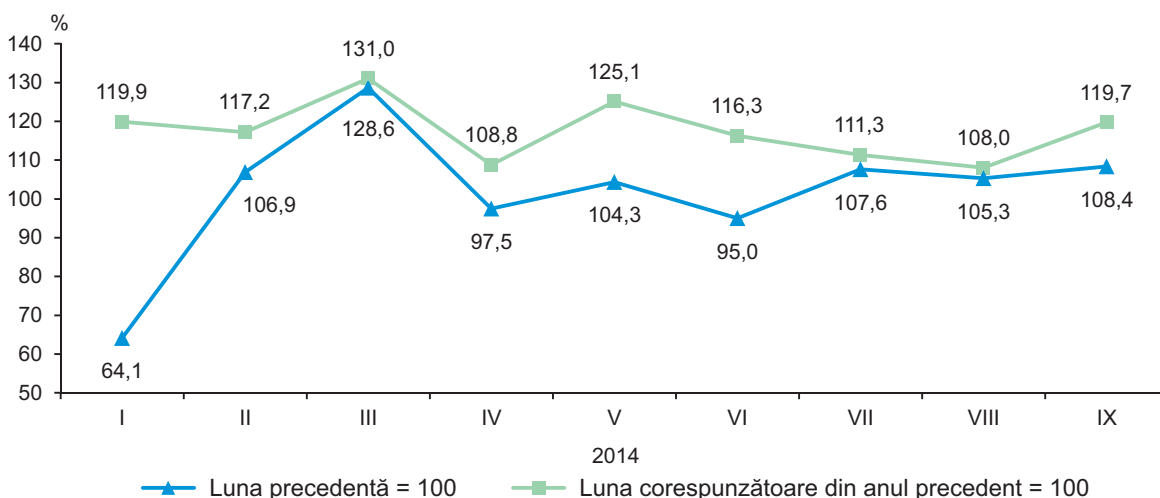
Evoluția lunară a indicilor valorici ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor

În ianuarie-septembrie 2014 **valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor** s-a majorat cu 21,1% (în prețuri curente), comparativ cu aceeași perioadă din anul 2013.

În luna septembrie 2014 **valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) a înregistrat o creștere de 8,4% (în prețuri curente) față de luna precedentă și de 19,7% comparativ cu luna septembrie 2013.

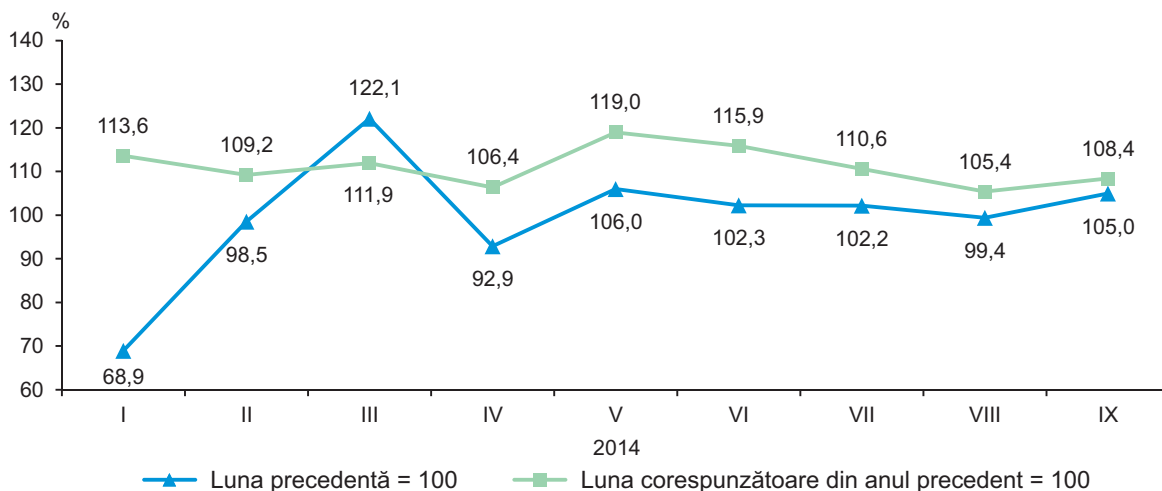
Evoluția lunară a indicilor valorici ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu ridicata

În ianuarie-septembrie 2014 **valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) s-a majorat cu 16,9% (în prețuri curente), comparativ cu perioadă corespunzătoare din anul 2013.

În luna septembrie 2014 **valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate întreprinderilor** a înregistrat o creștere de 5,0 % (în prețuri curente) față de luna precedentă și de 8,4% - comparativ cu luna septembrie 2013.

Evoluția lunară a indicilor valorici ai cifrei de afaceri pentru serviciile de piață prestate întreprinderilor

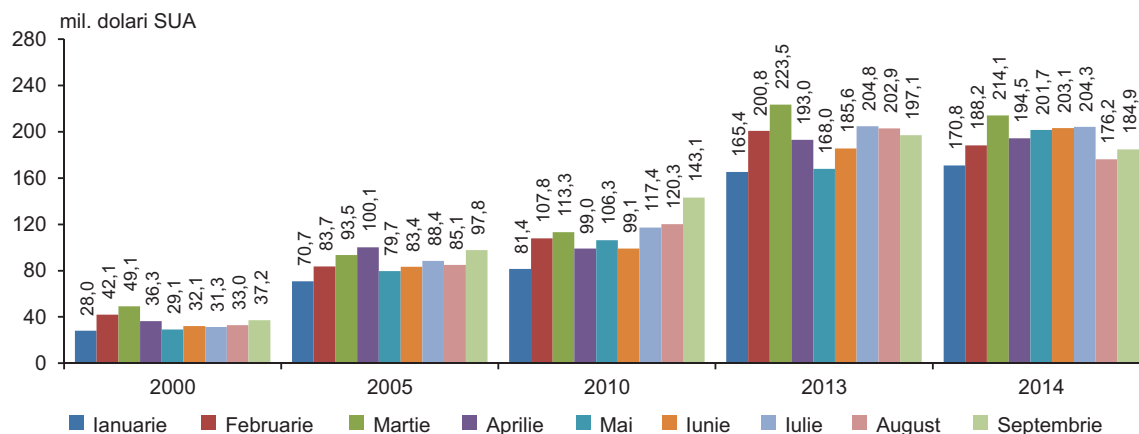

În ianuarie-septembrie 2014 **valoarea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piață prestate întreprinderilor** s-a majorat cu 11,0% (în prețuri curente), față de perioada similară din anul precedent.

3.8. Comerț exterior

Exporturile de mărfuri realizate în luna septembrie 2014 s-au cifrat la 184,9 mil. dolari SUA, cu 4,9% mai mult față de luna precedentă și cu 6,2% mai puțin - comparativ cu luna septembrie 2013.

Evoluția lunară a exporturilor

În ianuarie-septembrie 2014 **exporturile de mărfuri** au totalizat 1737,7 mil. dolari SUA, volum inferior celui realizat în perioada similară din anul 2013 cu 0,2%.

Exporturile de mărfuri autohtone au constituit 1103,5 mil. dolari SUA (63,5% din total exporturi), înregistrând o diminuare de 4,5% față de ianuarie-septembrie 2013, care a atenuat sporirea exporturilor cu 3,0%.

Reexporturile de mărfuri au avut o valoare de 634,2 mil. dolari SUA, care echivalează cu o cotă de 36,5% în total exporturi. Comparativ cu ianuarie-septembrie 2013 reexporturile de mărfuri s-au majorat cu 8,3%.

	ianuarie-septembrie 2014		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor și importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
EXPORT – total	1737,7	99,8	100,0	100,0	12,4	-0,2
din care:						
țările Uniunii Europene (UE-28)	904,8	114,9	45,2	52,1	4,2	6,8
țările CSI	569,8	82,7	39,6	32,8	1,4	-6,9
alte țări	263,1	99,3	15,2	15,1	6,8	-0,1
IMPORT – total	3865,8	97,4	100,0	100,0	6,3	-2,6
din care:						
țările Uniunii Europene (UE-28)	1912,9	107,7	44,7	49,5	3,3	3,5
țările CSI	1038,9	86,0	30,4	26,9	1,0	-4,3
alte țări	914,0	92,6	24,9	23,6	2,0	-1,8
BALANȚA COMERCIALĂ – total	-2128,1	95,5	100,0	100,0	x	x
din care:						
țările Uniunii Europene (UE-28)	-1008,1	102,0	44,3	47,4	x	x
țările CSI	-469,1	90,4	23,3	22,0	x	x
alte țări	-650,9	90,2	32,4	30,6	x	x

Exporturile de mărfuri destinate **țărilor Uniunii Europene** (UE-28) au însumat 904,8 mil. dolari SUA (cu 14,9% mai mult față de ianuarie-septembrie 2013), deținând o cotă de 52,1% în total exporturi (45,2% în ianuarie-septembrie 2013).

Țările CSI au fost prezente în **exporturile** Moldovei cu o pondere de 32,8% (în ianuarie-septembrie 2013 – 39,6%), ce corespunde unei valori de 569,8 mil. dolari SUA. Exporturile de mărfuri către aceste țări s-au micșorat cu 17,3%, comparativ cu ianuarie-septembrie 2013.

Exporturile divizate pe țări de destinație a mărfurilor se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie 2014		Ponderea, %		Gradul de influență a țărilor la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
EXPORT – total	1737,7	99,8	100,0	100,0	12,4	-0,2
din care:						
Federația Rusă	344,9	70,8	28,0	19,8	0,8	-8,2
România	316,3	104,3	17,4	18,2	3,6	0,7
Italia	184,8	148,7	7,1	10,6	-2,1	3,5
Germania	104,4	139,7	4,3	6,0	1,5	1,7
Belarus	98,0	155,5	3,6	5,6	0,5	2,0
Ucraina	82,5	83,7	5,7	4,7	0,8	-0,9
Turcia	82,2	76,4	6,2	4,7	4,3	-1,5
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	74,6	98,1	4,4	4,3	0,9	-0,1
Polonia	46,2	76,0	3,5	2,7	0,3	-0,8
Elveția	36,3	151,3	1,4	2,1	1,3	0,7
Bulgaria	28,7	128,0	1,3	1,7	-0,2	0,4
Kazahstan	28,0	109,9	1,5	1,6	-0,7	0,1
Franța	23,2	128,5	1,0	1,3	0,1	0,3
Grecia	20,9	106,8	1,1	1,2	0,8	0,1
Noua Zeelandă	20,8	88,2	1,4	1,2	0,5	-0,2
Republica Cehă	20,7	107,1	1,1	1,2	0,5	0,1
Statele Unite ale Americii	18,1	89,4	1,2	1,0	0,0	-0,1
Georgia	17,1	92,5	1,1	1,0	0,3	-0,1
Olanda	14,0	142,5	0,6	0,8	-0,2	0,2
Austria	13,7	143,4	0,6	0,8	0,1	0,2
Lituania	11,9	123,1	0,6	0,7	0,1	0,1
Belgia	8,7	180,6	0,3	0,5	-0,1	0,2
Spania	8,5	181,0	0,3	0,5	0,0	0,2
Irak	7,3	71,2	0,6	0,4	-0,6	-0,2
Uzbekistan	6,0	107,6	0,3	0,3	0,0	0,0
Slovacia	5,8	101,2	0,3	0,3	0,1	0,0
Letonia	5,7	157,6	0,2	0,3	0,0	0,1
China	5,5	189,0	0,2	0,3	-0,1	0,1
Ungaria	4,7	35,9	0,7	0,3	-0,5	-0,5
Cipru	4,6	de 2,7 ori	0,1	0,3	-0,1	0,2
Indonezia	4,6	de 5,4 ori	0,0	0,3	0,0	0,2
Azerbaidjan	4,4	99,4	0,3	0,3	0,1	0,0

Analiza evoluției exporturilor pe țări în ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu perioada similară din anul 2013 relevă, că majorarea livrărilor către Italia (+48,7%), Belarus (+55,5%), Germania (+39,7%), România (+4,3%), Elveția (+51,3%), Bulgaria (+28,0%), Franța (+28,5%), Olanda (+42,5%), Austria (+43,4%), Belgia (+80,6%), Spania (+81,0%), Cipru (de 2,7 ori), Indonezia (de 5,4 ori), Kazahstan (+9,9%), Grecia (+6,8%), Republica Cehă (+7,1%), Lituania (+23,1%), Letonia (+57,6%) și China (+89,0%) a contribuit la creșterea pe total exporturi cu 11,1%.

Totodată, s-au diminuat exporturile către Federația Rusă (-29,2%), Turcia (-23,6%), Ucraina (-16,3%), Polonia (-24,0%), Ungaria (-64,1%), Noua Zeelandă (-11,8%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (-1,9%), Statele Unite ale Americii (-10,6%), Georgia (-7,5%) și Irak (-28,8%) atenuând astfel creșterea pe total exporturi cu 12,6%.

Exporturile de mărfuri structurate conform Clasificării Standard de Comerț Internațional se prezintă astfel:

	ianuarie-septembrie 2014		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
EXPORT – total	1737,7	99,8	100,0	100,0	12,4	-0,2
din care:						
Produse alimentare și animale vii	441,0	132,3	19,1	25,4	3,3	6,2
Animale vii	4,8	92,7	0,3	0,3	-0,1	0,0
Carne și preparate din carne	27,2	de 2,3 ori	0,7	1,5	-0,2	0,9
Produse lactate și ouă de păsări	12,3	99,2	0,7	0,7	0,3	0,0
Cereale și preparate pe bază de cereale	155,5	164,3	5,4	8,9	3,9	3,5
Legume și fructe	168,2	95,9	10,1	9,7	-0,3	-0,4
Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	51,5	de 2,0 ori	1,4	3,0	0,3	1,5
Cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora	4,6	103,7	0,3	0,3	0,1	0,0
Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinate)	15,2	de 6,4 ori	0,1	0,9	-0,7	0,7
Produse și preparate alimentare diverse	1,7	87,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Băuturi și tutun	144,5	68,3	12,2	8,3	2,7	-3,9
Băuturi (alcoolice și nealcoolice)	132,4	69,7	10,9	7,6	3,1	-3,3
Tutun brut și prelucrat	12,1	55,4	1,3	0,7	-0,4	-0,6
Materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili	162,7	89,8	10,4	9,4	3,8	-1,1
Piei crude, piei tăbăcite și blănuri brute	4,1	97,8	0,2	0,2	0,0	0,0
Semințe și fructe oleaginoase	118,1	112,0	6,1	6,8	2,3	0,7
Cauciuc brut (inclusiv cauciuc sintetic și regenerat)	4,1	78,3	0,3	0,2	0,0	-0,1
Lemn și plută	1,2	de 2,3 ori	0,0	0,1	0,0	0,0
Pastă de hîrtie și deșeuri de hîrtie	1,3	92,2	0,1	0,1	0,0	0,0
Fibre textile (cu excepția lînii în fuior și a lînii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)	2,0	159,4	0,1	0,1	0,0	0,0
Îngrășăminte naturale și minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol și pietre prețioase)	9,7	92,7	0,6	0,6	-0,3	0,0
Minereuri metalifere și deșeuri de metale	20,7	41,0	2,9	1,2	1,8	-1,7
Alte materii brute de origine animală sau vegetală	1,5	74,6	0,1	0,1	0,0	0,0
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	13,2	70,7	1,1	0,8	0,6	-0,3
Petrol, produse petroliere și produse înrudite	12,3	101,1	0,7	0,7	0,4	0,0
Gaz și produse industriale obținute din gaz	0,9	13,3	0,4	0,1	0,2	-0,3
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală	57,6	de 3,3 ori	1,0	3,3	-2,9	2,3
Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	55,8	de 3,2 ori	1,0	3,2	-2,9	2,2
Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte	133,5	98,8	7,8	7,7	2,0	-0,1
Produse chimice organice	1,8	de 2,3 ori	0,1	0,1	0,0	0,1
Produse tanante și colorante	0,9	56,0	0,1	0,1	0,0	-0,1

	Ianuarie-septembrie 2014		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
Produse medicinale și farmaceutice	94,6	117,5	4,6	5,4	1,4	0,8
Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare	29,8	74,9	2,3	1,7	0,4	-0,6
Materiale plastice sub forme primare	1,8	44,3	0,2	0,1	0,0	-0,1
Materiale plastice prelucrate	3,6	50,0	0,4	0,2	0,2	-0,2
Alte materiale și produse chimice	0,8	79,8	0,1	0,1	0,0	0,0
Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă	138,2	71,9	11,0	7,9	1,9	-3,1
Piele, altă piele și blană prelucrate	1,6	102,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Cauciuc prelucrat	7,0	57,2	0,7	0,4	-0,2	-0,3
Articole din lemn (exclusiv mobilă)	5,1	82,0	0,4	0,3	-0,2	-0,1
Hîrtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hîrtie sau din carton	10,5	66,0	0,9	0,6	0,4	-0,3
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	49,1	84,4	3,3	2,8	-0,7	-0,5
Articole din minerale nemetalice	42,0	102,7	2,3	2,4	0,8	0,1
Fier și oțel	3,9	58,1	0,4	0,2	0,0	-0,2
Metale neferoase	1,6	51,0	0,2	0,1	0,1	-0,1
Articole prelucrate din metal	17,4	36,7	2,7	1,0	1,7	-1,7
Mașini și echipamente pentru transport	249,1	91,4	15,7	14,3	0,7	-1,3
Mașini generatoare de putere și echipamentele lor	5,8	80,7	0,4	0,3	0,0	-0,1
Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	9,2	80,5	0,7	0,5	-0,4	-0,1
Mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor	1,8	56,8	0,2	0,1	0,0	-0,1
Mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini	29,5	87,0	2,0	1,7	-0,2	-0,2
Mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor	0,7	98,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii	2,8	128,3	0,1	0,2	-0,1	0,0
Mașini și aparate electrice și părți ale acestora (inclusiv echivalente neelectrice ale mașinilor și aparatelor de uz casnic)	184,2	102,5	10,3	10,6	2,5	0,3
Vehicule rutiere (inclusiv vehicule cu pernă de aer)	14,5	45,3	1,8	0,9	-0,2	-1,0
Alte echipamente de transport	0,6	25,5	0,2	0,0	-0,9	-0,1
Articole manufacturate diverse	397,4	105,1	21,7	22,9	0,4	1,1
Construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzire și de iluminat	2,6	42,9	0,4	0,2	0,0	-0,2
Mobilă și părțile ei	80,5	107,8	4,2	4,6	0,5	0,3
Articole de voiaj; sacoșe și similare	15,5	110,1	0,8	0,9	0,0	0,1
Îmbrăcăminte și accesorii	220,3	112,7	11,2	12,7	0,1	1,4
Încălțăminte	26,5	91,5	1,7	1,5	-0,3	-0,1

	Ianuarie-septembrie 2014		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
Instrumente și aparate profesionale, științifice și de control	22,3	86,3	1,5	1,3	0,1	-0,2
Aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii	0,9	69,5	0,1	0,0	0,0	0,0
Alte articole diverse	28,8	90,5	1,8	1,7	0,0	-0,2

În ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2013 s-au marcat creșteri substanțiale la exporturile de cereale și preparate pe bază de cereale (+64,3%), grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate (de 3,2 ori), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (de 2,0 ori), îmbrăcăminte și accesorii (+12,7%), carne și preparate din carne (de 2,3 ori), produse medicinale și farmaceutice (+17,5%), semințe și fructe oleaginoase (+12,0%), hrană destinată animalelor (de 6,4 ori), mașini și aparate electrice (+2,5%), mobilă și părțile ei (+7,8%), articole din minerale nemetalice (+2,7%), articole de voiaj; sacoșe și similare (+10,1%), produse chimice organice (de 2,3 ori), care au favorizat creșterea pe total exporturi cu 12,6%.

Totodată, s-au micșorat exporturile de băuturi alcoolice și nealcoolice (-30,3%), minereuri metalifere și deșeuri de metale (-59,0%), articole prelucrate din metal (-63,3%), vehicule rutiere (-54,7%), uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare (-25,1%), tutun brut și prelucrat (-44,6%), fire, țesături și articole textile (-15,6%), legume și fructe (-4,1%), hîrtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hîrtie sau din carton (-34,0%), cauciuc prelucrat (-42,8%), gaz și produse industriale obținute din gaz (-86,7%), mașini și aparate industriale cu aplicații generale (-13,0%), instrumente și aparate profesionale, științifice și de control (-13,7%), fier și oțel (-41,9%), materiale plastice prelucrate (-50,0%), construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzire și de iluminat (-57,1%), încălțăminte (-8,5%), mașini și aparate specializate pentru industriile specifice (-19,5%), mașini generatoare de putere și echipamentele lor (-19,3%), articole din lemn (-18,0%), cauciuc brut (-21,7%), materiale plastice sub forme primare (-55,7%), mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor (-43,2%), metale neferoase (-49,0%), produse tanante și colorante (-44,0%) atenuînd astfel creșterea pe total exporturi cu 12,6%.

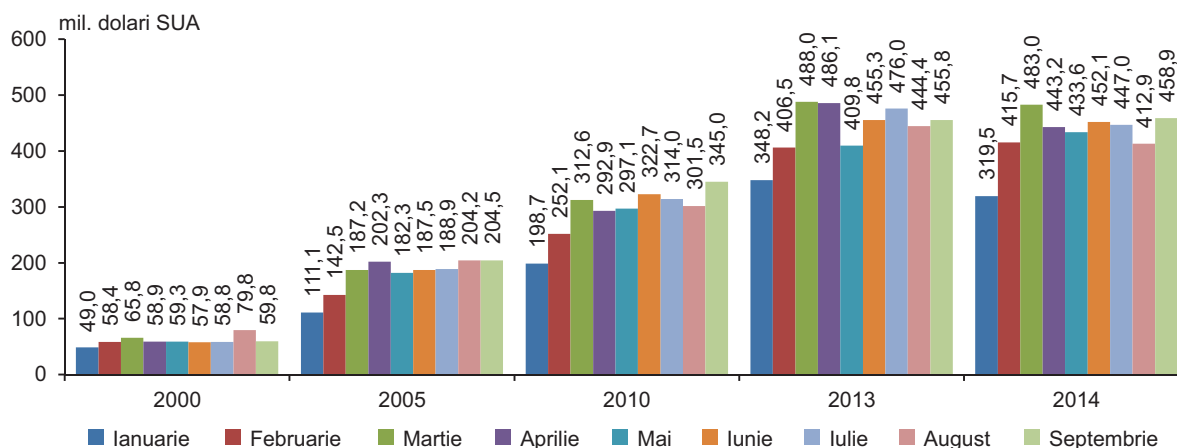
Importurile de mărfuri realizate în luna septembrie 2014 au însumat 458,9 mil. dolari SUA, cu 11,1% mai mult față de luna anterioară și cu 0,7% - comparativ cu luna septembrie 2013.

În ianuarie-septembrie 2014 **importurile** au totalizat 3865,8 mil. dolari SUA, volum inferior celui realizat în perioada corespunzătoare din anul 2013 cu 2,6%.

Importurile din **țările Uniunii Europene** (UE-28) s-au cifrat la 1912,9 mil. dolari SUA (cu 7,7% mai mult decît în ianuarie-septembrie 2013), deținînd o pondere de 49,5% în total importuri (44,7% în ianuarie-septembrie 2013).

Importurile de mărfuri provenite din **țările CSI** au avut o valoare de 1038,9 mil. dolari SUA (cu 14,0% mai puțin decît în ianuarie-septembrie 2013), care echivalează cu o cotă de 26,9% în total importuri (30,4% în ianuarie-septembrie 2013).

Evoluția lunară a importurilor

Importurile divizate pe țări de origine a mărfurilor se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie 2014		Ponderea, %		Gradul de influență a țărilor la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
IMPORT – total	3865,8	97,4	100,0	100,0	6,3	-2,6
din care:						
România	605,0	119,3	12,8	15,6	1,7	2,5
Federația Rusă	484,7	88,5	13,8	12,5	-0,5	-1,6
Ucraina	418,3	86,4	12,2	10,8	1,3	-1,7
China	342,5	99,4	8,7	8,9	1,5	-0,1
Germania	318,8	110,3	7,3	8,2	0,3	0,7
Italia	262,1	107,1	6,2	6,8	0,3	0,4
Turcia	220,6	76,8	7,2	5,7	0,1	-1,7
Polonia	115,1	112,9	2,6	3,0	-0,1	0,3
Belarus	105,1	73,3	3,6	2,7	0,1	-1,0
Austria	86,9	91,9	2,4	2,2	0,3	-0,2
Franța	69,1	91,0	1,9	1,8	0,3	-0,2
Ungaria	66,3	89,2	1,9	1,7	0,2	-0,2
Statele Unite ale Americii	57,5	102,2	1,4	1,5	-0,2	0,0
Bulgaria	54,9	84,6	1,6	1,4	0,3	-0,3
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	51,0	111,3	1,2	1,3	0,0	0,1
Republica Cehă	48,7	97,1	1,3	1,3	0,1	0,0
Olanda	41,0	116,3	0,9	1,1	0,0	0,1
Spania	35,9	109,6	0,8	0,9	0,1	0,1
Elveția	31,6	121,9	0,7	0,8	0,0	0,1
Belgia	30,0	105,2	0,7	0,8	0,1	0,0
Coreea de Sud	29,6	128,0	0,6	0,8	0,0	0,2
India	29,1	111,6	0,7	0,8	0,1	0,1
Grecia	28,7	103,6	0,7	0,7	-0,3	0,0
Japonia	22,8	81,4	0,7	0,6	0,2	-0,1
Kazahstan	20,1	98,0	0,5	0,5	0,1	0,0
Serbia	16,7	145,5	0,3	0,4	0,1	0,1
Israel	15,2	38,1	1,0	0,4	0,2	-0,6
Slovacia	15,1	88,2	0,4	0,4	0,0	-0,1
Suedia	14,3	96,8	0,4	0,4	-0,1	0,0
Slovenia	13,2	92,1	0,4	0,3	0,1	0,0
Taiwan, provincie a Chinei	13,0	94,4	0,3	0,3	0,0	0,0
Danemarca	11,9	118,6	0,3	0,3	0,0	0,0
Vietnam	11,2	91,8	0,3	0,3	0,0	0,0
Finlanda	10,3	94,9	0,3	0,3	0,0	0,0
Brazilia	10,3	122,2	0,2	0,3	-0,1	0,0
Uzbekistan	10,0	115,5	0,2	0,3	0,1	0,0

Analiza evoluției importurilor pe țări în ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu perioada similară din anul 2013 relevă, că micșorarea livrărilor din Ucraina (-13,6%), Turcia (-23,2%), Federația Rusă (-11,5%), Belarus (-26,7%), Israel (-61,9%), Bulgaria (-15,4%), Austria (-8,1%), Franța (-9,0%), Ungaria (-10,8%), China (-0,6%), Japonia (-18,6%) și Slovacia (-11,8%) a condus la diminuarea pe total importuri cu 7,8%.

Totodată, au fost înregistrate creșteri la importurile din România (+19,3%), Germania (+10,3%), Italia (+7,1%), Polonia (+12,9%), Coreea de Sud (+28,0%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (+11,3%), Olanda (+16,3%), Spania (+9,6%), Elveția (+21,9%), India (+11,6%) și Serbia (+45,5%).

Importurile de mărfuri structurate conform Clasificării Standard de Comerț Internațional se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie 2014		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
IMPORT – total	3865,8	97,4	100,0	100,0	6,3	-2,6
din care:						
Produse alimentare și animale vii	404,2	99,0	10,3	10,5	0,8	-0,1
Animale vii	13,8	de 2,6 ori	0,1	0,4	0,0	0,2
Carne și preparate din carne	42,7	133,4	0,8	1,1	0,0	0,3
Produse lactate și ouă de păsări	32,9	97,7	0,8	0,8	0,2	0,0
Pește, crustacee, moluște	35,0	99,0	0,9	0,9	0,0	0,0
Cereale și preparate pe bază de cereale	56,5	91,9	1,6	1,5	-0,1	-0,1
Legume și fructe	89,7	93,4	2,4	2,3	0,1	-0,2
Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	14,6	43,2	0,9	0,4	0,3	-0,5
Cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora	37,3	98,2	1,0	1,0	0,1	0,0
Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinate)	22,8	132,4	0,4	0,6	0,1	0,1
Produse și preparate alimentare diverse	58,9	106,3	1,4	1,5	0,1	0,1
Băuturi și tutun	85,2	80,6	2,7	2,2	0,1	-0,5
Băuturi (alcoolice și nealcoolice)	41,8	72,2	1,5	1,1	0,3	-0,4
Tutun brut și prelucrat	43,4	90,9	1,2	1,1	-0,2	-0,1
Materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili	89,7	100,4	2,3	2,3	0,2	0,0
Semințe și fructe oleaginoase	18,2	112,7	0,4	0,5	0,1	0,1
Cauciuc brut (inclusiv cauciuc sintetic și regenerat)	4,4	75,5	0,2	0,1	0,0	0,0
Lemn și plută	22,2	113,9	0,5	0,6	0,0	0,1
Fibre textile (cu excepția lînii în fuior și a lînii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)	10,4	107,1	0,2	0,3	0,0	0,0
Îngrășăminte naturale și minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol și pietre prețioase)	11,9	84,1	0,4	0,3	0,0	-0,1
Minereuri metalifere și deșeuri de metale	0,8	120,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Alte materii brute de origine animală sau vegetală	21,1	91,9	0,6	0,5	0,1	-0,1
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	801,9	91,8	22,0	20,7	0,5	-1,8
Cărbune, cocs și brichete	10,3	64,3	0,4	0,3	0,0	-0,1
Petrol, produse petroliere și produse înrudite	454,0	98,5	11,6	11,7	-0,1	-0,2
Gaz și produse industriale obținute din gaz	294,7	94,3	7,9	7,6	-0,5	-0,5
Energie electrică	42,9	51,0	2,1	1,1	1,1	-1,0
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală	9,1	65,9	0,3	0,2	0,1	-0,1
Uleiuri și grăsimi de origine animală	1,9	146,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	5,9	55,3	0,3	0,2	0,1	-0,1

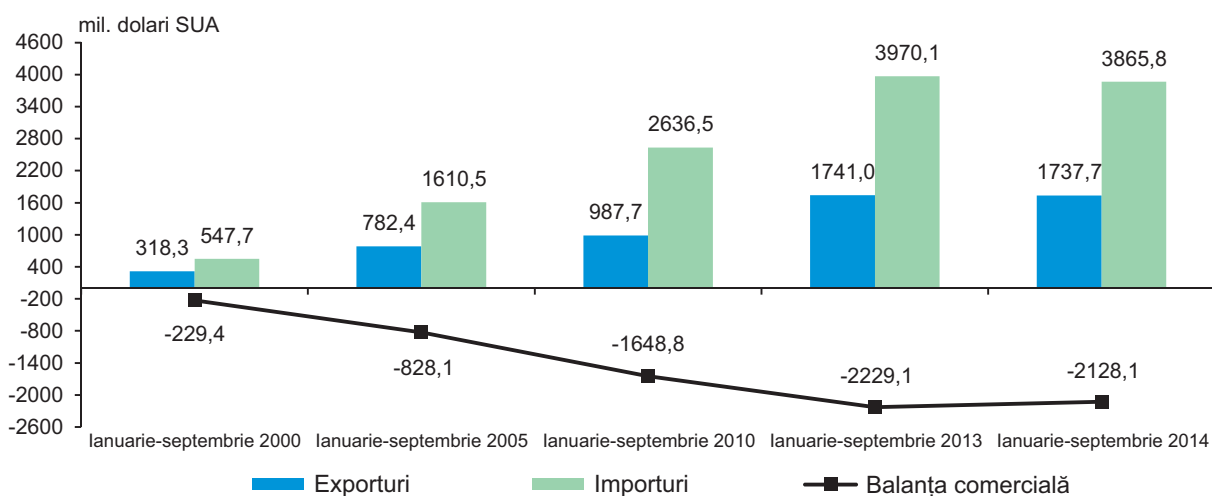
	Ianuarie-septembrie 2014		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
Alte uleiuri și grăsimi animale sau vegetale prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală, amestecuri sau preparate necomestibile din uleiuri animale sau vegetale	1,3	71,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte	590,0	102,5	14,5	15,3	1,5	0,4
Produse chimice organice	11,0	96,6	0,3	0,3	0,0	0,0
Produse chimice anorganice	11,9	99,8	0,3	0,3	0,1	0,0
Produse tanante și colorante	27,5	104,8	0,7	0,7	0,0	0,0
Produse medicinale și farmaceutice	189,5	107,8	4,4	4,9	0,5	0,4
Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare	95,5	92,4	2,6	2,5	0,1	-0,2
Îngrășăminte minerale sau chimice	38,6	88,1	1,1	1,0	0,3	-0,1
Materiale plastice sub forme primare	46,7	104,2	1,1	1,2	0,0	0,1
Materiale plastice prelucrate	87,4	118,0	1,9	2,3	0,2	0,3
Alte materiale și produse chimice	81,9	97,3	2,1	2,1	0,3	-0,1
Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă	754,0	102,9	18,5	19,5	1,1	0,5
Piele, altă piele și blană prelucrate	26,2	142,2	0,5	0,7	0,0	0,2
Cauciuc prelucrat	50,9	96,3	1,3	1,3	0,0	0,0
Articole din lemn (exclusiv mobilă)	54,2	111,9	1,2	1,4	0,0	0,1
Hîrtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hîrtie sau din carton	75,4	96,5	2,0	2,0	0,2	-0,1
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	193,9	96,9	5,0	5,0	-0,2	-0,2
Articole din minerale nemetalice	101,0	98,3	2,6	2,6	0,3	0,0
Fier și oțel	102,7	97,5	2,7	2,7	0,4	-0,1
Metale neferoase	47,6	de 2,4 ori	0,5	1,2	0,1	0,7
Articole prelucrate din metal	102,1	95,4	2,7	2,6	0,3	-0,1
Mașini și echipamente pentru transport	791,4	96,6	20,6	20,5	1,5	-0,7
Mașini generatoare de putere și echipamentele lor	11,0	84,7	0,3	0,3	-0,1	-0,1
Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	146,4	127,3	2,9	3,8	0,2	0,8
Mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor	5,2	105,3	0,1	0,1	0,0	0,0
Mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini	117,6	94,8	3,1	3,0	0,2	-0,2
Mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor	29,3	88,7	0,8	0,8	0,2	-0,1
Aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii	64,8	78,4	2,1	1,7	0,3	-0,4
Mașini și aparate electrice și părți ale acestora (inclusiv echivalente neelectrice ale mașinilor și aparatelor de uz casnic)	226,1	87,6	6,5	5,8	0,8	-0,8

	Ianuarie-septembrie 2014		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de mărfuri la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. dolari SUA	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie		ianuarie-septembrie	
			2013	2014	2013	2014
Vehicule rutiere (inclusiv vehicule cu pernă de aer)	184,9	100,2	4,7	4,8	0,1	0,0
Alte echipamente de transport	6,1	157,1	0,1	0,2	-0,2	0,1
Articole manufacturate diverse	340,3	96,7	8,8	8,8	0,5	-0,3
Construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzire și de iluminat	29,9	106,1	0,7	0,8	-0,1	0,0
Mobilă și părțile ei	43,4	88,5	1,2	1,1	0,0	-0,1
Articole de voiaj; sacoșe și similare	4,8	120,8	0,1	0,1	0,0	0,0
Îmbrăcăminte și accesorii	74,9	95,0	2,0	1,9	0,3	-0,1
Încălțăminte	21,3	88,1	0,6	0,6	0,0	-0,1
Instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control	36,7	89,8	1,0	0,9	0,2	-0,1
Aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii	7,1	111,3	0,2	0,2	0,0	0,0
Alte articole diverse	122,2	101,4	3,0	3,2	0,1	0,1

În ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2013 au scăzut importurile de energie electrică (-49,0%), mașini și aparate electrice (-12,4%), gaz și produse industriale obținute din gaz (-5,7%), zahăr, preparate pe bază de zahăr, miere (-56,8%), aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii (-21,6%), băuturi alcoolice și nealcoolice (-27,8%), petrol, produse petroliere și produse înrudite (-1,5%), fire, țesături, articole textile (-3,1%), mașini și aparate industriale, cu aplicații generale (-5,2%), uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare (-7,6%), legume și fructe (-6,6%), fier și oțel (-2,5%), articole prelucrate din metal (-4,6%), hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hârtie sau din carton (-3,5%), îmbrăcăminte și accesorii (-5,0%), cereale și preparate pe bază de cereale (-8,1%), tutun brut și prelucrat (-9,1%), mobilă și părțile ei (-11,5%), îngrășăminte minerale sau chimice (-11,9%), instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control (-10,2%), mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor (-11,3%), încălțăminte (-11,9%), îngrășăminte naturale și minerale naturale (-15,9%), mașini generatoare de putere și echipamentele lor (-15,3%), cărbune, cocs și brichete (-35,7%), grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate (-44,7%), influențând astfel la diminuarea pe total importuri cu 6,1%.

Totodată, au sporit importurile de mașini și aparate specializate pentru industriile specifice (+27,3%), metale neferoase (de 2,4 ori), produse medicinale și farmaceutice (+7,8%), materiale plastice prelucrate (+18,0%), carne și preparate din carne (+33,4%), piele și blană prelucrate (+42,2%), animale vii (de 2,6 ori), articole din lemn, exclusiv mobilă (+11,9%), materiale plastice sub forme primare (+4,2%), hrană destinată animalelor (+32,4%), lemn și plută (+13,9%), semințe și fructe oleaginoase (+12,7%).

Tendențele comerțului exterior

Decalajul considerabil în evoluția exporturilor și importurilor a determinat acumularea în ianuarie-septembrie 2014 a unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 2128,1 mil. dolari SUA, cu 101,0 mil. dolari SUA (-4,5%) mai puțin față de cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2013. Cu țările Uniunii Europene (UE-28) balanța comercială s-a încheiat cu un deficit de 1008,1 mil. dolari SUA (în ianuarie-septembrie 2013 – 988,5 mil. dolari SUA), iar cu țările CSI - de 469,1 mil. dolari SUA (în ianuarie-septembrie 2013 – 519,0 mil. dolari SUA).

Balanța comercială cu principalele țări se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie		Ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013
	2013	2014	
BALANȚA COMERCIALĂ – total,			
mil. dolari SUA	-2229,1	-2128,1	95,5
din care:			
China	-341,8	-337,0	98,6
Ucraina	-385,6	-335,8	87,1
România	-203,8	-288,7	141,6
Germania	-214,3	-214,4	100,0
Federația Rusă	-60,0	-139,8	de 2,3 ori
Turcia	-179,7	-138,4	77,0
Italia	-120,5	-77,3	64,2
Austria	-84,9	-73,2	86,1
Polonia	-41,2	-68,9	167,3
Ungaria	-61,3	-61,6	100,5
Franța	-57,9	-45,9	79,3
Statele Unite ale Americii	-36,0	-39,4	109,3
Coreea de Sud	-22,7	-29,5	129,7
India	-25,5	-28,6	111,8
Republica Cehă	-30,8	-28,0	90,9
Spania	-28,0	-27,4	97,6
Olanda	-25,5	-27,0	106,2
Bulgaria	-42,5	-26,2	61,6
Japonia	-27,6	-21,5	77,7
Belgia	-23,7	-21,3	89,8
Serbia	-10,1	-15,4	152,3
Israel	-36,3	-13,5	37,4
Suedia	-13,8	-12,9	93,3
Slovenia	-13,9	-12,6	90,4
Taiwan, provincie a Chinei	-13,1	-11,7	90,0
Danemarca	-9,2	-11,0	119,8
Brazilia	-8,4	-10,2	122,3
Finlanda	-10,5	-9,9	94,8
Slovacia	-11,4	-9,3	81,7
Vietnam	-10,9	-8,2	74,7
Grecia	-8,1	-7,8	95,7
Belarus	-80,3	-7,1	8,8
Uzbekistan	-3,2	-4,0	129,4
Indonezia	-4,7	-0,6	12,1
Letonia	-1,2	0,7	x
Lituania	-0,3	3,6	x
Cipru	1,0	3,9	de 3,7 ori
Azerbaidjan	4,2	4,3	102,2
Elveția	-1,9	4,7	x
Irak	10,2	7,3	71,2
Kazahstan	5,0	7,9	158,6
Georgia	14,6	15,6	107,0
Noua Zeelandă	21,0	17,5	83,5
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	30,3	23,6	78,0

Balanța comercială pe principalele grupe de mărfuri, conform Clasificării Standard de Comerț Internațional, se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie		Ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013
	2013	2014	
BALANȚA COMERCIALĂ – total, mil. dolari SUA	-2229,1	-2128,1	95,5
din care:			
Produse alimentare și animale vii	-75,0	36,8	x
Animale vii	-0,1	-9,0	de 9,2 ori
Carne și preparate din carne	-20,4	-15,5	76,1
Produse lactate și ouă de păsări	-21,3	-20,6	96,8
Pește, crustacee, moluște	-35,4	-35,0	98,7
Cereale și preparate pe bază de cereale	33,2	99,0	de 3,0 ori
Legume și fructe	79,4	78,5	98,9
Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	-8,6	36,9	x
Cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora	-33,5	-32,7	97,5
Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinate)	-14,9	-7,6	51,5
Produse și preparate alimentare diverse	-53,4	-57,2	107,0
Băuturi și tutun	106,1	59,3	55,9
Băuturi (alcoolice și nealcoolice)	131,9	90,6	68,7
Tutun brut și prelucrat	-25,8	-31,3	121,1
Materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili	91,6	73,0	79,6
Piei crude, piei tăbăcite și blănuri brute	4,1	3,9	95,7
Semințe și fructe oleaginoase	89,3	99,9	111,9
Cauciuc brut (inclusiv cauciuc sintetic și regenerat)	-0,7	-0,3	53,7
Lemn și plută	-18,9	-21,0	110,7
Pastă de hîrtie și deșeuri de hîrtie	1,1	0,8	69,2
Fibre textile (cu excepția lînii în fuior și a lînii pieptănate) și deșeurile lor (neprelucrate în fire sau țesături)	-8,5	-8,4	99,3
Îngrășăminte naturale și minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol și pietre prețioase)	-3,8	-2,2	60,3
Minereuri metalifere și deșeuri de metale	50,0	19,9	40,0
Alte materii brute de origine animală sau vegetală	-21,0	-19,6	93,5
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate	-855,0	-788,7	92,2
Cărbune, cocs și brichete	-16,1	-10,3	64,2
Petrol, produse petroliere și produse înrudite	-448,8	-441,7	98,4
Gaz și produse industriale obținute din gaz	-306,0	-293,8	96,0
Energie electrică	-84,1	-42,9	51,0
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală sau vegetală	3,8	48,5	de 12,6 ori
Uleiuri și grăsimi de origine animală	-1,3	-0,3	18,1
Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate	6,8	49,9	de 7,3 ori
Alte uleiuri și grăsimi animale sau vegetale prelucrate; ceară de origine animală sau vegetală	-1,7	-1,1	64,1
Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte	-440,5	-456,5	103,6
Produse chimice organice	-10,6	-9,2	87,1
Produse chimice anorganice	-11,9	-11,7	99,1
Produse tanante și colorante	-24,5	-26,6	108,2
Produse medicinale și farmaceutice	-95,3	-94,9	99,6
Uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare	-63,6	-65,7	103,3

	Ianuarie-septembrie		Ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013
	2013	2014	
Îngrășăminte minerale sau chimice	-43,8	-38,6	88,0
Materiale plastice sub forme primare	-40,9	-44,9	110,0
Materiale plastice prelucrate	-66,8	-83,8	125,4
Alte materiale și produse chimice	-83,1	-81,1	97,5
Mărfuri manufacturate, clasificate mai ales după materia primă	-540,6	-615,8	113,9
Piele, altă piele și blană prelucrate	-16,8	-24,6	146,1
Cauciuc prelucrat	-40,6	-43,9	108,1
Articole din lemn (exclusiv mobilă)	-42,3	-49,1	116,3
Hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hârtie sau din carton	-62,2	-64,9	104,3
Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte și produse conexe	-141,8	-144,8	102,1
Articole din minerale nemetalice	-61,9	-59,0	95,4
Fier și oțel	-98,6	-98,8	100,2
Metale neferoase	-16,7	-46,0	de 2,7 ori
Articole prelucrate din metal	-59,7	-84,7	141,9
Mașini și echipamente pentru transport	-546,4	-542,3	99,3
Mașini generatoare de putere și echipamentele lor	-5,9	-5,2	89,6
Mașini și aparate specializate pentru industriile specifice	-103,5	-137,2	132,5
Mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor	-1,9	-3,4	185,7
Mașini și aparate industriale cu aplicații generale; părți și piese detașate ale acestor mașini	-90,2	-88,1	97,7
Mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor	-32,3	-28,6	88,5
Aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii	-80,4	-62,0	77,1
Mașini și aparate electrice și părți ale acestora (inclusiv echivalente neelectrice ale mașinilor și aparatelor de uz casnic)	-78,4	-41,9	53,5
Vehicule rutiere (inclusiv vehicule cu pernă de aer)	-152,5	-170,4	111,7
Alte echipamente de transport	-1,3	-5,5	de 4,0 ori
Articole manufacturate diverse	26,4	57,1	de 2,2 ori
Construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzire și de iluminat	-22,1	-27,3	123,6
Mobilă și părțile ei	25,7	37,1	144,8
Articole de voiaj; sacoșe și similare	10,1	10,7	106,0
Îmbrăcăminte și accesorii	116,8	145,4	124,6
Încălțăminte	4,8	5,2	108,3
Instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control	-15,1	-14,4	95,8
Aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii	-5,2	-6,2	121,3
Alte articole diverse	-88,6	-93,4	105,3

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-septembrie 2014 a fost de 44,9% față de 43,9% în perioada corespunzătoare din anul 2013.

Persoanele fizice au importat în ianuarie-septembrie 2014 mărfuri și produse în valoare de 92,3 mil. dolari SUA, cu 24,6% mai puțin decât în aceeași perioadă din anul 2013. Diminuarea importurilor a fost condiționată de reducerea livrărilor de autoturisme și autovehicule (-27,8%), cărora le-au revenit 87,9% din importurile realizate de persoanele fizice.

IV. PREȚURI

Evoluția prețurilor în economia națională în ianuarie-septembrie 2014 în comparație cu perioadele corespunzătoare ale anilor precedenți se prezintă astfel:

	Ianuarie-septembrie în % față de aceeași perioadă a anului precedent				
	2010	2011	2012	2013	2014
Indicele prețurilor de consum	107,2	107,3	104,9	104,5	105,2
Indicele prețurilor producătorului producției industriale*	108,3	106,3	102,8	103,2	106,0
Indicele prețurilor de vânzare a produselor agricole	132,4	119,9	111,3	84,5	96,3
Indicele prețurilor la lucrările de construcții montaj ¹	100,4	108,7	111,3	107,8	108,2

* Indicii pentru anii 2012-2013 au fost revizuiți în legătură cu implementarea noului clasificator CAEM Rev.2

¹ Trimestrul III în % față de trimestrul III al anului precedent

Prețurile de consum în luna septembrie 2014 față de decembrie 2013 au crescut cu 1,8 la sută (în septembrie 2013 față de decembrie 2012 a fost o creștere a prețurilor de 2,3 la sută).

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2014 prețurile la produsele alimentare s-au micșorat în medie cu 0,5 la sută, inclusiv la: legume proaspete – cu 22,9% (în special: tomate – cu 68,3%, castraveți – cu 36,9%, ceapă uscată – cu 28,3%, vinete – cu 26,8%, ardei dulci și gogoșari – cu 23,3%, morcovi – cu 19,4%, usturoi – cu 13,3%), cartofi – cu 33,1%, struguri proaspeți – cu 38,6%, pomușoare de livadă – cu 30,0%, ouă – cu 16,4%, ulei vegetal – cu 7,4%.

Totodată, în perioada de raport au crescut prețurile la: fructe proaspete – cu 12,4% (în special: citrice și fructe exotice – cu 36,9% și respectiv 26,9%), iaurt – cu 12,2%, sucuri din legume – cu 9,4%, orez – cu 6,0%, mezeluri de calitate superioară – cu 5,0%, pește și conserve din pește – cu 4,9% (inclusiv: conserve din pește – cu 6,4%, pește proaspăt și congelat – cu 5,2%), produse din lapte acru și unt – cu câte 4,6%.

La mărfurile nealimentare prețurile au crescut cu 4,5 la sută, inclusiv cărbune de pământ – cu 33,9%, gaz lichefiat ambalat în butelii – cu 10,9%, sandale pentru bărbați, femei și copii – cu 10,5%, 7,9% și respectiv 4,5%, rochii pentru copii – cu 9,7%, motociclete – cu 7,9%, automobile – cu 6,9%, obiecte de sanitarie și igienă – cu 6,6%, biciclete – cu 6,3%, carburanți – cu 5,2%, detergenți – cu 4,9%, medicamente – 4,5%, pantofi pentru dame și pentru bărbați – cu 4,1% și respectiv 3,5%, țigări – cu 10,7%.

Concomitent, în septembrie a.c. față de decembrie 2013 au scăzut prețurile la îmbrăcăminte din blănuri pentru bărbați – cu 1,6%, lemne pentru foc – cu 0,9%.

În perioada de raport prețurile și tarifele la serviciile prestate populației s-au majorat cu 1,3 la sută. Majorare mai semnificativă a tarifelor medii a fost înregistrată la: chiria în căminele studențești – cu 13,6%, serviciile hoteliere – cu 9,5%, cheltuielile pentru alimentare în ospățării – cu 8,2%, serviciile transportului feroviar internațional – cu 7,9%, întreținerea copiilor la creșe și grădinițe – cu 7,0%, serviciile de reparare a locuinței – cu 5,7%, serviciile poștale – cu 4,4%, închirierea apartamentelor cu 4,3%, plata pentru instruirea în instituțiile superioare de învățământ – cu 3,2%.

Nivelul inflației în ianuarie-septembrie 2014

	Lunar (+) / (-) față de luna precedentă, %				În % față de luna decembrie 2013			
	total	produse alimentare	mărfuri nealimentare	servicii	total	produse alimentare	mărfuri nealimentare	servicii
Ianuarie	0,8	1,4	0,4	0,3	0,8	1,4	0,4	0,3
Februarie	0,5	0,7	0,7	0,2	1,3	2,1	1,1	0,5
Martie	0,3	0,4	0,4	0,1	1,6	2,5	1,5	0,5
Aprilie	0,5	0,9	0,4	0,2	2,1	3,4	1,9	0,7
Mai	0,1	0,0	0,3	0,1	2,3	3,4	2,2	0,8
Iunie	-0,1	-0,8	0,3	0,1	2,2	2,6	2,6	0,9
Iulie	-0,7	-2,1	0,0	0,2	1,4	0,4	2,6	1,1
August	-0,4	-1,5	0,5	0,0	1,0	-1,1	3,1	1,1
Septembrie	0,8	0,7	1,4	0,2	1,8	-0,5	4,5	1,3

Prețurile producătorului în industrie în ianuarie-septembrie 2014, pe ansamblul activităților industriale, s-au majorat cu 6,0% față de ianuarie-septembrie 2013, urmare creșterii prețurilor de livrare pe piața internă cu 4,5% și pe piața externă – cu 9,7%.

În luna septembrie 2014 în raport cu luna august curent prețurile producției industriale s-au micșorat cu 0,2%, în același timp înregistrând o majorare cu 3,9% față de decembrie 2013 și cu 5,3% – față de septembrie 2013.

Evoluția indicilor prețurilor producției industriale pe principalele tipuri de activități și pe destinațiile de livrări se prezintă astfel:

	Septembrie 2014 în % față de:			Ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013
	august 2014	decembrie 2014	septembrie 2013	
Industrie, total	99,8	103,9	105,3	106,0
inclusiv livrat pe piața: internă	99,9	104,4	104,9	104,5
externă	99,6	102,7	106,1	109,7
Industria extractivă, total	99,7	104,6	104,7	103,7
inclusiv livrat pe piața: internă	99,6	104,5	104,4	102,7
externă	100,2	105,1	109,8	120,9
Industria prelucrătoare, total	99,8	104,3	106,0	107,0
inclusiv livrat pe piața: internă	99,9	105,2	105,9	105,8
externă	99,6	102,6	106,0	109,6
din care: industria alimentară	99,0	103,6	105,3	105,9
inclusiv livrat pe piața: internă	99,5	103,5	104,5	104,5
externă	97,1	103,6	107,8	110,8
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	100,0	100,1	100,0	98,1
din care:				
producția, transportul și distribuția energiei electrice	100,0	100,1	100,1	100,0
furnizarea de abur și aer condiționat	100,0	100,0	99,9	95,2

Industria extractivă în ianuarie-septembrie 2014 a marcat creșterea prețurilor față de ianuarie-septembrie 2013 cu 3,7%, înregistrând majorarea acestora pe piața internă cu 2,7% și pe piața externă – cu 20,9%.

Industria prelucrătoare în ansamblu a marcat creșterea prețurilor cu 7,0%. În special, în industria alimentară prețurile s-au majorat cu 5,9%, iar în activitățile componente: prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor – cu 15,1%, fabricarea produselor lactate – cu 10,5%, producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne – cu 5,9%, fabricarea vinurilor din struguri – cu 5,8%, distilarea, rafinarea și mixarea băuturilor alcoolice – cu 5,8%, fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie – cu 5,0% ș.a.

S-au majorat prețurile în perioada vizată și în alte activități ale industriei prelucrătoare cum sunt: fabricarea produselor de tutun – cu 25,4%, fabricarea de articole de îmbrăcăminte – cu 11,6%, fabricarea vopselelor, lacurilor, cernelii tipografice și masticurilor – cu 11,4%, fabricarea bijuteriilor, imitațiilor de bijuterii și articolelor similare – cu 9,3%, fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a – cu 9,3%, fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice – cu 8,5%, prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite – cu 8,2%, fabricarea sticlei și a articolelor din sticlă – cu 8,1%, fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie – cu 7,5%, fabricarea echipamentelor electrice – cu 7,5%, fabricarea de mobilă – cu 7,1%, fabricarea substanțelor și a produselor chimice – cu 7,1%, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații – cu 6,7%, industria metalurgică – cu 5,1%, fabricarea produselor textile – cu 4,4%, fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice – cu 3,1%.

Totodată, s-a înregistrat diminuarea prețurilor comparativ cu ianuarie-septembrie 2013 în următoarele activități: fabricarea uleiurilor și grăsimilor pentru piața internă – cu 6,6%, fabricarea încălțămintei pentru piața internă – 3,3%, fabricarea zahărului – cu 2,2%, fabricarea betonului – 2,1% fabricarea cărămidilor, țiglelor și altor produse pentru construcții, din argilă arsă – cu 1,2%.

În *sectorul energetic* pe parcursul perioadei de raport prețurile s-au redus în medie cu 1,9%, inclusiv la furnizarea de abur și aer condiționat cu 4,8%, iar la producția, transportul și distribuția energiei electrice prețurile au rămas la nivelul perioadei corespunzătoare a anului precedent.

Pe *Principalele Grupe Industriale* (conform recomandărilor UE) prețurile au evoluat în felul următor: în luna septembrie comparativ cu luna august curent prețurile s-au majorat în industria bunurilor de capital cu 1,6%, în industria bunurilor de folosință îndelungată – cu 0,9%, în industria bunurilor intermediare (exclusiv sectorul energetic) – cu 0,2%; la activități și bunuri legate de energie prețurile au rămas la nivelul celor din luna august curent, iar în industria bunurilor de uz curent prețurile s-au diminuat cu 0,5%.

Comparativ cu luna decembrie 2013 prețurile s-au majorat în industria bunurilor de capital cu 7,2%, în industria bunurilor de folosință îndelungată – cu 5,4%, în industria bunurilor intermediare (exclusiv sectorul energetic) – cu 4,8%, în industria bunurilor de uz curent – cu 4,0%, la activități și bunuri legate de energie – cu 0,3%.

Indicii prețurilor producției industriale pe Principalele Grupe Industriale în detaliu se prezintă în tabelul următor:

	Septembrie 2014 în % față de:	
	august 2014	decembrie 2013
Industrie – total	99,8	103,9
inclusiv livrat pe piața: internă	99,9	104,4
externă	99,6	102,7
Industria bunurilor intermediare (exceptie energie)	100,2	104,8
inclusiv livrat pe piața: internă	100,0	106,0
externă	101,0	98,1
Industria bunurilor de capital	101,6	107,2
inclusiv livrat pe piața: internă	101,7	107,8
externă	101,6	106,3
Industria bunurilor de folosință îndelungată	100,9	105,4
inclusiv livrat pe piața: internă	100,8	103,0
externă	101,3	113,7
Industria bunurilor de uz curent	99,5	104,0
inclusiv livrat pe piața: internă	99,7	104,6
externă	99,2	102,8
Activități și bunuri legate de energie	100,0	100,3

Indicele prețurilor de vânzare a produselor agricole de către întreprinderile agricole¹ se caracterizează prin următoarele date:

	Ianuarie-septembrie în % față de aceeași perioadă a anului precedent				
	2010	2011	2012	2013	2014
Total produse agricole	132,4	119,9	111,3	84,5	96,3
din care:					
produse vegetale	154,6	128,7	108,3	80,8	90,6
produse animaliere	100,6	99,2	119,1	94,6	114,3

În ianuarie-septembrie 2014 prețurile medii de vânzare a produselor agricole de către întreprinderile agricole¹ au scăzut cu 3,7% față de ianuarie-septembrie 2013.

Prețurile producătorului la *produsele vegetale* s-au micșorat în medie cu 9,4%. Mai esențial au scăzut prețurile la porumb (exclusiv semințe de soi) – cu 34,7%, fructe și pomușoare – cu 27,4%, struguri – cu 13,5%, floarea soarelui (exclusiv semințe de soi) – cu 6,1%. Totodată, au crescut prețurile de vânzare la cartofi – cu 24,4%, grâu (exclusiv semințe de soi) – cu 8,1%, legume – cu 8,5%.

La *produsele animaliere* a fost marcată o creștere a prețurilor în medie cu 14,3%. S-au majorat prețurile la: vite și păsări în masă vie – cu 14,7%, ouă alimentare – cu 16,0%, lapte – cu 4,9%.

Prețurile în construcții. În trimestrul III 2014 indicele prețurilor la lucrările de construcții-montaj în total pe economie a constituit 108,2% față de perioada respectivă a anului 2013.

În profil pe sectoarele economiei naționale creșterea mai semnificativă a prețurilor în trimestrul de referință față de perioada respectivă a anului 2013 a fost marcată în următoarele domenii: transport (cu 9,4%), comerțul și alimentația publică (cu 8,6%), construcția obiectelor de menire social-culturală (cu 8,5%).

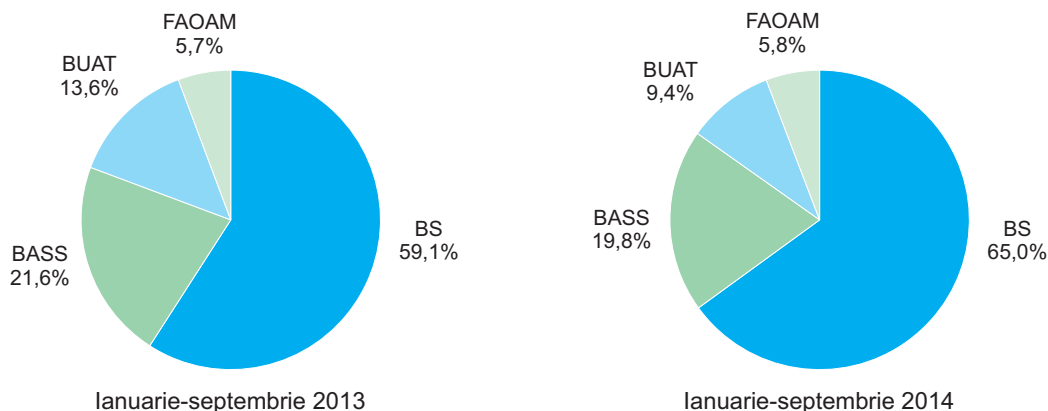
¹ Întreprinderile agricole cu personalitate juridică și gospodăriile țărănești (de fermier) cu suprafața terenurilor agricole de 50 ha și peste

V. FINANȚE

5.1. Executarea bugetului public național¹

În ianuarie-septembrie 2014 la bugetul public național, au fost acumulate venituri în sumă de 30454,0 mil. lei, fiind cu 1,1% sub nivelul prevederilor perioadei de gestiune și cu 18,0% peste veniturile acumulate în ianuarie-septembrie 2013. Din suma totală a veniturilor bugetului public național 65,0% revin veniturilor administrate de bugetul de stat (BS), 19,8% – veniturilor administrate de bugetul asigurărilor sociale de stat (BASS), 9,4% – veniturilor administrate de bugetele unităților administrativ-teritoriale (BUAT) și 5,8% – veniturilor administrate de fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală (FAOAM), față de 59,1%; 21,6%; 13,6% și 5,7% în ianuarie-septembrie 2013 respectiv.

Structura veniturilor bugetului public național

Veniturile fiscale au însumat 26023,6 mil. lei (85,5% din total încasări), fiind cu 0,5% sub prevederile perioadei analizate și cu 12,6% superioare veniturilor acumulate în ianuarie-septembrie 2013. Nivelul prevăzut nu a fost atins la colectarea impozitelor pe proprietate (95,4%), primelor de asigurări obligatorii de asistență medicală (97,2%), impozitelor interne pe mărfuri și servicii (99,3%) și impozitelor pe venit (99,6%). Prevederile perioadei de gestiune au fost depășite pentru colectarea contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii de stat (100,5%) și pentru colectarea impozitelor asupra comerțului internațional și asupra operațiunilor externe (100,4%). Majorarea veniturilor fiscale executate în ianuarie-septembrie 2014, comparativ cu cele executate în perioada similară a anului 2013, a fost condiționată de creșterea tuturor componentelor veniturilor fiscale.

Încasările nefiscale au constituit 1025,1 mil. lei (3,4% din total încasări), fiind superioare nivelului prevăzut cu 2,1% și inferioare realizărilor perioadei respective ale anului precedent cu 0,9%. Toate tipurile de încasări nefiscale s-au majorat față de prevederile perioadei de gestiune cu excepția taxelor și plăților administrative, care s-au situat cu 3,8% sub nivelul prevăzut. Comparativ cu nivelul executat în ianuarie-septembrie 2013, s-au majorat încasările din taxe și plăți administrative (cu 4,7%) și încasările din amenzi și sancțiuni administrative (cu 3,8%), atunci când încasările din alte venituri din activitatea de antreprenariat și din proprietate s-au redus (cu 7,2%).

Alte venituri au constituit 3405,3 mil. lei (11,2% din total încasări), fiind cu 6,3% sub nivelul prognozat și de 2 ori peste nivelul executat în ianuarie-septembrie 2013.

În ianuarie-septembrie 2014 partea de cheltuieli a bugetului public național s-a realizat în sumă de 30533,6 mil. lei, fiind cu 12,3% sub prevederile perioadei de gestiune și cu 15,4% peste cheltuielile executate în ianuarie-septembrie 2013. Cheltuielile pentru toate tipurile de bugete au fost sub nivelul prevăzut, devieri semnificative fiind înregistrate pentru cheltuielile bugetelor unităților administrativ teritoriale (-21,0%) și cheltuielile bugetului de stat (-14,6%).

Cheltuielile publice pe tipuri de bugete

	Ianuarie-septembrie 2014			
	milioane lei			în % față de prevăzut
	prevăzut	executat	devieri	
Cheltuieli – total	34834,5	30533,6	-4300,9	87,7
Bugetul de stat	12899,2	11012,7	-1886,5	85,4
Bugetele unităților administrativ-teritoriale	9417,3	7440,8	-1976,5	79,0
Bugetul asigurărilor sociale de stat	8933,2	8865,9	-67,3	99,2
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală	3584,8	3214,2	-370,6	89,7

¹ Conform datelor Ministerului Finanțelor

Pentru realizarea acțiunilor social-culturale au fost direcționate 67,2% mijloace din cheltuielile publice, pentru domeniile economiei naționale –15,5%, pentru apărarea națională, organele juridice, menținerea ordinii publice și protecția civilă – 7,1%, pentru serviciile de stat cu destinație generală – 4,9%; în ianuarie-septembrie 2013 distribuirea a constituit respectiv 69,4%; 13,1%; 7,0% și 5,1%.

Depășirea cheltuielilor asupra veniturilor s-a soldat, în perioada de referință, cu formarea deficitului bugetar în sumă de 79,6 mil. lei față de 4034,3 mil. lei deficit prevăzut.

Veniturile și cheltuielile bugetului public național în ianuarie-septembrie

	Prevăzut 2014, mil. lei	Executat, mil. lei		Executat 2014 în % față de:		Structura, %		
		2013	2014	prevăzut 2014	executat 2013	prevăzut 2014	executat	
							2013	2014
Venituri – total	30800,2	25808,9	30454,0	98,9	118,0	100,0	100,0	100,0
din care:								
Venituri fiscale	26160,4	23105,8	26023,6	99,5	112,6	84,9	89,5	85,5
impozite pe venit	3519,1	3025,2	3505,4	99,6	115,9	11,4	11,7	11,5
contribuții de asigurări sociale obligatorii de stat	5989,1	5571,6	6018,0	100,5	108,0	19,4	21,6	19,8
prime de asigurări obligatorii de asistență medicală	1800,2	1437,7	1750,4	97,2	121,8	5,8	5,6	5,7
impozite pe proprietate	288,1	240,1	274,8	95,4	114,5	0,9	0,9	0,9
impozite interne pe mărfuri și servicii	13448,5	11833,1	13354,6	99,3	112,9	43,7	45,8	43,9
impozite asupra comerțului internațional și asupra operațiunilor externe	1115,4	998,1	1120,4	100,4	112,3	3,7	3,9	3,7
Încasări nefiscale	1003,8	1034,8	1025,1	102,1	99,1	3,3	4,0	3,4
alte venituri din activitatea de antreprenariat și din proprietate	425,0	460,5	427,2	100,5	92,8	1,4	1,8	1,4
taxe și plăți administrative amenzi și sancțiuni administrative	449,3	413,0	432,3	96,2	104,7	1,5	1,6	1,4
alte încasări	129,5	159,2	165,2	127,6	103,8	0,4	0,6	0,5
	0,0	2,1	0,4	x	19,0	0,0	0,0	0,0
Alte venituri	3636,0	1668,3	3405,3	93,7	de 2 ori	11,8	6,5	11,2
Cheltuieli – total	34834,5	26451,4	30533,6	87,7	115,4	100,0	100,0	100,0
din care:								
pentru economie	5828,7	3460,3	4720,7	81,0	136,4	16,7	13,1	15,5
pentru acțiunile social- culturale–total	22723,4	18366,8	20519,4	90,3	111,7	65,2	69,4	67,2
inclusiv pentru:								
învățământ	6655,0	4943,8	5353,7	80,4	108,3	19,1	18,7	17,5
ocrotirea sănătății	4368,7	3392,1	3951,0	90,4	116,5	12,5	12,8	13,0
asigurare și asistență socială	10650,3	9348,9	10419,9	97,8	111,5	30,6	35,3	34,1
cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret	1049,4	682,0	794,8	75,7	116,5	3,0	2,6	2,6
pentru apărarea națională, organele judiciare, menținerea ordinii publice, protecția civilă	2497,0	1850,3	2182,9	87,4	118,0	7,2	7,0	7,1
pentru servicii de stat cu destinație generală	1782,3	1353,5	1497,2	84,0	110,6	5,1	5,1	4,9
pentru activitatea economică externă	244,8	192,4	220,9	90,2	114,8	0,7	0,7	0,7
pentru deservirea datoriei de stat	440,6	363,6	422,9	96,0	116,3	1,3	1,4	1,4
alte cheltuieli	1317,7	864,5	969,6	73,6	112,2	3,8	3,3	3,2
Deficit (-), excedent (+)	-4034,3	-642,5	-79,6	x	x	x	x	x

5.2. Credite, depozite și rulajul de casă¹

Credite. Soldul total al creditelor în economie la 30 septembrie 2014 a însumat 47939,2 mil. lei, fiind în creștere cu 21,0% față de soldul înregistrat la 30 septembrie 2013. Majorarea a fost condiționată de creșterea soldului creditelor pe termen mediu și lung (cu 24,2%).

Depozite. Soldul depozitelor persoanelor fizice la 30 septembrie 2014 a constituit 33799,8 mil. lei, depășind cu 16,9% soldul creat la 30 septembrie 2013. Creșterea soldului total al depozitelor a fost generată de ambele componente, cea în valută străină având o dinamică mai accelerată (cu 28,3%) comparativ cu cea în monedă națională (cu 8,5%).

	Situația la 30 septembrie				
	milioane lei		structura, %		2014 în % față de 2013
	2013	2014	2013	2014	
Soldul creditelor – total	39631,3	47939,2	100,0	100,0	121,0
din care:					
credite pe termen scurt	4790,2	4653,0	12,1	9,7	97,1
credite pe termen mediu și lung	34841,1	43286,3	87,9	90,3	124,2
Soldul depozitelor persoanelor fizice – total	28914,9	33799,8	100,0	100,0	116,9
în monedă națională	16671,0	18086,7	57,7	53,5	108,5
în valută străină	12243,9	15713,1	42,3	46,5	128,3

Rulajul de casă. În ianuarie-septembrie 2014 încasările în numerar în instituțiile financiare au însumat 67682,1 mil. lei, fiind în creștere cu 13,7% față de încasările perioadei respective ale anului precedent. Esențial s-au majorat încasările din vânzarea valutei străine persoanelor fizice (cu 67,6%), urmate de alte încasări (cu 16,7%), încasările de la întreprinderile care prestează servicii de transport (cu 14,4%), și încasările de la întreprinderile care prestează alte servicii (cu 13,0%). Reducere (cu 5,2%) a fost înregistrată pentru încasările din plățile pentru chirie și servicii comunale.

În numerar s-au eliberat mijloace bănești în sumă de 66885,3 mil. lei, depășind cu 6,2% eliberările efectuate în perioada respectiva a anului 2013. Considerabil s-au majorat eliberările din conturile curente și conturile de depozit ale persoanelor fizice (cu 45,6%), și eliberările pentru achiziționarea produselor agricole (cu 21,6%). Concomitent eliberările pentru cumpărarea valutei străine de la persoane fizice s-au redus cu 7,9%.

	Ianuarie-septembrie				
	milioane lei		structura, %		2014 în % față de 2013
	2013	2014	2013	2014	
Încasări – total	59527,1	67682,1	100,0	100,0	113,7
de la comercializarea mărfurilor de consum, indiferent de canalul de desfacere	33543,6	36789,8	56,3	54,4	109,7
din plățile pentru chirie și servicii comunale	3753,0	3554,9	6,3	5,3	94,7
de la întreprinderile care prestează servicii de transport	1643,2	1879,9	2,8	2,8	114,4
de la vânzarea valutei străine persoanelor fizice	3671,9	6152,4	6,2	9,1	167,6
din impozite și taxe	1898,0	1924,9	3,2	2,8	101,4
de la întreprinderile care prestează alte servicii	3954,5	4466,8	6,6	6,6	113,0
alte încasări	11062,9	12913,4	18,6	19,0	116,7
Eliberări – total	62998,7	66885,3	100,0	100,0	106,2
pentru salarii, burse, plăți sociale, plata pensiilor, indemnizațiilor și despăgubirilor de asigurare	7777,3	8088,5	12,3	12,1	104,0
pentru achiziționarea produselor agricole	1843,8	2242,0	2,9	3,4	121,6
pentru cumpărarea valutei străine de la persoane fizice	29484,8	27158,3	46,8	40,6	92,1
din conturile curente și din conturile de depozit ale persoanelor fizice	3322,1	4838,1	5,3	7,2	145,6
pentru alte scopuri	20570,7	24558,4	32,7	36,7	119,4

¹ Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

5.3. Asigurări

În ianuarie-iunie 2014 primele brute subscrise au constituit 575,8 mil. lei, fiind în creștere cu 2,8% față de primele brute subscrise în perioada respectivă a anului precedent.

Despăgubirile și indemnizațiile de asigurare plătite au însumat 279,0 mil. lei, depășind cu 45,3% achitățile perioadei corespunzătoare ale anului 2013.

Prime brute subscrise, despăgubiri și indemnizații de asigurare plătite în ianuarie-iunie

	Prime brute subscrise					Despăgubiri și indemnizații de asigurare plătite				
	mil. lei		structura, %		2014 în % față de 2013	mil. lei		structura, %		2014 în % față de 2013
	2013	2014	2013	2014		2013	2014	2013	2014	
Total	560,2	575,8	100,0	100,0	102,8	192,0	279,0	100,0	100,0	145,3
inclusiv:										
Asigurări generale	526,9	539,7	94,1	93,7	102,4	187,8	277,5	97,8	99,5	147,8
din care:										
asigurări de vehicule terestre (altele decât feroviare) (CASCO)	88,2	114,8	15,8	19,9	130,2	60,4	57,6	31,4	20,7	95,4
asigurări de răspundere civilă auto	243,9	267,3	43,5	46,4	109,6	71,6	79,2	37,3	28,4	110,6
alte asigurări generale	194,8	157,6	34,8	27,4	80,9	55,8	140,7	29,1	50,4	de 2,5 ori
Asigurări de viață	33,3	36,1	5,9	6,3	108,4	4,2	1,5	2,2	0,5	35,7
din care:										
asigurări de viață (fără asigurarea cu pensii și fără anuități)	31,4	34,2	5,6	6,0	108,9	1,4	1,3	0,7	0,5	92,9
alte asigurări de viață	1,9	1,9	0,3	0,3	100,0	2,8	0,2	1,5	0,1	7,1

În semestrul I 2014 veniturile și cheltuielile societăților de asigurare au crescut în raport cu perioada respectivă a anului precedent cu 13,0% și cu 20,2% respectiv.

În perioada de referință 11 societăți de asigurare au acumulat profit în sumă de 27,0 mil. lei, iar 8 societăți de asigurare au suportat pierderi în sumă de 60,2 mil. lei.

Rezultatele financiare ale societăților de asigurare

	Ianuarie-iunie		
	milioane lei		2014 în % față de 2013
	2013	2014	
Venituri – total	776,9	878,0	113,0
Venituri din activitatea operațională	733,0	817,8	111,6
din care, din activitatea de asigurare	725,4	809,7	111,6
Cheltuieli – total	758,1	911,2	120,2
Cheltuieli ale activității operaționale	743,1	888,8	119,6
din care, ale activității de asigurare	605,6	770,7	127,3
Profitul (pierdere) până la impozitare	18,8	-33,2	x

5.4. Piața valorilor mobiliare¹

În ianuarie-septembrie 2014, în Registrul de stat al valorilor mobiliare (RSVM) au fost înregistrate o emisiune de acțiuni de constituire în volum de 0,02 mil. lei și 48 emisiuni suplimentare de acțiuni în volum de 1150,4 mil. lei. În aceeași perioadă din RSVM au fost excluse valorile mobiliare a 37 societăți pe acțiuni.

În perioada de referință pe piața bursieră și extrabursieră au fost efectuate tranzacții cu valori mobiliare corporative în sumă de 1040,9 mil. lei, fiind inferioare cu 203,9 mil. lei (-16,4%) comparativ cu volumul tranzacțiilor efectuate în perioada respectivă a anului precedent.

Tranzacții cu valori mobiliare corporative

	Ianuarie-septembrie			
	Volumul total al valorilor mobiliare tranzacționate, mil. lei		Modificări față de perioada respectivă a anului precedent (+)/(-)	
	2013	2014	mil. lei	%
Piața bursieră	519,4	484,4	-35,0	-6,7
Piața extrabursieră	725,4	556,5	-168,9	-23,3
Total	1244,8	1040,9	-203,9	-16,4

¹ Conform datelor Comisiei Naționale a Pieței Financiare

VI. SITUAȚIA SOCIALĂ

6.1. Nivelul de trai al populației

Veniturile disponibile ale populației. Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, veniturile disponibile ale populației în trimestrul II 2014 au constituit 1756,1 lei lunar în medie pe o persoană, fiind în creștere cu 5,3% față de aceeași perioadă a anului 2013. În termeni reali (cu ajustarea la indicii de prețurilor de consum)¹ veniturile populației au rămas la nivelul anului precedent.

Veniturile disponibile ale populației, în trimestrul II

	2010	2011	2012	2013	2014
Venituri disponibile – total (medii lunare pe o persoană), lei	1246,5	1436,5	1518,7	1667,5	1756,1
inclusiv în % pe surse de formare:					
Activitatea salariată	42,6	44,0	43,8	43,7	43,0
Activitatea individuală agricolă	10,3	10,1	9,8	10,0	10,4
Activitatea individuală non-agricolă	6,5	6,6	6,2	6,4	5,6
Venituri din proprietate	0,2	0,6	0,6	0,1	0,0
Prestații sociale	18,9	19,2	19,0	18,8	18,8
pensii	15,4	14,6	15,6	16,1	16,5
indemnizații pentru copii	0,7	0,9	0,6	0,8	1,0
ajutor social	0,4	0,2	0,8	0,4	0,2
Alte venituri	21,4	19,4	20,6	21,0	22,2
din care, transferuri din afara țării	16,0	14,4	15,6	16,4	17,3
Ponderea veniturilor în natură în total venituri disponibile, %	12,0	11,3	10,9	10,9	9,9

Plățile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit, 43% din veniturile totale disponibile, contribuția acestora fiind în descreștere față de trimestrul II 2013 cu 0,7 puncte procentuale. Veniturile din prestațiile sociale sînt a doua sursă de venit după importanță și au contribuit la formarea veniturilor populației în proporție de 18,8%, fiind la nivelul trimestrului II 2013.

Veniturile obținute din activitățile pe cont propriu reprezintă 16% din veniturile populației, inclusiv 10,4% sunt veniturile din activitatea agricolă, iar 5,6% - din activitatea individuală non-agricolă.

O sursă importantă pentru bugetul gospodăriilor rămîn a fi transferurile bănești din afara țării, care în medie au constituit 17,3% din total venituri față de 16,4% în trimestrul II 2013.

Veniturile populației din mediul urban au fost în medie cu 634,8 lei sau de 1,4 ori mai mari decît veniturile populației din mediul rural. Totodată, sursa principală de venit a populației din mediul urban este activitatea salariată, care reprezintă 55,6% din total venituri și prestațiile sociale – 17,1%.

În mediul rural, cea mai importantă sursă de venit la fel este activitatea salariată (29,5%), dar contribuția este practic de 2 ori mai mică decît în mediul urban. Totodată, veniturile obținute din activitatea individuală agricolă au asigurat 20,2% din totalul veniturilor disponibile.

În structura veniturilor disponibile predominante sînt *veniturile bănești*, cu o pondere de 90,1% față de 9,9% pentru *veniturile în natură*. În termeni absoluți, valoarea veniturilor bănești a însumat 1582,7 lei lunar în medie pe o persoană, iar cele în natură – 173,4 lei. Veniturile bănești constituie 96,7% din veniturile populației din mediul urban, iar în cazul mediului rural contribuția acestora este de 83,1%.

Cheltuielile de consum ale populației. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației în trimestrul II 2014 au constituit 1807,6 lei pe o persoană, fiind în creștere cu 2,6% față de aceeași perioadă a anului precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicii de prețurilor de consum) populația a cheltuit în medie cu 2,6% mai puțin comparativ cu trimestrul II 2013.

Cheltuielile de consum ale populației, în trimestrul II

	2010	2011	2012	2013	2014
Cheltuieli de consum – total (medii lunare pe o persoană), lei	1340,2	1523,0	1582,9	1762,0	1807,6
inclusiv în % pentru:					
Produse alimentare	41,2	43,0	43,7	44,3	44,9
Băuturi alcoolice, tutun	1,8	1,8	1,6	1,5	1,4
Îmbrăcăminte, încălțăminte	9,9	10,1	11,2	10,6	10,3

¹ Indicele prețurilor de consum în trimestrul II 2014 față de trimestrul II 2013 a constituit 105,3%.

	2010	2011	2012	2013	2014
Întreținerea locuinței	18,5	18,0	18,5	19,0	18,3
Dotarea locuinței	4,0	3,6	3,3	3,2	3,2
Îngrijire medicală și sănătate	6,4	5,4	4,8	4,7	5,5
Transport	5,9	5,2	4,5	4,9	4,4
Comunicații	4,5	4,3	4,5	4,3	4,5
Agrement	1,0	1,3	1,4	1,0	0,9
Învățămînt	1,2	1,1	0,9	0,9	0,9
Hoteluri, restaurante, cafenele etc.	2,2	2,1	1,8	1,5	1,6
Diverse	3,6	4,2	3,8	4,1	4,1

Cea mai mare parte a cheltuielilor a fost destinată acoperirii necesarului de consum alimentar, 44,9%. Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 18,3% din cheltuielile totale de consum (- 0,7 p.p. față de trimestrul II 2013), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 10,3% (- 0,3 p.p.). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru sănătate (5,5% față de 4,7% în trimestrul II 2013), comunicații (4,5% față de 4,3%), transport (4,4% față de 4,9%), dotarea locuinței – 3,2% (nivelul anului precedent), învățămînt – 0,9% (nivelul anului precedent) etc.

Minimul de existență. Mărimea minimului de existență¹ în semestrul I 2014 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1667,7 lei, fiind în creștere față de semestrul I 2013 cu 3,7%. Pe medii de reședință, cea mai mare valoare a minimului de existență se înregistrează pentru populația din orașe mari (mun. Chișinău și Bălți) – 1801,7 lei sau cu 8,8% mai mult comparativ cu alte orașe – 1656,4 lei și cu 11,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1618,0 lei.

Pe categorii de populație, valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vîrstă aptă de muncă – 1767,3 lei, și în special bărbaților – 1913,2 lei, comparativ cu 1611,4 lei în cazul femeilor.

Pentru pensionari minimul de existență a constituit 1390,9 lei și reprezintă 83,4% din valoarea medie pentru total populație. Valoarea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2014 a constituit 1084,6 lei, ce respectiv face posibilă acoperirea minimului de existență pentru această categorie de populație la nivel de 78%, iar în cazul pensiei pentru limită de vîrstă² co-raportul respectiv este de 80,2%.

Valoarea minimului de existență pe categorii de populație și medii, în semestrul I 2014

medii lunare pe o persoană, lei

	Total populație	Populația aptă de muncă	Bărbați în vîrstă aptă de muncă	Femei în vîrstă aptă de muncă	Pensionari	Copii	inclusiv în vîrstă de:		
							pînă la 1 an	1-6 ani	7-17 ani
Total	1667,7	1767,3	1913,2	1611,4	1390,9	1582,8	608,2	1363,4	1786,4
Orașe mari	1801,7	1887,4	2048,8	1732,7	1511,1	1719,9	691,2	1503,3	1942,4
Orașe mici	1656,4	1745,8	1887,1	1597,2	1387,0	1595,9	630,6	1395,0	1792,3
Sate	1618,0	1721,1	1866,0	1557,5	1347,6	1540,3	577,4	1311,9	1742,5

Minimul de existență pentru copii constituie în medie 1582,8 lei lunar, cu o diferențiere a acestui indicator în dependență de vîrsta copilului, de la 608,2 lei pentru un copil în vîrstă de pînă la 1 an pînă la 1786,4 lei pentru un copil în vîrstă de 7-17 ani. În funcție de mediul de reședință al copilului, minimul de existență pentru copiii din orașele mari este cu 11,7% mai mare comparativ cu mediul rural, iar în cazul copiilor în vîrstă de pînă la un an această diferență constituie 19,7%.

Remunerarea muncii. În luna septembrie 2014, câștigul salarial nominal mediu brut a fost de 4267,7 lei, înregistrînd o creștere cu 13,5% față de luna septembrie 2013.

Indicele câștigului salarial real pentru luna septembrie 2014 față de luna septembrie 2013 (calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum) a fost de 108,3%.

În sfera bugetară câștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 3595,8 lei (+12,0% față de septembrie 2013). În sectorul economic (real) câștigul salarial în septembrie a înregistrat 4540,1 lei (+14,1% față de septembrie 2013).

¹ Începînd cu anul 2013 minimul de existență se calculează conform metodologiei revizuite în baza Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 285 din 30 aprilie 2013.

² Mărimea medie a pensiei lunare pentru limită de vîrstă stabilită la 1 iulie 2014 a constituit 1115,4 lei.

Evoluția câștigului salarial mediu lunar

	Câștigul salarial mediu lunar al unui salariat din economia națională, lei	în % față de:	
		perioada similară a anului precedent	perioada precedentă
2012			
Trimestrul I	3193,7	110,0	94,9
Trimestrul II	3583,7	108,5	112,2
Semestrul I	3391,1	109,3	x
Trimestrul III	3498,3	109,4	97,6
Ianuarie-septembrie	3426,3	109,3	x
Trimestrul IV	3631,3	107,9	103,8
Anual	3477,7	108,9	x
2013			
Trimestrul I	3478,7	108,9	95,8
Trimestrul II	3785,7	105,6	108,8
Semestrul I	3638,4	107,3	x
Trimestrul III	3833,3	109,6	101,3
Ianuarie-septembrie	3703,2	108,1	x
Trimestrul IV	3951,4	108,8	103,1
Anual	3765,1	108,3	x
2014			
ianuarie	3777,4	110,2	88,3
februarie	3717,9	109,8	98,4
martie	3912,4	107,3	105,2
Trimestrul I	3803,7	109,1	x
aprilie	4009,1	107,2	102,5
mai	4032,6	107,3	100,6
Iunie	4203,9	108,9	104,2
Trimestrul II	4081,8	107,8	107,3
Semestrul I	3944,2	108,4	x
iulie	4328,8	110,8	103,0
august	4276,9	111,6	98,8
septembrie	4267,7	113,5	99,8
Trimestrul III	4291,2	111,9	105,1
Ianuarie-septembrie	4060,4	109,6	x

Câștigul salarial mediu pe activități economice, în luna septembrie 2014

	Lei	În % față de august 2014	În % față de câștigul salarial mediu pe economie în septembrie 2014
Total economie	4267,7	99,8	100,0
Agricultură, silvicultură și pescuit	3162,8	115,5	74,1
Industrie total	4643,1	102,7	108,8
Industria extractivă	4923,7	102,1	115,4
Industria prelucrătoare	4152,1	101,4	97,3
producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	7976,7	112,3	186,9
distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	4319,2	93,1	101,2
Construcții	4521,9	100,5	106,0
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	3689,2	99,5	86,4
Transport și depozitare	4336,2	97,5	101,6
Activități de cazare și alimentație publică	2830,8	99,4	66,3
Informații și comunicații	10544,6	129,2	247,1
Activități financiare și de asigurări	6945,8	89,4	162,8
Tranzacții imobiliare	3905,6	97,6	91,5

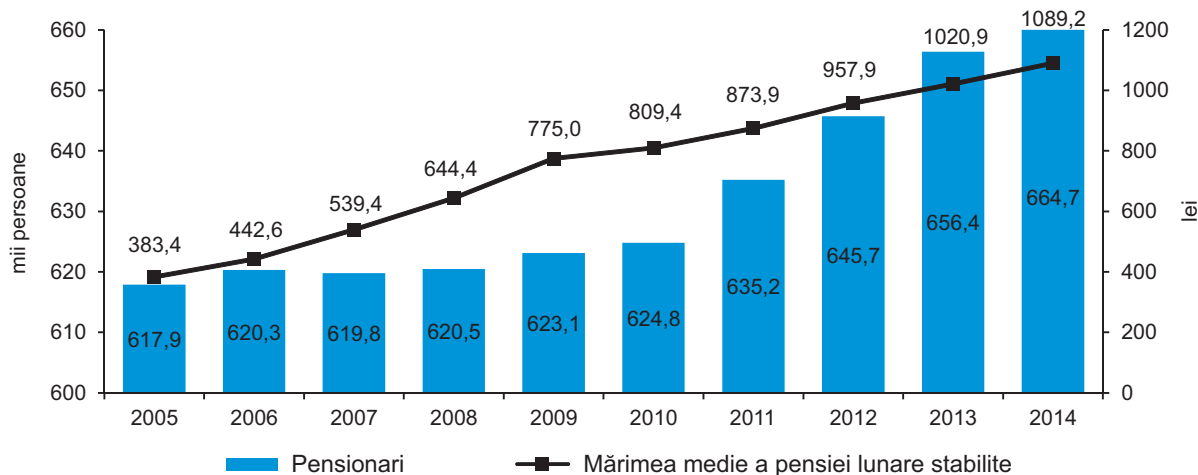
	Lei	În % față de august 2014	În % față de câștigul salarial mediu pe economie în septembrie 2014
Activități profesionale, științifice și tehnice	5354,8	99,8	125,5
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3370,9	99,5	79,0
Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	4789,8	89,3	112,2
Învățământ	3535,1	96,7	82,8
Sănătate și asistență socială	3949,7	94,9	92,5
Artă, activități de recreare și de agrement	2577,8	106,9	60,4
Alte activități de servicii	6340,8	101,3	148,6

Câștigul salarial mediu în profil teritorial în luna septembrie 2014

	Lei	În % față de:		În % față de câștigul salarial mediu pe economie în septembrie 2014
		septembrie 2013	august 2014	
Total	4267,7	113,5	99,8	100,0
Regiuni de dezvoltare				
Mun. Chișinău	5025,0	111,6	100,7	117,7
Nord	3586,9	116,9	96,6	84,0
Mun. Bălți	4349,3	113,9	92,8	101,9
Briceni	3007,2	117,2	101,5	70,5
Dondușeni	3749,2	121,5	102,1	87,9
Drochia	3647,4	115,5	86,4	85,5
Edineț	3138,3	119,7	106,7	73,5
Fălești	2986,1	118,4	100,8	70,0
Florești	3464,5	125,5	97,8	81,2
Glodeni	3150,5	120,9	112,3	73,8
Ocnia	2979,3	105,9	93,5	69,8
Rîșcani	2940,4	114,7	98,9	68,9
Sîngerei	3026,5	120,0	103,8	70,9
Soroca	3467,6	118,1	99,1	81,3
Centru	3416,0	116,3	99,9	80,0
Anenii Noi	3141,9	116,7	100,7	73,6
Călărași	3371,5	113,5	101,3	79,0
Criuleni	3201,5	122,0	96,3	75,0
Dubăsari	3386,0	122,4	98,2	79,3
Hîncești	3104,2	111,6	95,9	72,7
Ialoveni	3663,3	120,3	103,2	85,8
Nisporeni	3294,0	125,7	97,7	77,2
Orhei	3711,2	111,1	103,1	87,0
Rezina	3565,4	103,8	88,5	83,5
Strășeni	3532,5	119,1	101,0	82,8
Șoldănești	2989,6	114,0	100,9	70,1
Telenești	2956,1	113,7	94,7	69,3
Ungheni	3792,7	123,3	105,0	88,9
Sud	3130,3	115,2	99,0	73,3
Basarabeasca	2867,9	114,8	90,4	67,2
Cahul	3426,1	114,7	96,8	80,3
Cantemir	2881,7	114,8	100,1	67,5
Căușeni	2875,4	112,8	101,6	67,4
Cimișlia	3377,8	115,7	106,1	79,1
Leova	2846,5	118,3	92,8	66,7
Ștefan Vodă	3080,5	121,8	102,6	72,2
Taraclia	3151,2	111,1	96,8	73,8
UTA Găgăuzia	3317,6	123,1	103,2	77,7

Pensii. Conform datelor preliminare a Casei Naționale de Asigurări Sociale numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2014 a constituit 664,7 mii persoane sau cu 8,3 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie 2013.

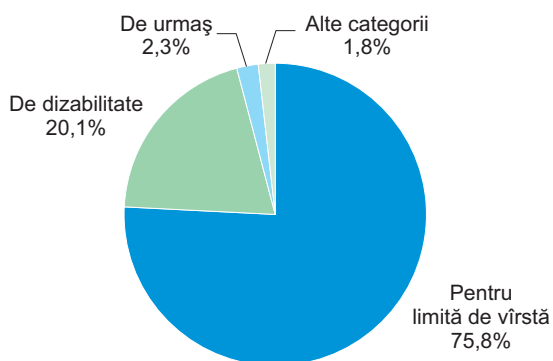
Evoluția numărului pensionarilor și a mărimii medii a pensiei lunare stabilite la 1 octombrie

Mărimea medie a pensiei (indexate) lunare stabilite a constituit 1089,2 lei, fiind în creștere cu 6,7% față de 1 octombrie 2013.

În structura pensionarilor cea mai mare pondere o dețin pensionarii pentru limita de vîrstă 75,8%, urmată de categoria de pensionari cu dizabilități și de urmaș, respectiv cu 20,1% și 2,3%.

Structura pensionarilor, la 1 octombrie 2014

Circa 56 mii persoane beneficiază de alocații sociale, cea mai mare categorie de beneficiari fiind persoanele cu dizabilități din copilărie (48,5%). În ianuarie-octombrie 2014, 70,0 mii persoane au beneficiat de indemnizații pentru îngrijirea copiilor, din care 51,1% sînt persoane asigurate.

Piața forței de muncă. Conform datelor Anchetei Forței de Muncă, în trimestrul II, 2014 populația economic activă a Republicii Moldova a constituit circa 1329 mii persoane.

Rata de activitate a populației de 15 ani și peste (proporția populației active de 15 ani și peste în populația totală în vîrstă de 15 ani și peste) a constituit 44,5%, atingînd valori mai înalte în rîndul populației masculine – 47,8%, în comparație cu rata pentru femei – 41,5%. Ratele de activitate pe medii au înregistrat următoarele valori: urban – 45,0%, rural – 44,1%. Cea mai înaltă rată de activitate (68,1%) s-a înregistrat în categoria de vîrstă 40-44 ani.

Populația ocupată a fost de circa 1280 mii persoane. Repartiția pe sexe relevă că ponderea bărbaților în total populație ocupată (50,5%) a fost practic egală cu cea a femeilor (49,5%). Mediului rural i-au revenit 57,3% și celui urban – 42,7%.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (proporția populației ocupate în populația de 15 ani și peste) a fost de 42,8%. La bărbați ea a fost mai înaltă decît la femei (respectiv 45,8% și 40,1%). Rata de ocupare în mediul rural (43,2%) a fost mai mare decît cea din mediul urban (42,3%). Cea mai înaltă rată de ocupare (65,5%) s-a înregistrat la persoanele de 40-44 ani.

Numărul șomerilor conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM) a fost de aproximativ 49 mii persoane.

Rata șomajului (proporția șomerilor BIM în populația activă) a înregistrat la nivel de țară valoarea de 3,7%. La bărbați ea a atins valoarea de 4,1% și la femei – 3,2%. Continuă să se mențină disparități semnificative între rata șomajului în mediul urban (5,8%) și cel rural (1,9%).

Raportul de dependență economică, exprimat prin numărul persoanelor neocupate (inactive sau în șomaj) ce revin la 1000 persoane ocupate a fost de 1779‰.

Populația după participarea la activitatea economică, pe sexe și medii

procente

	Trimestrul I 2013	Trimestrul II 2013	Trimestrul III 2013	Trimestrul IV 2013	Trimestrul I 2014	Trimestrul II 2014
Total						
Rata de activitate ¹	37,5	43,1	44,5	40,4	37,7	44,5
Rata de ocupare ²	34,5	41,1	42,7	38,7	35,8	42,8
Rata șomajului ³	8,1	4,7	3,9	4,1	5,1	3,7
Masculin						
Rata de activitate ¹	39,7	47,2	47,7	43,4	40,4	47,8
Rata de ocupare ²	35,7	44,5	45,7	41,3	37,9	45,8
Rata șomajului ³	10,2	5,6	4,1	4,8	6,1	4,1
Feminin						
Rata de activitate ¹	35,6	39,5	41,6	37,6	35,4	41,5
Rata de ocupare ²	33,4	38,0	40,1	36,4	33,9	40,1
Rata șomajului ³	6,0	3,8	3,6	3,3	4,1	3,2
Urban						
Rata de activitate ¹	45,8	45,0	46,0	45,8	43,9	45,0
Rata de ocupare ²	42,0	42,1	43,5	43,5	41,2	42,3
Rata șomajului ³	8,2	6,4	5,3	5,2	6,0	5,8
Rural						
Rata de activitate ¹	31,5	41,7	43,3	36,2	33,2	44,1
Rata de ocupare ²	29,0	40,3	42,1	35,1	31,8	43,2
Rata șomajului ³	8,0	3,3	2,7	3,0	4,2	1,9

¹ Proportia populației active de 15 ani și peste în populația totală de 15 ani și peste

² Proportia populației ocupate de 15 ani și peste în populația totală de 15 ani și peste

³ Proportia șomerilor BIM în populația activă

Populația după situația economică, pe sexe, medii și grupe de vîrstă în trimestrul II 2014

Sexe, medii, grupe de vîrstă	Persoane active, mii			Rata de activitate, %	Rata de ocupare, %	Rata șomajului BIM, %
	total	din care:				
		ocupate	șomeri BIM			
Total	1328,6	1280,1	48,5	44,5	42,8	3,7
			Inclusiv în %			
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	8,2	7,7	21,0	20,1	18,2	9,3
25-34 ani	24,7	24,7	25,9	50,0	48,1	3,8
35-49 ani	35,0	34,9	36,4	64,9	62,4	3,8
50 ani și peste	32,1	32,7	16,7	39,8	39,1	1,9
Masculin (mii pers.)	674,4	647,1	27,4	47,8	45,8	4,1
			Inclusiv în %			
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	10,2	9,7	22,8	23,2	21,1	9,1
25-34 ani	26,0	26,4	16,5	54,1	52,7	2,6
35-49 ani	31,5	31,3	37,5	62,9	59,8	4,8
50 ani și peste	32,3	32,7	23,1	48,1	46,7	2,9
Feminin (mii pers.)	654,2	633,0	21,1	41,5	40,1	3,2
			Inclusiv în %			
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	6,2	5,8	18,7	16,3	14,7	9,7
25-34 ani	23,5	23,0	38,0	46,0	43,6	5,2
35-49 ani	38,5	38,6	35,0	66,7	64,7	2,9
50 ani și peste	31,9	32,7	8,3	33,8	33,5	0,8

Sexe, medii, grupe de vîrstă	Persoane active, mii			Rata de activitate, %	Rata de ocupare, %	Rata șomajului BIM, %
	total	din care:				
		ocupate	șomeri BIM			
Urban (mii pers.)	580,1	546,2	33,9	45,0	42,3	5,8
			Inclusiv în %			
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	7,8	7,1	19,8	22,6	19,3	14,8
25-34 ani	29,4	29,7	25,1	54,5	51,8	5,0
35-49 ani	33,7	33,3	39,8	66,1	61,6	6,9
50 ani și peste	29,1	29,9	15,4	35,1	34,0	3,1
Rural (mii pers.)	748,5	734,0	14,6	44,1	43,2	1,9
			Inclusiv în %			
	100,0	100,0	100,0			
15-24 ani	8,5	8,2	23,9	18,6	17,6	5,4
25-34 ani	21,1	21,0	27,8	45,8	44,7	2,6
35-49 ani	35,9	36,1	28,5	64,0	63,0	1,5
50 ani și peste	34,4	34,7	19,7	43,7	43,2	1,1

Șomajul înregistrat. Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, la 1 octombrie 2014 în căutarea unui loc de muncă se aflau circa 15,9 mii șomeri înregistrați, fiecare al zecelea fiind disponibilizat de la unitățile economice. Din numărul total de șomeri, 56 la sută o constituie femeile. Peste 12% din șomerii înregistrați beneficiază de ajutor de șomaj, mărimea medie a căruia a fost în luna septembrie 2014 de 1029,9 lei. La un loc liber de muncă, anunțat de către întreprinderi, reveneau în medie 2 șomeri.

6.2. Situația demografică

Evoluția proceselor demografice în ianuarie-septembrie 2014 se caracterizează prin următorii indicatori principali ai mișcării naturale a populației¹:

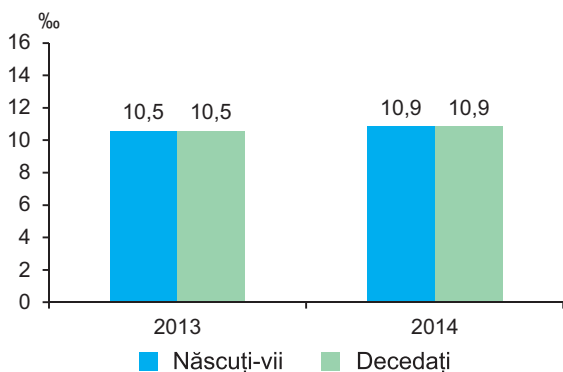
	ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie 2014	ianuarie-septembrie 2014 în % față de ianuarie-septembrie 2013
Născuți-vii, persoane	27967	29068	103,9
Decedați, persoane	27907	28932	103,7
din care, copii sub 1 an	267	280	104,9
Scăderea naturală	60	136	de 2,3 ori
Numărul căsătoriilor	18040	19319	107,1
Numărul divorțurilor	7794	8141	104,5

Conform datelor preliminare, în ianuarie-septembrie 2014 numărul născuților-vii s-a majorat cu 3,9% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, rata natalității constituind 10,9 născuți-vii la 1000 locuitori. Mortalitatea generală a înregistrat de asemenea o creștere de 3,7% comparativ cu ianuarie-septembrie 2013, iar rata mortalității generale a constituit 10,9 decedați la 1000 locuitori.

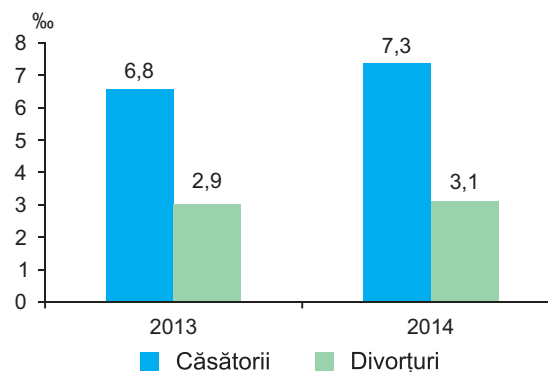
Numărul copiilor decedați în vîrstă sub 1 an în această perioadă s-a majorat cu 13 cazuri comparativ cu perioada similară a anului precedent, rata mortalității infantile constituind 9,6 decedați în vîrstă sub un an la 1000 născuți-vii.

Rata nupțialității a constituit 7,3 căsătorii la 1000 locuitori, numărul căsătoriilor fiind în creștere cu 7,1%, iar rata divorțialității a alcătuit 3,1 divorțuri la 1000 locuitori, numărul divorțurilor înregistrînd o majorare cu 4,5% față de perioada similară a anului trecut.

*Născuți-vii și decedați la 1000 locuitori
în ianuarie-septembrie*

*Căsătorii și divorțuri la 1000 locuitori
în ianuarie-septembrie*

Structura mortalității pe clase ale cauzelor de deces relevă, că cele mai multe decese (58,5%) au drept cauză bolile aparatului circulator, tumorile maligne constituie 15,1%, bolile aparatului digestiv – 8,6%, accidentele, intoxicațiile și traumele – 7,4%, bolile aparatului respirator – 4,4%, alte clase – 6,0%.

Conform datelor preliminare evoluția proceselor demografice pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-septembrie 2014 se prezintă astfel:

	Mun. Chișinău	Nord	Centru	Sud	UTA Găgăuzia
<i>Date absolute</i>					
Născuți-vii, persoane	7280	7587	8794	3937	1421
Decedați, persoane	4734	9356	8889	4593	1350
din care, copii sub 1 an	89	77	73	36	5
Sporul natural	2546	-1769	-95	-656	71
Numărul căsătoriilor	5061	4623	6016	2694	911
Numărul divorțurilor	1995	2141	2478	1115	326
<i>Rate la 1000 locuitori</i>					
Născuți-vii	12,1	10,2	11,1	9,8	11,7
Decedați	7,9	12,5	11,2	11,4	11,2

¹ Inclusiv unele cazuri de înregistrare a actelor de stare civilă din partea stîngă a Nistrului și mun.Bender

	Mun. Chişinău	Nord	Centru	Sud	UTA Găgăuzia
Sporul natural	4,2	-2,4	-0,1	-1,6	0,6
Căsătorii	8,4	6,2	7,6	6,7	7,5
Divorţuri	3,3	2,9	3,1	2,8	2,7

Migraţiunea populaţiei. Potrivit informaţiei prezentate de Ministerul Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2014, permis de şedere (permanentă şi temporară) au primit 2367 cetăţeni străini şi 277 repatriaţi.

Cetăţeni străini, după ţara de emigrare şi scopul sosirii în ianuarie-septembrie 2014

	Numărul imigranţilor	inclusiv sosiţi la:						Alte cauze	
		muncă		studii		imigraţia de familie			
		persoane	%	persoane	%	persoane	%	persoane	%
România	607	419	69,1	5	0,8	115	18,9	68	11,2
Ucraina	336	59	17,6	4	1,2	252	75,0	21	6,2
Federaţia Rusă	325	32	9,8	2	0,6	228	70,2	63	19,4
Turcia	235	180	76,6	14	6,0	40	17,0	1	0,4
Italia	153	99	64,7	3	2,0	39	25,5	12	7,8
Statele Unite ale Americii	124	8	6,5	—	—	16	12,9	100	80,6
Franţa	29	8	27,6	—	—	7	24,1	14	48,3
Germania	29	5	17,2	—	—	3	10,3	21	72,5
Armenia	25	1	4,0	—	—	22	88,0	2	8,0
Siria	25	6	24,0	4	16,0	15	60,0	—	—
Israel	24	7	29,2	12	50,0	5	20,8	—	—
Bulgaria	23	13	56,5	—	—	3	13,0	7	30,5
Irak	23	16	69,6	5	21,7	2	8,7	—	—
Azerbaidjan	22	10	45,5	2	9,1	9	40,9	1	4,5
Belarus	22	5	22,7	2	9,1	13	59,1	2	9,1
Alte ţări	365	145	39,7	34	9,3	92	25,2	94	25,8
Total	2367	1013	42,8	87	3,7	861	36,4	406	17,2

6.3. Ocrotirea sănătății

Conform datelor preliminare ale Ministerului Sănătății, morbiditatea populației prin unele boli infecțioase în ianuarie-septembrie 2014 se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri prin hepatite virale, infecții intestinale acute, pediculoză.

Totodată, în această perioadă au fost înregistrate mai puține cazuri de varicelă, infecții acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple, cazuri de gripă, parotidită epidemică etc.

Morbiditatea populației, pe principalele boli infecțioase

	Ianuarie-septembrie 2013, cazuri	Ianuarie-septembrie 2014		Cazuri la 100000 populație	
		total, cazuri	în % față de ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie 2014
Infecții intestinale					
Infecții intestinale acute	12765	13886	108,8	358,6	390,3
inclusiv dizenterie bacteriană	229	144	62,9	6,4	4,1
Hepatite virale					
Hepatite virale – total	136	333	de 2,4 ori	3,8	9,4
din care:					
Hepatita A	35	222	de 6,3 ori	1,0	6,2
Hepatita C	41	46	112,2	1,1	1,3
Infecții imunodirijabile					
Varicela	6347	6250	98,5	178,3	175,6
Hepatită virală B	40	30	75,0	1,1	0,8
Parotidită epidemică	41	28	68,3	1,1	0,8
Infecții respiratorii acute					
Infecții acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple	193811	173914	89,7	5444,8	4885,8
Gripă	2422	522	21,6	68,0	14,7
Boli infecțioase „social determinate”					
Tuberculoza organelor respiratorii	2282	2115	92,7	64,1	59,4
Sifilis	1573	1310	83,3	44,2	36,8
Infecție gonococică	731	747	102,2	20,5	20,9
Pediculoză	1995	2230	111,8	56,1	62,6

În cazul morbidității prin boli „social determinate” se remarcă o diminuare a acestor maladii. În ianuarie-septembrie 2014 numărul purtătorilor virusului imunodeficienței umane (HIV) a constituit 70 persoane, totodată fiind înregistrate 12 cazuri de boală SIDA.

6.4. Infracțiuni

Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2014 s-au înregistrat 30,3 mii infracțiuni sau cu 11,0 la sută mai mult decât în perioada respectivă a anului precedent. În medie la 10 mii locuitori revin 85,2 infracțiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracționalitate a fost înregistrat în mun. Chișinău – 134,4 și Bălți – 96,9 infracțiuni la 10 mii locuitori, iar cel mai redus în raionul Rîșcani – 46,1 infracțiuni la 10 mii locuitori.

Numărul infracțiunilor înregistrate

	ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie 2014	În % față de ianuarie-septembrie 2013
Infracțiuni înregistrate – total	27320	30328	111,0
din care:			
Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei	1175	1116	94,9
inclusiv:			
omor	150	129	86,0
vătămări intenționate grave	220	223	101,4
Infracțiuni privind viața sexuală	455	497	109,2
inclusiv violuri	258	279	108,1
Infracțiuni contra patrimoniului	14624	15620	106,8
inclusiv:			
furturi	11037	11828	107,2
țîlhării	121	83	68,6
jafuri	829	840	101,3
escrocherii	1513	1577	104,2
pungășii	494	571	115,6
șantaj	67	55	82,1
Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale	951	1093	114,9
inclusiv infracțiuni legate de droguri	850	979	115,2
Infracțiuni contra familiei și minorilor	1067	1810	169,6
inclusiv:			
trafic de copii	17	14	82,3
violență în familie	966	1713	177,3
Infracțiuni economice	724	930	128,5
inclusiv:			
contrabandă	103	156	151,5
fabricarea banilor falși	256	176	68,7
Infracțiuni contra securității și a ordinii publice	1151	1296	112,6
inclusiv huliganism	1025	1163	113,5

În ianuarie-septembrie 2014 au fost înregistrate cu 69,6% mai multe infracțiuni contra familiei și minorilor, în special a cazurilor de violență în familie (+77,3%). Totodată, au fost înregistrate mai multe infracțiuni economice (28,5%), securității și a ordinii publice (12,6%), sănătății publice și conviețuirii sociale (14,9%), privind viața sexuală (9,2%), contra patrimoniului (6,8%). Preponderente în structura infracțiunilor rămân a fi furturile, cu o pondere de 39 la sută din total infracțiuni. În această perioadă au fost înregistrate mai puține infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei.

În ianuarie-septembrie 2014 aproape fiecare a noua infracțiune a fost săvârșită în locuri publice, iar cu aplicarea armelor de foc, explozivelor și grenadelor au fost săvârșite 37 de infracțiuni, din care cîte 10 cazuri de vătămări intenționate și huliganism, 6 cazuri de omor, 3 cazuri de țîlhării.

În urma infracțiunilor săvârșite în ianuarie-septembrie 2014 au decedat 461 persoane sau cu 10 persoane mai puțin comparativ cu ianuarie-septembrie 2013. Principale cauze de deces fiind accidente rutiere (32,3%), omorurile (21,5%) și vătămrile intenționate (15,4%).

Din total infracțiuni înregistrate, fiecare a șasea este săvârșită de persoane în vîrstă aptă de muncă, dar fără ocupație. Ponderea infracțiunilor săvârșite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 3,0%.

În ianuarie-septembrie 2014 au fost înregistrate 1851 accidente rutiere sau circa 7 accidente zilnic. În rezultatul acestor accidente și-au pierdut viața 215 persoane (inclusiv 13 copii), iar 2353 persoane au fost traumatizate (inclusiv 278 copii). În medie la 100 mii populație revin 52 accidente rutiere.

Numărul accidentelor rutiere

	ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie 2014	În % față de ianuarie-septembrie 2013
Numărul accidentelor rutiere	1865	1851	99,2
Persoane care au decedat în urma accidentelor rutiere	213	215	100,9
din care, copii	15	13	86,7
Persoane traumatizate în urma accidentelor rutiere	2316	2353	101,6
din care, copii	418	278	66,5

Conform datelor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale a Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie–septembrie 2014 au fost înregistrate 1364 cazuri de incendii sau cu 18,3% mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent. În rezultatul acestor incendii 78 persoane au decedat, iar valoarea pierderilor a constituit 54,8 milioane lei.

Numărul incendiilor și cazurilor de deces

	ianuarie-septembrie 2013	ianuarie-septembrie 2014	În % față de ianuarie-septembrie 2013
Numărul incendiilor	1153	1364	118,3
Persoane care au decedat în urma incendiilor	71	78	109,9
din care, copii	5	–	–
Persoane traumatizate	32	36	112,5

Director general

Lucia SPOIALĂ

PRECIZĂRI METODOLOGICE

Datele privind principalii indicatori macroeconomici ai Republicii Moldova în ianuarie-septembrie 2014 sînt preliminare și în edițiile ulterioare pot fi precizate.

PRODUSUL INTERN BRUT

Produsul intern brut (PIB) – principalul agregat macroeconomic al sistemului conturilor naționale care reprezintă rezultatul final al activității de producție din unitățile producătoare rezidente și care corespunde valorii bunurilor și serviciilor produse de către aceste unități pentru consumul final.

La etapa de producție PIB constituie suma valorii adăugate brute pe activități economice, iar la etapa de utilizare – valoarea bunurilor și serviciilor destinate pentru consumul final, formarea brută de capital și exportul net de bunuri și servicii.

Producția include toate produsele fabricate și serviciile prestate în cursul unei perioade contabile.

Consumul intermediar reprezintă valoarea bunurilor și serviciilor utilizate ca intrări în cursul producției, excluzînd consumul de capital fix, și care sînt fie transformate, fie consumate în totalitate în timpul procesului de producție.

Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate (SIFIM) se măsoară indirect convențional prin soldul dintre dobînzile încasate și cele plătite de instituțiile financiare, fiind rezultatul activității de intermediere financiară a acestora. Deoarece serviciile de intermediere financiară indirect măsurate nu pot fi repartizate pe tipuri de activități, prin convenție, acestea sunt alocate consumului intermediar al unei unități speciale, numită unitate fictivă. Unitatea fictivă are o producție nulă, un consum intermediar egal cu valoarea SIFIM și o valoare adăugată brută egală, dar de semn contrar.

Valoarea adăugată brută corespunde producției totale de bunuri și servicii, diminuată cu consumul intermediar.

Impozite pe produse – impozite prelevate proporțional cu cantitatea sau valoarea bunurilor și serviciilor produse, comercializate sau importate de rezidenți. Din ele fac parte taxa pe valoarea adăugată, accize, impozite pe bunurile și serviciile importate.

Subvenții pe produse – sumele vărsate pe unitatea de bun sau serviciu produsă sau importată.

Impozite nete pe produse – impozite pe produse minus subvenții pe produse.

Consumul final reprezintă valoarea bunurilor și serviciilor utilizate pentru satisfacerea directă a necesităților umane, fie ele individuale sau colective. Consumul final acoperă consumul final al gospodăriilor, administrației publice și instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației.

Consumul final al gospodăriilor populației însumează toate bunurile și serviciile utilizate pentru satisfacerea directă a nevoilor individuale ale gospodăriilor rezidente.

Consumul final al administrației publice cuprinde cheltuielile administrației publice pentru procurarea bunurilor și serviciilor în folosul colectivității sau al unor grupuri de gospodării.

Consumul final al instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației reprezintă cheltuielile acestor unități pentru procurarea bunurilor și serviciilor în vederea furnizării lor gratis gospodăriilor populației cu titlu de transferuri sociale în natură.

Formarea brută de capital arată procurarea netă a bunurilor și serviciilor de către unitățile rezidente, produse în perioada considerată, dar nu și consumate. Cuprinde formarea brută de capital fix, variația stocurilor.

Formarea brută de capital fix reprezintă valoarea bunurilor durabile dobîndite de unitățile rezidente în scopul de a fi utilizate ulterior în procesul de producție.

Variația stocurilor reprezintă diferența între stocul de la sfîrșitul perioadei considerate și cel inițial. Stocurile reprezintă bunurile, altele decît cele de capital fix, deținute la un moment dat de unitățile de producție.

Exportul net de bunuri și servicii se determină ca diferența între exportul de bunuri și servicii și importul de bunuri și servicii.

Produsul intern brut se calculează în prețuri de bază, de piață (PIB nominal) și prețuri comparabile (PIB real).

Prețul de bază reprezintă prețul primit de producător pentru o unitate de bun și serviciu, excluzînd impozitele pe produse și incluzînd subvențiile pe produse.

Prețul de piață include marjele comercială și de transport, impozitele pe produse și exclude subvențiile pe produse. Pentru excluderea influenței diferitor taxe pe impozite și subvenții în diferite activități economice asupra structurii producției și a exploatării veniturilor, indicatorii de ramură se calculează în prețuri de bază.

Recalcularea în prețuri comparabile (prețurile anului precedent) se efectuează atît pentru produsul intern brut pe resurse, cît și pe componentele de utilizări.

La recalcularea producției și consumului intermediar în prețuri comparabile se utilizează două metode:

- deflatarea datelor în prețuri curente în perioada de raport cu utilizarea indicilor de preț respectivi;
- extrapolarea datelor în prețuri curente în anul de bază utilizînd indicii volumului fizic sau indicatori naturali.

La recalcularea componentelor produsului intern brut pe utilizări se utilizează, atât indici de preț respectivi (indicii prețurilor de consum, indicele de preț pentru investiții ș.a.), cât și indicatori naturali.

Indicele-deflator al produsului intern brut – raportul produsului intern brut, calculat în prețuri curente de piață la volumul produsului intern brut calculat în prețurile anului precedent sau în prețurile perioadei respective a anului precedent. Spre deosebire de indicii de prețuri la bunuri și servicii, deflatorul produsului intern brut caracterizează schimbarea remunerării muncii, excedentului brut de exploatare / venitului mixt brut, consumului de capital fix în rezultatul modificării prețurilor, precum și a masei nominale a impozitelor nete.

Economia neobservată se definește ca ansamblul activităților „lipsă” în informația de bază utilizată la elaborarea conturilor naționale, fie din motivul că acestea sînt activități ascunse, ilegale, informale sau că reprezintă producția gospodăriilor casnice pentru consum propriu, fie în rezultatul neajunsurilor în sistemul colectării datelor. Includerea acestora în conturile naționale se numește **măsurarea (estimarea) economiei neobservate**.

Producția în sectorul informal se determină ca activitate economică efectuată de întreprinderi necorporative neînregistrate ale gospodăriilor casnice și/sau talia cărora după numărul salariaților e sub censul stabilit și care produc producție destinată pieței.

Producția ascunsă în sectorul formal reprezintă producția legală neînregistrată de organele administrative și fiscale și neraportată lor de către agenții economici cu scopul evaziunii impozitelor, contribuțiilor de asigurări sociale, nerespectarea legii în privința salariului minim, a numărului de ore lucrate, necompletarea chestionarelor administrative, fiscale sau statistice etc.

Producția gospodăriilor casnice pentru consum propriu este determinată ca activitate economică, în rezultatul căreia gospodăriile casnice consumă sau acumulează bunurile și serviciile produse de ele înseși.

Producția ilegală reprezintă producția de bunuri și servicii a căror vânzare, distribuire sau posesie este interzisă de lege sau care în mod obișnuit este legală, dar devine ilegală cînd se realizează de persoane neautorizate.

INDUSTRIE

Cercetările statistice ale producției industriale cuprind activitățile încadrate în secțiunile B „Industria extractivă”, C „Industria prelucrătoare”, D „Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat” și E „Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare” conform Clasificatorului Activităților Economiei Moldovei CAEM, Rev.2.

Cercetările statistice cuprind:

- **lunar** – întreprinderile, în special, cu activitate principală de industrie, cu numărul personalului de la 20 persoane în sus - exhaustiv și cele cu numărul personalului de la 4 la 19 persoane – prin eșantion aleatoriu. Cu titlu de excepție în cercetările lunare mai sunt incluse unele unități industriale secundare ale întreprinderilor neindustriale, care ocupă o pondere importantă în activitatea industrială corespunzătoare, cum ar fi sectoarele de producere a cărnii de pasăre a unor fabrici avicole, unitățile de producere a pâinii și produselor de patiserie proaspete, altor produse alimentare din cadrul întreprinderilor de comerț, etc.

- **anual** – întreprinderile cu activitate principală de industrie și unitățile industriale secundare ale întreprinderilor neindustriale - exhaustiv.

Indicatorul **Valoarea producției fabricate** în prețuri curente este calculat pentru producția destinată vânzării (include și valoarea stocurilor evaluate la prețuri de vânzare). Pentru producția fabricată din materia primă a clientului se include doar costul serviciului de prelucrare.

Indicele producției industriale (exprimat în procente) este calculat prin metoda raportării valorii producției în luna de raport la media lunară a anului de bază 2012 (bază fixă). Este un indice valoric de tip Laspeyres. La calcularea indicelui valoarea producției include costul materiei prime a clientului. Pentru a obține un indice de volum al producției industriale, începînd cu nivelul claselor CAEM (primele 4 semne ale codului CAEM) indicele valoric în prețuri curente este deflatat cu indicele de preț al producției industriale. Pentru agregarea indicilor de la nivelele inferioare la cele superioare ale clasificării sunt utilizate două tipuri de ponderi: la nivelele inferioare ale clasificării (cod produs conform nomenclatorului PRODMOLD, cod grup de produse conform clasificatorului CSPM) se folosește valoarea producției fabricate în anul de bază pentru fiecare cod. La nivelele superioare: clase, grupe, diviziuni, secțiuni CAEM și Totalul general, este utilizată Valoarea adăugată brută a anului de bază, calculată în sistemul Conturilor Naționale.

Pentru colectarea datelor privind **producția fizică** a produselor industriale este utilizat Nomenclatorul de produse și servicii industriale PRODMOLD-2013, armonizat la standardul european PRODCOM, lista 2013.

AGRICULTURĂ

Producția agricolă în expresie valorică este evaluată în prețuri curente și include producția vegetală și animală, precum și valoarea serviciilor destinate pieței prestate de către întreprinderile de deservire a agriculturii și întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești producătoare de producție agricolă și servicii nedestinate pieței, prestate de către instituțiile și organizațiile bugetare. Pentru calcularea indicelui volumului fizic al producției agricole se utilizează prețurile comparabile, în care se estimează producția vegetală și

animală. Pînă în anul 2012 în calitate de prețuri comparabile au fost utilizate prețurile anului 2005, iar începînd cu anul 2013 la calcularea producției agricole în calitate de prețuri comparabile se utilizează prețurile medii ale anului precedent.

Volumul producției vegetale se determină prin mărimea recoltei globale a culturilor agricole. În expresie valorică, la valoarea recoltei globale se adaugă sporirea (sau se scad pierderile) valorii producției neterminate în fitotehnie pe an, precum și valoarea cheltuielilor pentru înființarea și întreținerea plantațiilor multianuale pînă la intrarea pe rod.

Volumul producției animale se determină prin mărimea masei vii a prășilei obținute și sporului vitelor și păsărilor tinere crescute în curs de un an, a sporului în greutate al animalelor mature, obținut în urma îngrășării lor, precum și cantității de lapte, lînă, ouă și alte produse animaliere obținute în procesul folosirii gospodărești a animalelor și păsărilor.

INVESTIȚII ÎN CAPITAL FIX

Investițiile în active materiale pe termen lung reprezintă totalitatea cheltuielilor îndreptate la crearea și reproducerea mijloacelor fixe – construcția nouă, lărgirea, reconstrucția și reutilizarea tehnică a întreprinderilor industriale, agricole, de transport, comerț și altele în funcțiune, cheltuielile pentru construcția locuințelor și obiectelor cu destinație social culturală.

Investitiile nete reprezintă cheltuielile efectuate pentru lucrări de construcții, de instalații și de montaj, pentru achiziționarea de utilaje, mijloace de transport, alte cheltuieli destinate **creării de noi active materiale pe termen lung**, cheltuieli pentru dezvoltarea, modernizarea, reconstrucția, reparația capitală celor existente, precum și valoarea serviciilor legate de transferul de proprietate al activelor pe termen lung.

TRANSPORTURI

Volumul mărfurilor transportate – cantitatea de mărfuri transportate, în tone.

Parcursul mărfurilor – volumul mărfurilor transportate, în tone-kilometri, adică deplasarea unei tone de marfă la un kilometru. Se calculează prin însumarea produsurilor obținute de la înmulțirea cantității mărfurilor transportate în tone cu distanța de transport în kilometri.

Pasageri transportați exprimă numărul persoanelor care au constituit obiectul transportului cu mijloacele de transport în perioada de raport, inclusiv estimările pasagerilor beneficiari de gratuități de transport.

Parcursul pasagerilor – volumul transportului de pasageri, în pasageri-kilometri, adică deplasarea unui pasager la un kilometru. Se calculează prin însumarea produsurilor obținute de la înmulțirea numărului pasagerilor transportați cu distanța de transport în kilometri.

Mărfuri și pasageri transportați, parcursul mărfurilor și pasagerilor se determină în baza datelor centralizate pe transportul feroviar și aerian și prezentate, respectiv de Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, precum și datelor rapoartelor statistice centralizate pe transportul auto, fluvial și troleibuze.

Volumul mărfurilor transportate cu **transportul auto** cuprinde datele centralizate ale cercetărilor statistice exhaustive ale întreprinderilor cu activitatea principală transport auto, cît și întreprinderilor cu alte genuri de activitate, care efectuează transportări auto de mărfuri pentru terți (contra plată) și dispun de 10 și mai multe autovehicule de marfă proprii sau închiriate.

În **transportul feroviar** volumul mărfurilor transportate include transportul mărfurilor în trafic intern, mărfurile intrate (import) și ieșite (export) și cele în tranzit.

Pasagerii transportați și parcursul pasagerilor cu autobuze (inclusiv microbuze) – calculați în baza rapoartelor statistice primite de la persoane juridice și fizice care efectuează transportări de pasageri cu transportul public, exceptînd transportările urbane realizate de întreprinderile individuale în orașele-reședință și orașele UTA Găgăuzia.

COMUNICAȚII

Indicatorii privind prestațiile și mijloacele de comunicații vizează întreprinderile de stat și societatea pe acțiuni care activează în acest domeniu.

TURISM

Datele privind capacitatea și frecventarea structurilor de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare turistică provin din rapoartele statistice prezentate de agenții economici care administrează efectiv structurile de cazare turistică colective.

Datele pentru activitatea turistică provin din rapoartele statistice prezentate de agenții economici titulari de licențe de turism.

Prin **structură de primire turistică** cu funcțiuni de cazare turistică se înțelege orice construcție sau loc amenajat, destinat, conform proiectării și executării, pentru cazarea turiștilor.

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune (exprimată în locuri-zile) reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către structurile de cazare turistică colective, ținînd cont de numărul de zile în care acestea sînt deschise în perioada de raport, adică zilele în care a fost posibilă cazarea turiștilor.

Numărul de turiști cazați în structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare turistică cuprinde toate persoanele (cetățeni moldoveni și străini), care se deplasează într-un loc, altul decât acela în care își au reședința, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și petrec cel puțin o noapte într-o structură de cazare turistică colectivă în locul vizitat, scopul principal al vizitei fiind altul decât acela de a desfășura o activitate remunerată în locul vizitat.

Înnopțarea reprezintă fiecare noapte pentru care o persoană este înregistrată într-o structură de cazare turistică colectivă, indiferent dacă fizic este prezentă sau nu în cameră.

Indicii de utilizare netă a locurilor de cazare turistică se calculează prin raportarea umărului de înnopțări realizate la capacitatea de cazare turistică în funcțiune din perioada respectivă.

Turismul intern reflectă serviciile turistice prestate în locurile turistice din țară și vândute de către titularii de licențe cetățenilor moldoveni.

COMERȚ ȘI SERVICII

Cifra de afaceri (venitul din vânzări) reprezintă suma veniturilor obținute din vânzarea produselor, mărfurilor, prestarea serviciilor și executarea lucrărilor, provenite atât din activitatea principală, cât și din activitățile secundare, exercitate de întreprindere în perioada de referință. Acest indicator constituie suma rulajului creditor al contului 611 „*Venituri din vânzări*” și subcontul 6122 „*Venituri din arenda curentă*”.

În cifra de afaceri (venitul din vânzări) **nu se includ:**

- TVA și alte impozite deductibile similare legate de cifra de afaceri (venitul din vânzări);
- venitul din vânzarea altor active curente (rulajul creditor al contului 612 „*Alte venituri operaționale*” cu excepția subcontului 6122 „*Venituri din arenda curentă*” care se include în cifra de afaceri);
- venitul din vânzarea activelor pe termen lung și activități investiționale (rulajul creditor al contului 621 „*Venituri din activitatea de investiții*”);
- alte venituri din activitatea financiară, venituri excepționale (622 „*Venituri din activitatea financiară*”, 623 „*Venituri excepționale*”);
- valoarea ambalajelor restituite după livrare.

COMERȚ EXTERIOR

Datele din compartimentul „Comerțul exterior” sînt elaborate în baza declarațiilor vamale completate ulterior cu unele categorii de mărfuri (produse) transportate prin cablu, conducte (energie electrică, gaze naturale), evidența cărora se ține în baza rapoartelor statistice.

Volumul comerțului exterior reprezintă totalitatea bunurilor materiale care fac obiectul schimbului între țara noastră și alte țări, care măresc sau micșorează resursele materiale ale țării ca rezultat al intrării sau ieșirii lor din țară. În volumul comerțului exterior nu sînt incluse serviciile cu caracter material și nematerial.

Evaluarea exporturilor se efectuează în prețuri F.O.B. sau franco-frontiera țării exportatoare, a importurilor – în prețuri C.I.F. sau franco-frontiera țării importatoare. Exportul cuprinde și reexportul, adică mărfurile importate și apoi reexportate fără a fi supuse prelucrării.

Soldul balanței comerciale se calculează ca diferența dintre export și import.

PREȚURI

Indicele prețurilor de consum este un instrument de măsură care caracterizează și furnizează o estimare a evoluției de ansamblu a prețurilor mărfurilor cumpărate și tarifelor serviciilor utilizate de către populație pentru satisfacerea necesităților de trai într-o anumită perioadă (denumită perioadă curentă) față de perioada fixă (denumită perioadă de bază).

Calculul indicelui se efectuează în baza datelor privind structura (ponderea) cheltuielilor de consum conform cercetării gospodăriilor casnice în anul 2012 și prețurile înregistrate la 1200 de mărfuri și servicii reprezentative în 850 unități de comerț și prestări servicii amplasate în 8 orașe ale țării.

Rata lunară a inflației reprezintă creșterea prețurilor de consum într-o lună față de luna precedentă.

Indicele prețurilor producătorului în industrie determină evoluția prețurilor produselor industriale în primul stadiu al comercializării (fără taxa pe valoarea adăugată). Indicii sînt calculați lunar în baza observării statistice a prețurilor la circa 866 de produse reprezentative în 221 întreprinderi industriale.

Indicele prețurilor la producția agricolă vîndută de gospodăriile agricole se calculează în baza prețurilor medii reale stabilite la producția vîndută în perioada de raport, în procente față de anul de bază.

Indicele prețurilor în construcții – raportul prețurilor curente la lucrările de construcțimontaj, înregistrate trimestrial în 100 organizații reprezentative, către prețurile de deviz ale anului 1991 (adoptate ca constante) și prețurile curente ale anului precedent.

FINANȚE

Bugetul public național reprezintă totalitatea veniturilor și cheltuielilor, formate ca elemente independente în sistemul bugetar.

Veniturile bugetului public național sînt impozitele și taxele, alte încasări, specificate de legislația în vigoare.

Cheltuielile bugetului public național sînt determinate de cheltuielile prevăzute de legea bugetară anuală în vederea satisfacerii necesităților societății, din care: acoperirea necesităților socialculturale și de cercetări științifice, întreținerea aparatului de stat, acoperirea necesităților militare, achitarea datoriei de stat, acordarea de subvenții, dezvoltarea sectorului economic al statului etc.

Deficitul bugetar reprezintă depășirea cheltuielilor asupra veniturilor.

Excedentul bugetar reprezintă depășirea veniturilor asupra cheltuielilor.

SITUAȚIA SOCIALĂ

Veniturile medii disponibile ale unui membru al gospodăriei reprezintă totalitatea veniturilor bănești și în natură (evaluate în lei) obținute din diverse tipuri de activități.

Cheltuielile de consum pe un membru al gospodăriei casnice reprezintă totalitatea cheltuielilor curente pentru produse alimentare, nealimentare și servicii.

Minimul de existență reprezintă volumul minimal de bunuri materiale și servicii, necesare pentru satisfacerea cerințelor primordiale, asigurarea menținerii sănătății și susținerea viabilității omului.

Cîștigul salarial nominal brut – plăți brute în bani sau în natură acordate salariaților de obicei peste intervale regulate de timp pentru timpul lucrat sau lucrul efectuat. În cîștigul salarial se includ de asemenea plățile pentru timpul nelucrat, premiile anuale, sezoniere sau alte premii acordate neregulat etc. Datele privind salariile caracterizează remunerațiile brute, adică sumele totale calculate pînă la careva rețineri, efectuate de angajator în numele salariatului.

Cîștigul salarial nominal mediu brut lunar al unui lucrător din economie (pe activități economice, raioane, municipii) – raportul dintre sumele brute calculate salariaților (fondul de remunerare) și numărul mediu de salariați.

Cîștigul salarial real – puterea de cumpărare a cîștigului salarial nominal.

Indicele cîștigului salarial real – raportul dintre indicele cîștigului salarial mediu nominal și indicele prețurilor de consum.

În numărul pensionarilor sînt incluse persoanele, cărora le-au fost stabilite pensiile conform Legii Republicii Moldova cu privire la asigurarea cu pensii.

Mărirea medie a pensiei se calculează ca raportul dintre suma pensiilor stabilite și numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială.

Populație activă din punct de vedere economic – persoane de 15 ani și peste, care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii, incluzînd populația ocupată și șomerii.

Populație ocupată – persoane de 15 ani și peste, care desfășoară o activitate economică sau socială producătoare de bunuri și servicii în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii sau alte beneficii.

Șomeri conform criteriului BIM – persoane de 15 ani și peste, care în cursul perioadei de referință îndeplinesc concomitent următoarele condiții:

- nu au un loc de muncă și nu desfășoară o activitate în scopul obținerii unor venituri;
- sînt în căutarea unui loc de muncă, utilizînd în ultimele patru săptămîni diferite metode pentru a-l găsi;
- sînt disponibili să înceapă lucrul în următoarele 15 zile, dacă și-ar găsi imediat un loc de muncă.

Rata șomajului – raportul dintre numărul șomerilor și populația activă (șomeri plus populația ocupată).

Șomeri înregistrați – persoane apte de muncă, în vîrstă aptă de muncă, care nu au un loc de muncă, un alt venit legal și sînt înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă ca persoane în căutare de lucru și care dau dovadă că doresc să se încadreze în muncă.

Numărul populației pentru anii intercenzitari se determină în baza rezultatelor ultimului recensămînt și a datelor referitoare la mișcarea naturală și migratorie dintre data recensămîntului și anul de referință. Totodată se ia în considerație și schimbarea numărului populației în rezultatul reorganizării teritorialadministrative.

Sursa datelor pentru **mișcarea naturală a populației** sînt actele stării civile și buletinele statistice despre naștere, deces, căsătorie, divorț, întocmite de oficiile stării civile.

Ratele de natalitate, mortalitate, nupțialitate și divorțialitate sînt calculate ca raportul dintre numărul celor născuți, decedați din perioada de referință, adus la expresia anuală cu ajutorul coeficientului de timp și numărul mediu anual al populației stabile din aceeași perioadă. Se calculează în promile.

Sursa datelor pentru **mișcarea migratorie a populației** este baza de date automatizată a Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor și a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Morbiditate – cazuri de îmbolnăviri ale populației, înregistrate în anul curent cu diagnosticul stabilit pentru prima dată.

Criminalitatea – fenomen socialjuridic, care include infracțiunea săvîrșită pe un anumit teritoriu și pe parcursul unei perioade anumite de timp.

Infracțiune înregistrată – fapt obștește periculos, relevat și luat la evidență oficial, în conformitate cu legislația penală în vigoare.